ማ ው ጫ

		ገጽ
	መቅድም ።	፯—፱
ምዕራፍ	፩- የቤተ ክርስቲያን ትምህርትና ማኅበራዊ ኑሮ	፲፩—፳
»	፪- ማኅበረ ሰንበት ።	፳—፳፰
»	፫- ማኅበረ ቅዱሳን ።	፳፰—፴፫
»	፬- ዝክረ ቅዱሳን ።	፴፫—፴፯
»	፭- አሥራት ።..	፴፯—፴፱
»	፮- ምጽዋት ።	፴፱—፵፩
»	፯- ግብረ ሰላም ።	፵፩—፵፯
»	፰- ክርስትና ።	፵፯—፶፩
»	፱- ሠርግ ።	፶፩—፶፱
»	፲- ተዝካር ።	፶፱—፷፪
»	፲፩- የመስቀል በዓል ።....	፷፪—፷፯
»	፲፪- የልደታ በዓል ።	፷፯—፸
»	፲፫- የማርያም ባርኪ ።	፸—፸፪
»	፲፬- የወበራ ሥራ ።	፸፪—፸፯
»	፲፭- የእቁብ ድርጅት ።	፸፯—፸፱
»	፲፮- የእድር ድርጅት ።	፸፱—፹፩
»	፲፯- እዝን	፹፩—፹፬
»	፲፰- መስተንግዶ ።	፹፬—፹፯
»	፲፱- የመሼ አዳሪነት	፹፯—፹፱
»	፳- የእልፍ መዞር ።	፹፱—፺፪
»	፳፩- እርጥባን	፺፪—፺፬
»	፳፪- ልዩ ልዩ በጎ አድራጎት....	፺፬—፻
»	፳፫- የጨዋታ አንድነት....	፻—፻፯
»	፳፬- ገበያ	፻፯—፻፲፭
	ማ ጠ ቃ ለ ያ	፻፲፭—፻፲፯

መ ቅ ድ ም

የሰው ልጅ ብቻውን የማይኖርና ግለኝነትም የማይገባው ፍጥረት ነው ፤ ሥነ ፍጥረትንም ስንመለከት ሰው ብቻውን ሊኖር እንደማይገባው አንዱ አንዱን ረድቶ ማኅበራዊን ኑሮ አጽንቶ መኖር እንዳለበት የሚያስረዳን ነው ፤ ይኸንም የሚያስረዳ ለጊዜው በሚስትነት ደረጃ የምትረዳው ወይም በባልነት ደረጃ የሚረዳት እንፍጠርለት ሲሉ ሥላሴ ለአዳም ወዲያው ሔዋንን ከጐኑ እንደፈጠሩለት እንረዳለን (ዘፍጥ ፪ ፲፰-፳፭) ። ፍጻሜውን ስንመለከት ግን ሰው ያለ ሰው ሊኖር የማይችል ወይም የማይገባው መሆኑን የሚያስረዳ ሁኖ እናገኘዋለን ።

ከዚህም ጋር ማኅበራዊ ኑሮ ከቤተ ሰብ እንደሚጀመር የሚያስረዳ ሁኖ እናገኘዋለን ። ይኸም በትክክል የሚያመለክተን የሰው ልጅ ሁሉ በማኅበራዊ ኑሮ እንዲጠቀም ወይም እንዲጠቅም ግለኝነትን ወይም ብቸኝነትን አጥፍቶ ከሁሉ ጋር ያለውን ዝምድናውን ግንኙነቱን አብዝቶ እንዲኖር የተደረገ ቅዱስ ዓላማ መሆኑን ነው ። የሰው ልጅ ሁሉ ግንዱ አንድ የሆነ ልዩ ልዩ ቅርንጫፍ ነው ፤ ወይም ቁጥሩ የበዛ የአንድ ዛፍ ፍሬ ነው ፤ እንዲህም ከሆነ ያላንዱ አንዱ አይደምቅም ፤ ያላንዱ አንዱ አያምርም ። ያላንዱ ርዳታ ፩ኛው ሊድን ከቶ አይችልም ፤ ግዳጁም አይፈጸምም ፤ ስለዚህም ያንዱ ፍላጎት ከአንዱ ጋር እንዲገናኝ ወይም እንዲተባበር ያደርገዋል ። በዚህም ምክንያት የሰው ልጅ ጥቅሙን አውቆ ለማኅበራዊ ኑሮ ሕይወት ሰጥቶ መልክ ቀርጾ ሲሠራው ይገኛል ። የሰውም ልጅ በማኅበራዊ ኑሮ ሲተባበር ያሠለጠነ የተማረ ያሰኘዋል በእርግጥም የዚህንም ጥቅም አውቀው እንደ ዓላማው የሚፈጽሙት የሠለጠኑ ሕዝቦች የሚባሉት ሁነው ተገኝተዋል ። ስለዚህ የተፈጥሮ ውን ዓላማ የሚያውቅ በማኅበራዊ ኑሮ የሚጠቀም እውነተኛ ሰው ይባላል የሠለጠነው ሕዝብ የሚያሰኘውም ቅሉ ይኸን ተግባር በሚገባ ፈጽሞ ሲገኝ እንደሆነ ማንም ሊረዳው ይችላል ። በብቸኝነትና በዘላንነት የሚኖረው ደግሞ ያልሠለጠነ የኑሮ

ጣዕምን ያላወቀ ሕይወቱን ያልጠበቀ እየተባለ ይነቀፋል ሊባልም
ይገባዋል፤ምክንያቱም ፤ ገና ዓላማውን ያላወቀ በድንቁርና የጠለቀ እንደ
ሆነ ያለፈውን ታሪክ የጊዜውን ደግሞ የዕለት ሁናቴው ያስረዳናልና።
ጠቅላላው የሰው ኑሮ በማኅበር በመረዳዳት ሲሆን ይገባል « ጥርስና
ከንፈር ሲደጋገፍ ያምር» እንደተባለው ሰው በሰው ሲደገፍ
ሰውን ሰው ሲደግፈው በጣም ደስ ያሰኛል ። በዚህም መሠረት ኢትዮጵያ
እንደ ኢትዮጵያነቷ ከታወቀችበት ጊዜ ጀምሮ በማኅበራዊ ኑሮ የታወ
ቀች ሌላው ዓለም የማይጠቀምበትን ልዩ ልዩ ዘዴ ሁሉ ይዛ ስታስ
ተምር እንዲሁም አንዱ ከአንዱ የሚገናኝበትን የሚዛመድበትን ስት
ሠራ ኑራለች አሁንም ትገኛለች ፤ በዚህም ምክንያት ሰፊው ግዛት
ብዙውም ሕዝብ ሳይለያይ ኅብረቱን አጽንቶ በማኅበር ሠርቶ ይገኛል።

ጥንታውያን አባቶቻችን የሠለጠኑ እንደሆኑ ለማቅ ስንፈልግ ሕይ
ወታቸውን ለማኅበራዊ ኑሮ ሰጥተው ሲሠሩ ሲጠቀሙበት እንደኖሩ የሚ
ያመለክተውን ታሪካቸውን ማጥናት በጥብቅ ያሻል ። ከማኅበራዊ ኑሮ
አቸው ውስጥ ደግሞ ከፍ ያለውን ምዕራፍ በመያዝ የታወቀው ፤ በዝ
ክር በማኅበር መልክ እየተሰበሰቡ እየበሉና እየጠጡ እርስ በርሳቸው
እየተዋወቁ የሚፈጽሙት የነበረው ፤ በዚህም አማካይነት ድሆችን በሽተ
ኞችን ለመርዳት የሚያደርጉት መተባበርና የሚያወጣጡት አስተዋጽኦ
ብዙ ችግርን አስወግዶ ፤ ሰዎችን ረድቶ ይገኝ ነበር ። ይኸም ተግባር
ከክርስትና ሃይማኖት የተገኘ ጠቃሚነቱ ከፍ ያለ ሲሆን አንዳንዱ
ደግሞ ከጥንት ዘመን የመጣ ከኢትዮጵያውያን ደም ጋር የሠረጸ እንደ
እንግዳ መቀበል እንደ ማስተናገድ ዘመድ ዘመድ እንደማለት ያለው
ሰብአዊ ርኅራኄ ነው ። ይኸንም ጥንታውያን የሆኑ ጽርዓውያን «የኢት
ዮጵያውያን ርኅራኄያቸው እንደፈጣሪያቸው» ሲሉ አመስግነው ጽፈ
ዋል ። የዛሬው ጊዜ ሥራችን ከማኅበራዊ ኑራችን ጋር ሲመዛዘን ጥን
ታውያን አባቶቻችን በሥልጣኔው ከፍ ያሉ እንደነበሩ ማኅበራዊ
ሥራቸው ግልጥ ሆኖ ያስረዳል ወገንንም ያኮራል ።

ዛሬ እንኳን ሊሠራ የማይቻለው ተግባር በዚያን ጊዜ ቀላል ሁኖ
የእርስ በርስ መረዳዳት የእርስ በርስ መተዋወቅ ከፍ ያለውን ደረጃ
ይዞ ሲገኝ የሕዝቡ ታላቅነት የሥልጣኔው ጥንታዊነት ምን ያህል
እንደነበር ያመለክታል ። ማኅበራዊ ሥራን በዚህ መልክ አዘውትረው

ይሠሩት ስለነበር ችግርን ከሰው ልጅ አስወግደው ራሳቸውም ተደስ
ተው ይኖሩ ነበር ፤ ስለዚህም ምሳሌ ሲመስሉ «ዘመድ ቢረዳዳ ችግርም
አይጎዳ » ይሉ ነበር ፤ ያለ ችግርም ይኖሩ ነበር ለማለት ይቻላል ።
ይኸንም እየተመለከትን የነዚህ ሰዎች ልጆች መሆናችንን ስናስብ
በአንድ በኩል ልንኮራ ይገባናል ፤ ምክንያቱም ጥንታውያን ሕዝቦች
እንደሆን ሥርዓትም የነበረን መሆናችንን ስንመለከት ነው ፤ በሌላ በኩል
ደግሞ አባቶቻችን ለማኅበራዊ ኑሮ ከፍ ያለ ትርጉም ሰጥተውት እንደ ከፍ
ተኛ ግዴታ ቆጥረው ሲሠሩት በማኅበራዊ ኑሮ አምነው ግዳጃቸውን
ሁሉ ሲፈጽሙ እኛ ከዚህ ርቀን አንዱ አንዱን ሳያውቀው አንዱ
አንዱን ሳይረዳው ፤ ስንገኝ በጣም ያሳዝናል ፣ ማለት ከሥልጣኔ ወደ
ኋላ የሔድን መስሎ ታይቷልና ። ሆኖም አሁን በበለጠ ለመሥራት
እንችል ዘንድ ጥንታውያን አባቶች አንዱ ከአንዱ ጋር እንዴት ይተዋ
ወቅ እንደነበር አንዱ ደግሞ ከአንዱ ጋር እንዴት ይዛመድ እንደ
ነበር አንዱ ደግሞ አንዱን እንዴት ይረዳ እንደነበርና በጠቅላላም
ማኅበራዊ ኑሮ ለኢትዮጵያውያን ከፍ ያለ ግምት ይሰጠው እንደነበር
የአሠራሩም ዘዴ እንዴት እንደነበር ማወቅ አስፈላጊና ጠቃሚ ስለ
ሆነ ማጥናት ይኖርብናል ፤ ከአጠናነውም ዘንድ መሥራት ግድ ስለ
ሚሆንብን አጥንተን ለሥራ እንዘጋጅ ዘንድ በመጠኑ ከዚህ እንደሚ
ከተለው ጥንታዊ ማኅበራዊ ሥራትንና ኑሮአችንን እገልጣለሁ ።

ሊቀ ሥልጣናት ሀብተ ማርያም ወርቅነህ

ምዕራፍ ፩ ፤

የክርስትና ትምህርትና ማኅበራዊ ኑሮ

፩ ብሂል ፤

ማኅበር ማለት ኅብረ አንድ ሆነ ተባበረ ማለት ነው ፤ ይኸም ማለት የሰው ልጅ ሁሉ በኑሮው በሥራው እንዲሁም በስምና በአካል የተለያየ ሲሆን በአሳብ አንድ ሆነ ተባበረ ማለት ነው ይኸም ሁናቴ የሰውን ልጅ ጥበብ ወይም መሻሻል የሚያመለክት ነው ፤ ማለት የሰው ልጅ ከፍጥረተ ዓለም ጀምሮ እየዋለ እያደረ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሸጋገረ ችግሩ እየገባው የአንድነትን ጥቅም ለይቶ እያወቀ ከመለያየት ይልቅ ተባብሮ መኖርና መሥራት ጠቃሚ መሆኑን እየተረዳ በኑሮ ዘላንነትን አጥፍቶ በአንድ ላይ መኖርን ጀመረ ። አብሮ ከኖረም ዘንድ ታላላቅ ታምራትን አደረገ ማለት ታላላቅ ከተማዎችን ለመሥራት የመገናኛ መሥመሮችን ለመዘርጋት የጋራ ችግርንም ለማስወገድ ቻለ ይኸም የአንድነት ኃይል የአንድነትም ትርጉም ነው ። አንድነት ኃይል ነው እንደተባለው ሁሉ የሰው ልጅ ይኸን ታላላቅ ከተማ ሁሉ ለመሥራት የሚያስችለው ኅብረትን አንድነትን ገንዘብ ስለአደረገ ነውና ። የሠለጠኑት ሕዝቦች ከብቸኝነት ወይም ከገለልተኝነት ወጥተው በመራቀቃቸው መገባባትን አብሮ መሥራትን የንግድ መለዋወጥን ገንዘብ ስላደረጉ በሀብት ከፍ ብለው የኑሮ ደረጃቸውን አሻሽለው ይደገኛሉ ። የሆነ ሆኖ ማኅበራዊ ኑሮ ሲባል አፍአዊ አብሮ የመኖርን ትርጉም ብቻ ሳይዝ በመንፈስም አንድነት ያለው ሆኖ ሁሉን የሚያገናኝ የሚያስማማ ሕግ አውጥቶ በስምምነት የሚሠሩት ሥራን የሚኖሩትንም ኑሮ የሚያመለክት ነው ።

ራሳቸውን ለመርዳት አውጥተው አውርደው የሚያደርጉት ስምምነት የሚያደርጉትም ኅብረት ማኅበራዊ ኑሮ ይባላል ። እንዲሁም የሰው ልጆች በመተባበር የሚሠሩት ለምሳሌ ድሆችን ለመርዳት በሽተኞችን ለማ

ዳን የሚያደርጉት በጎ አድራጎትና የአንድነት ሥራ የኅብረትም ምል ክት ነው ፤ ስለዚህም ማኅበር ይባላል ። ለትምህርት ለጸጥታ የሚደከ ሙት ድካም የሚያወጡት ወጭ ሁሉ በማኅበር ስለሆነ በጠቅላላም ማኅበር ይባላል ፤ ከብቸኝነት ወይም ከግለኝነት ወጥተው የሚሠሩት ሥራ ሁሉ ማኅበር ይባላል ፤ በማኅበርም መልክ ይፈጸማል ።

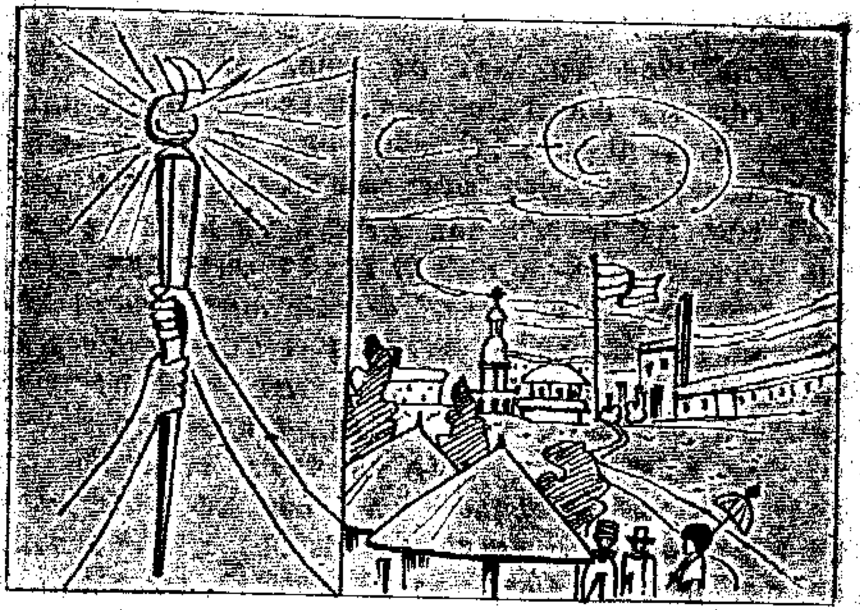

የሰው ኅብረት ለሀገር ዕድገት መሆኑን ያሳያል ።

ስለዚህም የሰው ልጆች ሁሉ ተግባብተውና ተስማምተውበት ሕግም ወጥቶለት እንደ ሕጉ ግዴታ ስለሚፈጽሙት ሕይወታቸው ማኅበራዊ ኑሮ ሥራቸውም ማኅበራዊ ሥራ እየተባለ ይጠራል ።

ኅብረትን ገንዘብ ያደረጉ ሕዝቦች ሁሉ ችግርን አጥፍተው በኅብረት ሥራቸው ተጠቅመው ለሌላው ዓለም ሲያስተምሩ ይገኛሉ ። እንግዲህ ይኸ ሁሉ ሁናቴ የማኅበር ጥቅም የአንድነትም ውጤት እንደሆነ ማወቅ አለብን።ማኅበር ወይም አንድነት ማለትም ይኸን የመሰለ መልክ ይኸንም የመሰለ ትርጉም ሲኖረው ነው።ነገር ግን አንድነት ወይም ማኅበር የሚ ለው ትርጉም በአሁኑ ጊዜ ትንሽ ተለውጦ አንዳንድ ሰዎች የሚያስቡት

ወይም የሚናገሩት አለ ፤ ይኸውም አንድ ሰው ያለውን ሀብት ሁሉ ለሌላው ሰጥቶ እርሱም እንደሌላው ሆኖ በአንድ ላይ መኖር ትክክ ልም መሆን የግል ሀብት ሊኖረው እንደማይገባው አድርገው የማይ ቻለውን መናገር ነው ። ይኸንንም የማይቻለውን እንችላለን እያሉ ብዙ ሲሲዮሎጅስቶች እዳር ወጥተው አሳብ ለውጠው ወደ ሶሲያሊስት መንፈስ ተማርከው ይገኛሉ እንጅ ከፍጻሜ ያደረሰው ከቶ የለም ፤ ነገር ግን ማኅበር ሲባል ጥንት የነበር አሁንም ያለ ሲሆን ዓላማውም ከላይ የዘረዘርነውን የመሰለ እንደሆነ የተመሰከረለት ነው፤ መሆንም አለበት ፤ ይኸም ከሆነ እንደ ዓላማውና እንደ ስሙ ትርጉም የሰው ልጅ ሁሉ ሊሠራው ሊፈጽመውም የሚገባው ነው ። አንዱ ባረ ራው አንዱ ባጠራቀመው ሀብት ሌላው መደሰት ተገቢ አይደለም ። ይኸም መሆኑ ቀርቶ በኅብረት ያፈሩትን በአንድነት የሠሩትን እየተ ካፈሉ መኖር መነኮሳት እንኳ ስላልቻሉ ብዙ የአንድነት ገዳም እየፈ ረሰ ቁሪት (እቁሪት) እየሰፋ ሲሔድ ይገኛል ። ሌላ ሥጋዊ አሳብ የሌ ላቸው ሥጋዊ ምኞት የማይስማቸው መነኮሳት እንኳን ያለውን ሁሉ በትክክል ሲካፈሉ ፍጹማን ከሆኑት አባቶች በቀር ብዙዎች ስለማይስ ማሙ በገዳሙ ሁከትን እንደፈጠሩ ገዳሙን ለማፍረስ እንደጣሩ ይገ ኛሉ ። የሆነ ሆኖ ይኸ አሁን ማኅበር የምንለው ከዚህም የተለየ ሁኖ ማን ኛውም በሀብቱ በሙብቱ የጸና ሆኖ የጋራ ችግርን በማስወገድ በኅብረት መሥራት በኅብረት መኖር በተለይም ችግረኞችን ለመርዳት ለጸሎት መት ጋት ለበጎ አድራጎት መተባበር በጠቅላላውም የሰው ልጅ ከሰው ልጅ ስለ ሚሻው እርዳታ ሁሉ የሰው ልጅ የሆነ ሁሉ መተባበር መግባባት በአንድ ላይም መሥራት እንዲገባው የሚያስረዳ ነው ።

፪/ ማኅበራዊ ኑሮና ክርስቲያናዊ ትምህርት ፤

ማኅበራዊ ኑሮ በመሠረቱ ክርስቲያናዊ ትምህርት ነው ፤ ክርስቲ ያናዊውም ትምህርት ማኅበራዊ ኑሮ ነው እንጂ አንዱ አንዱን የሚያፈ ርስበት ወይም ተቃራኒ የሚሆንበት ነገር የለውም ፤ ምክንያቱም የሁ ለቱም መሠረት ወይም መሥራቹ ኢየሱስ ክርስቶስ ነውና ። ከክርስ ቶስ በፊት አይሁድና ሳምራውያን አይገናኙም አይተባበሩም ነበር፤ ዕብራ ውያንና አረማውያንም እንዲሁ አይስማሙም አይተባበሩም ነበር፤ከዚህም

ጋር እያንዳንዱ ነገድ በበኩሉ የተለያየ የተንቃቀፈ ነበር ። ወይም በነገድ አንድ ሆኖ በባሕል የተለያየው በአንድ መንግሥትም የሚተዳደረው ሕዝብ ሳይቀር ብዙ ግንኙነት አልነበረውም ስለዚህም አይረዳዳም አይተባበርም ነበር ። በዚህም ምክንያት የአንዱ መውደቅ ለአንዱ ጽድቅ እየመሰለው የሰው ልጅ በሰው ልጅ ሲቀልድ ይኖር ነበር ።

ክርስቶስ ወከዚህ ዓለም በመጣ ጊዜ ግን ይኸ ሁሉ መንፈስ ጠፋ ፤ ሁሉም በርሱ መንግሥት እንደሚተዳደር በርሱም ዘንድ ይኸ ዓረማዊ ነው ይኸ ግን ዕብራዊ ነው የማለት ልዩነት ሳይኖርበት በርሱ ያመነው ሁሉ እንደሚድን የሰው ልጅ ሁሉ የርሱ ልጅ የርሱም ቤተ ሰብ እንደሆነ በቃልም በሥራም አስረድቷል ።

ከክርስትና በፊት ሰው የጥፋት ልጅ እንደመሆኑ ከሰው ጋር ብቻ ሳይሆን ከራሱ ጋር ይጣላ ነበር ፤ ማለት ነፍሱና ሥጋው ይሟገቱበት ይለያዩበት ነበር ፤ በዚህም ምክንያት ከሰውም ከፈጣሪውም የሰው ልጅ ሁሉ ለመራቅ ብዙ ሙከራን ያደርግ ነበር ። ሰውና እግዚአብሔር ሕዝብና አሕዛብ ነፍስና ሥጋ ተለያይተው ነበር ። ይኸም ሁሉ በክርስቶስ ሰው መሆን በክርስቶስም መሥዋዕትነት ተስማሙ ፤ ታረቁ ፤ አንድም ሆኑ ፤ እንግዲህ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ የሰው ልጅ ቀለሙ ቋንቋው ነገዱ ሳይከለክለው አንድነትን አጽንቶ በኅብረት መሥራትን ግንዘብ አድርጎ የሚኖር ሁኗል ። በዚህም መልክ ልዩ ውል ወይም ስምምነት ሳያስፈልግ የሰው ልጅ ሁሉ አንዱ ለአንዱ በጎ አድራጎትን የሚሠራ የርኅራኄ ሥራውንም የሚፈጽምለት ሁኗል ። ይኸም ከሆነ ማኅበራዊ ኑሮ በክርስትና እምነት ተጀመረ ፤ ራሱ ክርስቶስ ጀመረው ለማለት ይቻላል ። ማኅበራዊ ሥራም በክርስትና እምነት ተደገፈ ሊባል ይገባዋል ። አሁንም ቢሆን በሀገራችን የጥንቱን በመከተል ክርስቲያኑ ሕዝባችን በቤተ ክርስቲያን አማካይነት ሰብአዊ ርኅራኄንና በጎ ተግባርን ሁሉ በብዛት ይፈጽማል ። ሰው ሰውን ለመርዳት እግሮቹን በማቀዳደም ይገኛል እጁም እንደተዘረጋ ነው ። የክርስቶስን መሠረታዊ ዓላማ የክርስቶንም የመምጣት ዓላማ የዘነጉ ወይም የማኅበርን ዓላማ ያልተከተሉ ፤ በየጊዜው የሚነሡ አንዳንድ ሰዎች ግን ማኅበራዊ ኑሮን በበለጠ ደገፍን ብለው ወይም መስ

ቸው የክርስቶስንም መምጣት ለሌላ ሥጋዊ ዓላማ እንደሆነ አድርገው ይናገራሉ ፤ ይኸን አሳባቸውንም ለማጽናት ሲሉ ክርስቶስ ሌላ ሥጋዊ ሥራ ሊሠራ እንደመጣ ሥጋዊ ወይም ፖለቲካዊ ነገር እንደተናገረ አድርገው በድፍረት ይናገራሉ ። በተለይም በአሁኑ የሶሺያሊስት መንፈስ በተስፋፋበት ጊዜ የሶሺያሊስት መንፈስ በልቡናቸው የሠረጸ ሁሉ ይኸን በመደገፍ የክርስቶስን መምጣት ያመኑ ወይም የተቀበሉ መስለው ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም የመጣው የሰውን ልጅ ማኅበራዊ ኑሮን ለማሻሻል ለመለወጥ ነው ማለት ድሆችን ከችግር ለማዳን ፤ ስለ ገንዘብ ቁጠባና ስለ ኑሮ ምቾት መጣ ፤ ስለዚህም ሥራ ተናገረ እያሉ ያወራሉ ለአስረጅም ያህል ምሥጢር የሌለው ደረቅ ንባብ ከቅዱስ መጽሐፍ እየወሰዱ እንዲህ ሲሉ ይጠቅሳሉ « የእግዚአብሔር መንፈስ በላዬ ነው ፤ እርሱም ለድሆች የምሥራች እነግር ዘንድ ስለቀባኝ ልባቸው የተሠበረውን እፈውስ ዘንድ ላከኝ የታሠሩትን በመፍታት ተስፋ አስደርግ ዘንድ እውሮችንም በማየት ፤ የተጋዙትን በማውጣት እፈታ ዘንድ » (ሉቃስ ፬ ፡ ፲፰) ። ይኸም የተነገረው በመንፈስ መሆኑን ዘንግተው ቀጥተኛ ንባብን ተከትለው ይሔዳሉ «ንባብ ይገድላል ትርጓሜ ግን ያድናል» እንደተባለው ሁሉ የዚህንም ትርጓሜውን አልተከተሉም ።

እንዲሁም ችግረኞችን ሁሉ የማይረዳውን እስረኞችን የማይጎበኘውን በሽተኞችን የማይጠይቀውን ሰው በጠቅላላውም ልዩ ልዩ በጎ አድራጎትን የማይፈጽመውን በችግር ላይ የሚገኙትን የማይረዳውን ሰው ክርስቶስ በገሃነም ይቀጣዋል ሲሉ እውነተኛ ትምህርት ለማስመሰል ወይም ወንጌልን የተቀበሉና ያመኑ በማስመሰል ወንጌልን ይጠቅሳሉ ። ይኸ ግን የሚያመለክት አሁን ስለያዝነው ማኅበራዊ ትምህርት መሆን አለበት እንጅ እነርሱ እንደሚሉት አይደለም ። እንደነርሱም አስተያየት ከሆነ ክርስቶስ ባለጸግነትን የጠላ ያስመስላል ወይም ክርስቶስ የባለጸጎች ዋና ጠላት ነው እንደማለት ይቆጠርባቸዋል ። ሬናን የተባለው የፈረንሣይ የታወቀው ደራሲ «የክርስቶስ ሕይወት» በሚል አርእስት በጻፈው መጽሐፉ ውስጥ ወንጌል የድሆች መጽሐፍ ናት ክርስቶስም ወደዚህ ዓለም የመጣው ድሆችን ከችግር ሊያሳርፍ ከሥራትም ለመፍታት ነው ይላል ፤ ሶሺያሊስቶችም

ይኸን በመደገፍ ይናገራሉ ። ሶሺያሊስቶች የክርስቶስ የመምጣቱ ዋናው ዓላማ ምን እንደሆነ ዘንግተዋል ለማለት ይቻላል ፤ በዚህም ክርስቶስን ተራ ሰው አድርገው ዓለማዊ ወይም ምድራዊ ነው በማለት ዓላማውንም ምድራዊ አድርገው ለማስቀረት ይሰነዝራሉ ፤ ቃላቸውንም በድፍረት ያሰማሉ ።

ይኸንም አስተያየት የሚያቀርቡት ለነርሱ መንፈስ በበለጠ የሚያግዝ መስሎ ስለታያቸው ነው እንጂ ራሱን ክርስቶስን እውነተኛ የባሕርይ አምላክ ነው አይሉትም ከአምላክ የተገኘ አምላክ ነው ትምህርቱም አምላካዊ ቃል ነው ብለው አይቀበሉትም ። ይኸን በመሰለ መንገድ ዳር ወጥተው ዓላማ ለውጠው ራሳቸው ያልቻሉትን ለሌላው ሲያስተምሩ ወይም ሲያስቱ ይገኛሉ ፤ ነገር ግን ስለ ክርስቶስ መምጣት እነርሱ ብቻ ሳይሆኑ ሁሉም እንደ ስሜቱ ወይም እንደ ፍላጎቱ የክርስቶስን ቃል ይተረጉመዋል ማለት አንዳንዶቹ ደግሞ እንዲሁ አንዱን ወገን ብቻ ለመደገፍ ሲሉ ዳር ወጥተው ክርስቶስ ስለዚህ ዓለም ኑሮ ፈጽሞ አላሰበም አልሠራም ፤ በዚህም ምክንያት የሰው ልጅ ሁሉ ሥጋውን ቀጥቶ ነፍሱን ብቻ ያድናል ሲሉ ይናገራሉ ፤ የክርስቶስንም ትምህርት በመጥቀስ እንዲህ ይላሉ ፤ ክርስቶስ ስለምትመጣው አዲሲቱ ዓለም ብቻ ተናገረ አስተማረ ፤ ስለርስዋም ምሳሌ የሚሆነውን ሁሉ ሠራ እያሉ ለዚህ የሚረዳውን ማስረጃ ብቻ ያቀርባሉ ። ይኸንም በመከተል ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም የመጣበት ዋናው ዓላማ ስለመንፈሳዊ ብቻ መሆኑን ግልጥ አድርገው ይናገራሉ ለምሳሌ ራሱም ክርስቶስ ይኸን በመደገፍ ሲናገር የኔ ምግቤ የአባቴን ፈቃድ እፈጽም ዘንድ ነው ሲል ተናግሯል ። (ዮሐ-፬-፴፬) የአባቱስ ፈቃድ ምንድን ነው ያሉ እንደሆነ ይኽ ዓለም ይድን ዘንድ ነው (ዮሐ-፲፬ ፣ ፳፫ ፤ ፲፯ ፣ ፳፪) ማለት መንፈሳዊ ዓላማ ብቻ እንጂ ከቶ ስለሰው ልጅ ምድራዊ ሕይወት ቅሬታ እንደ ሌለው አድርገው የሚያስቡ የሚናገሩም አሉ ። እውነተኛው ነገር ግን ክርስቶስ የባሕርይ አምላክ እንደመሆኑ ስለ ሰው ልጅና ስለ እግዚአብሔር ግንኙነት ብቻ ተናገረ አስተማረ ሠራም ማለት ሰው በነፍሱም በሥጋውም እንዳይጐዳ ደካማው በብርቱች ችግረኛው በባለጸጎች እንዲረዳ አደረገ ።

ይኸንም የእግዚአብሔርና የሰውን ግንኙነት ወይም አንድነት ጠርቶቱ ወንጌላውያን ሲመሰክሩ የእግዚአብሔር መንግሥት ብለው ወስደውተው ትምህርቱንም በመላ መንግሥተ እግዚአብሔር ብለው ወስደው ቃል ። (ማቴ-፬ ፣ ፳፫—፳፬ ፤ ማርቆስ ፩ ፣ ፲፬) ። እንግዲህ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም የመጣው በምድር የእግዚአብሔርን ቅዱስ ፈቃድ ይፈጽም ዘንድ እንደሆነና ሌላው ግን እንደ ፪ኛ ደረጃ ብቻ የሚፈልግ እንደሆነ ግልጥ ነው ። የሆነው ሆኖ ሁለቱም ወገን የየግል ፍላጐታቸውን ለመሸፈን ሲሉ ዳር ወጥተው ይናገራሉ እንጅ የክርስትና ዋናው ዓላማ ክርስቶስም ወደዚህ ዓለም የመጣው ስለ መንፈሳዊ ሥራ ስለ መንፈሳዊ ሕይወት ቢሆንም ቅሉ ሥጋም ነፍስም የርሱ ፍጥረቶች እንደ መሆናቸው የሰው ልጅ በነፍሱም በሥጋውም እንዲድን እንጅ አንዱን በድሎ አንዱን እንዲጠቅም አልተናገረም አልሠራም ስለዚህ በአንዳንድ ቦታ ላይ ስለ ሰው ልጅ ምድራዊ ኑሮው የተናገረበት ቦታ ይገኛል ፤ በአንዳንድ ቦታ ደግሞ ስለነፍሱ ብቻ የተናገረበት ቦታ እንዲሁ ይገኛል ፤ ስለዚህም እያንዳንዱ የግል ስሜቱን ብቻ ተከትሎ ይሔዳል ። ክርስቶስ ግን እውነተኛ የባሕርይ አምላክ እንደመሆኑ ለሰው ልጅ የሚስማማውን ሁሉ ሠራ ተናገረም ። ስለዚህ ሰው በምድር ደስ ብሎት ሰላምን አግኝቶ እንዲኖር አምላካዊ ፈቃዱ ነው እንዲሁም ሁሉ ተግባብቶና ተረዳድቶ እንዲኖር ማኅበራዊ ኑሮን በመደገፍ ተናግሯል አስተምሯል ሠርቷልም ። ከዚህም ጋር ስለምትመጣው አዲሲቱ ሕይወት ተናገረ፤ አስተማረ ፤ ሠራ ፤ ታላቅ ምሳሌነቱንም ሰጠ ።

፫/ ስለ ማኅበራዊ ኑሮ ክርስቶስ ያስተማረው ፤

ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም ከመጣ ጀምሮ የኖረው ወይም ጠቅላላ ምድራዊ ሕይወቱን ያሳለፈው በማኅበራዊ ኑሮ ነው ለማለት እንችላለን ። ይኸም ሲሆን ከላይ እንደተናገርነው ሥራ እየጠሉ የሰውን ሀብት በመመኘት ብቻ እየኖሩ የማይያዘውን እንይዛለን በማለት የሚጠቀሱትን ለመደገፍ ሳይሆን የሰውን ዘር ሳይመለከት ደኃና ባለጸጋ ሳይመርጥ ፤ ትንሽና ትልቅ ሳይለይ ሁሉን በትክክል በመቀበል ክርስቶስ ምድራዊ ሕይወቱን አሳልፏል ። ምድራዊ ሕይወቱን በዚህ መልክ ሲያሳልፍ በቃልም ደግሞ ሁለቱ ሦስቱ በስሜ ከተሰበሰቡበት እኔ

በመካከላቸው እገኛለሁ ፤ ስለሚሹትም ነገር ሁሉ አደርግላቸዋለሁ (ማቴ· ፲፰ ፣ ፲፱—፳) ። ሲል የሰው ልጅ በርሱ ስም ተሰብስቦ ተባብሮ መሥራት ፤ መኖር ፤ መጸለይ ፤ አሳብ ለአሳብም መከፋፈል እንደሚገባው አስረድቷል እንጂ ተለያይቶ መሥራት ተለያይቶ መኖር እንደሚገባው በምንም አኳኋን ያደረገው ነገር ከቶ የለም ። በሥራም በኩል በወበራ (በደቦ) ማለት በሰው ብዛት መሥራት እንዳለበት የሰው ልጅ ሁሉ ተባብሮ ቢሠራ ግዳጁ በፍጥነት እንዲፈጸም ለማስረዳት መከሩ ብዙ ነው ሠራተኛው ግን ጥቂት ነው የመከሩን ባለ ቤት ለምኑት ሠራተኛ ይጨምርላቸው ዘንድ ሲል በምሳሌ አስተምሯል (ማቴ/ ፱ ፣ ፴፯-፴፰)። ምንም ምሥጢሩ ለሐዋርያነት ተግባር የሚላኩትን የሚመለከት መስሎ ቢታይም ምሳሌው ሰው በሚያውቀው በሚገባው በኅብረቱ ሥራ መስሎ መናገሩ ማኅበራዊ ኑሮን ማኅበራዊ ሥራን የደገፈ ለሰው ልጅም ከፍ ያለ ጥቅምን እንደሚሰጥ የሚያረጋግጥ ነው ።

በማኅበራዊ ኑሮ የሚኖሩትን ተባብረው የሚሠሩትን ሲያመሰግን ተባብረው የማይሠሩትን ግለኝነት ወይም ብቸኝነት የሚያጠቃቸውን ሰዎች ደግሞ ሲነቅፍ ዘፈን አቀነቀንላችሁ አልዘፈናችሁም ሙሾም አወጣንላችሁ አላለቀሳችሁም ሲል በፍና ተሳልቆ ተናግሯል (ማቴዎስ ፲፩ ፣ ፲፯) ። እንግዲህ ራሱ ክርስቶስ በልዩ ልዩ አገላለጥ ማኅበራዊ ኑሮን በመደገፍ ገልጦ አስተምሯል ከማኅበራዊም ኑሮ ውስጥ ከፍተኛውን ደረጃ ይዞ የሚገኘው የጋብቻው አከባበር ነው ስለዚህም ለምሳሌ በሠርግ ቤት ተገኝቶ የሠርገኞች የደስታቸው ተካፋይ ሆኖአል (ዮሐ· ፪ ፣ ፩-፲፪) ። እንዲሁም በኀዘን ጊዜ መተባበር ከአዘነው ጋር ማዘን እንዲገባ ሲያስረዳ ክርስቶስ በልቅሶም ቤት ተገኝቶ የኀዘን ተካፋይ ሁኗል (ዮሐ ፲፩-፩-፵፰) ። ይኸንም የመሰለ በሃይማኖታዊ አገልግሎት ሁሉ ተገኝቶአል ። የጸሎቱና የሥነ ሥርዓቱ ተካፋይ ሁኗል (ሉቃ ፪ ፣ ፵፪-፵፱) ። አብሮም በመብላትና በመጠጣት ፤ የአንድነት ምሳሌ ሆኖ ከሁሉ ጋር ይተባበር ሁሉንም ይመስል ነበር ፤ ስለዚህም የሰው ልጅ ይወቅሰው እንዲህም ይለው ነበር ፤ ክርስቶስ ኃጢአተኛ ነው ከኃጥአንና ከመጸብሐን ጋር ይበላል ይጠጣል (ማቴ· ፲፩ ፣ ፲፱) ። በሽተኞችን በየተኙበት ቤትና ቦታ እየሄደ ይጠይቅ ነበር

እንዲያውም ከሄደ ዘንድ የታመሙትን ይፈውስ ለምጽም ያነጻ ነበር። ከዚህም በቀር በሽተኞችን ልንጠይቅና ልንጐበኝ እንደሚገባን ሲያስረዳ በመጨረሻ ፍርድ ጊዜ ይኸን ፈጽመው የተገኙ ዋጋ እንዳላቸው ያልፈጸሙ ግን ፍርድ እንዳለባቸው ዘርዝሮ አስተምሯል (ማቴ·፳፭ ፣ ፴፩-፵፮)

ድሆችን ወይም ችግረኞችን በመርዳት ፤ የማኅበራዊ ኑሮ አብነት የበጎ አድራጊዎችም ምሳሌ ሆኖ ፈጽሟል በዚህም ምክንያት ቢራቡ ያበላል ፤ ቢጠሙ ያጠጣል ፤ ቢታመሙ ይፈውሳል ቢሞቱ ያስነሣል ፤ እንዲህ ያለ ሰው የት ይገኛል ቢያነግሡትስ ምን ይከፋል ፤ እያሉ መስክረውለታል አብረውም ተከትለውታል (ዮሐ-፮-፲፭) ። በጠቅላላው የማኅበራዊ ኑሮ ጀማሪም ፈጻሚም ክርስቶስ መሆኑን ስንረዳ ለሰው ልጅ ሕይወት ሙሉ ምሳሌ ሆኖ አስፈላጊ የሆነውን ሁሉ በመሥራት ፈጸመ የርሱንም ፍለጋ እንድንከተል የሰውን ልጅ እንድንረዳ ራሳችንንም እንድናድን በመንፈስም በሥጋም የበረታን እንድንሆን ያስተምረናል ። ።

፬ኛ/ የቤተ ክርስቲያናችን ትምህርትና ማኅበራዊ ኑሮ ።

ቤተ ክርስቲያናችን ራሷ የማኅበራዊ ኑሮ ትምህርት ቤት ናት ማንኛውም በጎ አድራጎት ሰብአዊም ርኅራኄ የሚጀመርባት የሚፈጸምባት የኅብረትም ሥራ የሚከናወንባት ከፍ ያለችው ድርጅት ቤተ ክርስቲያናችን ናት ፤ ክርስቲያኑ ሕዝባችን ማንኛውንም መንፈሳዊ ግዴታ ይወጣው የነበር በቤተ ክርስቲያን አማካይነት ነበር ፤ ይኸም ማለት ፩ኛ/ እንደዛሬው ሁሉ ሥጋዊ ፈቃድ ሳይሠለጥን የሰው ልጅ በመንፈሱ ያዝበት ስለነበር ማኅበራዊ ሥራ ከመንፈሳዊ አቅዋሞች ከመንፈሳዊ ግዴታዎች አንዱ ነው ብሎ እንደ ሕገ ቤተ ክርስቲያን እንደቄሱም ትእዛዝ ይፈጸም ነበር ። ፪ኛ/ የመንፈሳዊ ተግባር መሪዎች የሆኑ ካህናቱ በአንድ በኩል ማዕርግ ክህነትን በመቀበላቸው ካህን ይባላሉ እንጅ ኑሯቸው እንደ ሕዝብ ስለሆነ ሕዝቡ ከሚሠራው አይለዩም ነበር ፤ እንዲያውም እነርሱ ስለማኅበራዊ ኑሮ ቀዳሚ እየሆኑ ስለሚገኙ ለማኅበራዊ አገልግሎት በሚያደርጉት እርምጃ ሕዝቡ ይከተላቸው ነበር ።

እንግዲህ ክርስቶስ ያስተማረውን በመከተል ያዘነውን ሰው በማ
ጽናናት ምክርና እዝናትም በመስጠት ቤተ ክርስቲያን ከሕዝቦቿ ጋር
እንደ ነበረች ፤ ችግረኞችን በመርዳት አስተዋፅኦ በማውጣት ሕዝቡ
ንም በመምራት ቤተ ክርስቲያን ከድሆቹ ጋር ነበረች ። እስከአሁን
ደሀ የሚጦረው በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ነው ይኸም ሁናቴ በአ
ንድ በኩል ቤተ ክርስቲያናችን ቀድሞ ማኅበራዊ አገልግሎትን በጎ
አድራጎትን ለመሥራት በመልካም አቅድ ትመራው እንደነበር የሚያ
ስረዳ ነው ፤ በ፪ኛው በኩል ደግሞ አሁንም ቢሆን ሰብአዊ ርኅራኄን
የምትአስተምርና የምትደግፍ ቤተ ክርስቲያን ስለሆነች ትምህርቱን
ሰምቶ በሥራ ለመግለጥ ሲል ሕዝቡ በቤተ ክርስቲያን አማካይነት
ርዳታ ስለሚሰጥ አሁንም ደሆች በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ይገኛሉ ።
አሁንም ቤተ ክርስቲያን ጾታ ሃይማኖት ሳትለይ ትረዳለች በዚህም
መልክ አንዱ አንዱን እንዲረዳ ታስተምራለች ። በልዩ ልዩ ጠቅላይ
ግዛትና በልዩ ልዩ ባሕል በቋንቋም የተራራቀውን ሕዝብ አንድ አድ
ርጋ አገናኝታ አንድነቱን ጠብቃ የቆየች ቤተ ክርስቲያን ናት ። እያን
ዳንዱ የቤተ ክርስቲያን አባል ስለ አንድነቱ ሊሠራ የሚገባውን ቤተ
ክርስቲያናችን ወስና ታስተምራለች ፤ የማኅበራዊ ሥራ የማኅበራዊም
ኑሮ በኢትዮጵያ እንዴት እንደነበረ አሁንም ከሙሉ በከፊል እንዴት
እንዳለ በሚቀጥሉ ምዕራፎች እንረዳለን ።

ምዕራፍ ፪

ሰንበቴ ።

፩- ብሂል ፤

ሰንበቴ ወይም ሰንበት ማለት ሰባተኛው ቀን ማለት ነው ፤ ይኸ
ውም ፮ ቀን ሠርቶ በ፯ኛው ቀን የሚያርፉበት እግዚአብሔር የባረ
ከው ዕለት ስለሆነ ሰንበት ተባለ ። በዚህ በሰንበት ዕለት ዕብራው
ያን በቤተ መቅደስ እየተሰበሰቡ መጻሕፍትን ያነቡ ፤ ምሥጢ
ራት እግዚአብሔርን ይረዱ ነበር ፤ በጠቅላላውም ሰንበትን በመንፈ
ሳዊ መልክ ያከብሩ ነበር ። ይኸ አሁን ሰንበት ያልነው ግን ሰባተ
ኛውን ቀን ወይም ሰንበተ አይሁድን ሳይሆን ወይም ሳይጠብቅ

፩ኛዋን ዕለት ነው፤ምክንያቱም እሑድ በእከባበር ሰንበተ ክርስቲያን ተብ
ላለች ክርስቲያኖች ሁሉ ስለሚያከብሯት በየሳምንቱም እየተሰበሰቡ ቅዱስ
መጽሐፍን ሲያጠኑ አብረው ሲበሉ የጋራ ችግራቸውን ሲወያዩ ይውሉ
ነበርና አብረው ከዋሉ ዘንድ ደግሞ አብሮ መብላትና መጠጣት ስላለ ለዚያ
የሚደረገው ወጭ ሁሉ ማኅበረ ሰንበት ወይም ሰንበቴ እየተባለ ይጠራል።

በየሳምንቱ እሑድ ማንኛውም ክርስቲያን ሁሉ ተሰብስቦ በዕለቱ
ቀዳሚት ፈንታ ዕሑድን ያከብራል፤ሰንበተ ክርስቲያን ተብላ እየተጠራች
የሚያከብሯት ዕለትና የሚፈጽሙት በጎ አድራጎት ሁሉ ሰንበቴ ተባለች
ማለት ዕለቲቱም ሥራውም በጠቅላላው ሰንበቴ ተብሏል። በዚህም ዕለት
በጥንት ዘመን የኢጥቢያው ሕዝብ በአንድነት እየበላ እየጠጣ አክብሮ
መዋል ግዴታ ነበረበት እንዲሁም በዚህ ማኅበር ክርስቲያን የሆነ ሁሉ
በአንድነት ተሰብስቦ መንፈሳዊ ውይይት በመወያየት ሁሉም በኅብ
ረት እንደ አንድ ልብ መክሪ እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ ሁኖ ያሳል
ፈው ነበር ። ይኸም የሰንበቴ ማኅበር ከመጀመሪያው መቶ ዓመት አን
ሥቶ በክርስቲያኑ ሕዝብ የተለመደና የታወቀ እንደ ግዴታም ሆኖ
ሲያያዝ የመጣ ነው ፤ ለምሳሌ ቅዱስ ጳውሎስ «ቤት የላችሁምን የም
ትበሉበት የምትጠጡበት ወይም የእግዚአብሔርን ማኅበር ትንቃላ
ችሁ አንዳች የሌላቸውንም ታሳፍሯቸዋላችሁ ምንስ ልበላችሁ (፩ኛ-
ቆሮ- ፲፩ ፣ ፳፪) እያለ ስለ ሰንበቴ ማኅበርና ስለ ክርስቲያን ግዴታ
ጽፏል ።

ይህ ቅዱስ ተግባር ጥንታዊ እንደመሆኑ በዓለም ሁሉ ተለምዶ ሥራውም በትክ
ክል ሲፈጸም ቆይቶ አሁን በተን ብዛት ወደ መረሳት ሄዶአል ። ይሁን እንጂ በታሪክ
መልክ አሁንም የዓለም ሊቃውንት ሲያስቡት ሲያስተምሩት አጋፔ (ፍቅር) ብለው በፍ
ቅር ስይመው ሲያስተምሩም ይገኛሉ ቃሉም የግሪክ ሲሆን የቀደሙ ክርስቲያኖች ሲፈ
ጽሙት ና ሲጠቀሙበት ከቤተ ክርስቲያንም መልስ በቅጽረ ቤተ ክርስቲያን በኅብረት
እየተሰበሰቡ ሲበሉ ሲጠጡ ለደሀም ሲሰጡ ይውሉ ነበር ። በፍቅር አንድነት ተሰብስ
በው ትንሽ ቁልቅ ደሀ ባለጸጋ ኅጥእ ጻድቅ ሳይሉ ስለሚበሉትና ስለሚጠጡት ፍቅር
(አጋፔ) ተባለ ።

በኛም ቤተ ክርስቲያን ከጥንት ዘመን ጀምሮ እስካሁን ድረስ ይህን የመሰለው
ቅዱስ ተግባር በብዛት ሲፈጸም ይገኛል ። ርዝራዡም እስካሁን አልጠፋም ይሁን እንጂ
ይህ ቅዱስ ተግባር ይፈጸምበት የነበረው ቦታ ደጀሰላም (የሰላም በር) ተብሎ የተለየ
ስሙ ይኸን ያመለክታልና፤ በሌ
ላይሆን አይቀርም፤ምክንያቱም ሥራውና የግብር ስሙ ይኸን ያመለክታልና፤ በሌ
ሎች ቤተ ክርስቲያን በስተምዕራብ በኩል በቅጽረ ቤተ ክርስቲያን
የጽያችን በማንኛውም ቤተ ክርስቲያን

መግቢያ አጠገብ የሚገኘው ቤት ደጀ ሰላም ተብሎ ይጠራልና ፡ ፍቺውም የፍቅር በር ማለት ነውና ። አሁን ግን ደጀሰላሙ ትንሽ ለየት ላለ ለግል አገልግሎት ውሎ እናገኘዋለን ፤ ማለት ካህናት ብቻ መክፈልት የተባለውን ለነርሱ ብቻ የተወሰነውን ሲበሉበት ይገኛልና ።

ሰንበቴ የተባለው ግን አሁንም ቢሆን ስሙ ከነግብሩ እንደተጠበቀ ይገኛል ፤ ለምሳሌ በቤተ ክርስቲያኑ ኢካባቢ በ፩ በ፩ ከዚህም በበለጠ ቦታ ላይ በየሳምንቱ ምዕመናኑ እየተሰበሰቡ ግዳጃቸውን ሲፈጽሙ ይገኛሉና ። ይህም አኳኋን ሊፈጸም የሚችለው እንደሰበካው ሕዝብ ብዛትና ማነስ ይሆናል ። በእያንዳንዱ አገር ደግሞ በቅጽረ ቤተ ክርስቲያኑ አጠገብ ሳይሆን ሕዝብ በሚመላለስበት ፤ መንገድ በተመሳቀለበት ፤ የዛፍ ጥላ ባለበት በታወቀው ቦታ አጠገብ አዘጋጅተው ምንም በሰንበት ዕለት ብዙ መንገደኛ ባይገኝ ያኑ ያገኙትን አላፊውንና አግዳሚውን ሕዝብ ሲቀበሉ ሲያስተናግዱ ለመዋል ድግስ ደግሰው እየበሉና እየጠጡ ሽማግሌውንና ወጣቱን ሰብስበው ሲመከሩ ይውሉ ነበር ።

፪/ የሰንበቴው ድግስ ዓይነት ፤

ይህ ማኅበረ ሰንበቴ እንደ ሰውየው የኑሮ ደረጃ በ፫ ዓይነት ይከፈላል ማለት ፩ኛው ዓይነት ከፍ ያለድግስ ተደግሶ የምግቡ ዓይነትና መጠጡ ተመርጦ እንዲሁ በዛ ብሎ ይቀርብ የነበር ነው ፤ ከዚያውም በዛ ያለው ክፍል ለነዳያን ከተሰጠ በኋላ የቀረውን ራሳቸው አባሎቹ ከነልጆቻቸው በመመገብ መንፈሳዊ ወይይታቸውን ይወያዩ በጎ አድራጎታቸውንም ይፋጽሙ ነበር።፪ኛው ዓይነት ደግሞ ሙጌራ (ትላቅ ዳቦ) አዘጋጅተው እርሱንም ባርከውና ፈትተው ለድኃው አድርሰው የቀረውን አባሎቹ ራሳቸውና ልጆቻቸው የሚካፈሉት ነበር ። ፫ኛው ዓይነት ደግሞ መዘከሪያ (ጠዲቅ) ቆሎና ጠላ ብቻ በማድረግ እንግዳቸውን በመሸኘትና በመመገብ ራሳቸውም ተካፋይ በመሆን የሚሠሩት አገልግሎት ነው ።

፫/ የሰንበቴው ዓላማ ፤

ማኅበረ ሰንበት ጥንታዊ ሥርዓት ብቻ ሳይሆን ከፍ ያለ ዓላማም ያለው ነው ፤ ይኸውም ፩ኛ/ ደሆችን ለማብላት ለማጠጣት ነው ፤ ፪ኛ/ ተሰብስቦ መንፈሳዊና ስለ ሀገር ጉዳይ ለመወያየት ነው ፤ ፫ኛም/ በረከትን ከእግዚአብሔር ለማግኘት ነው ፤ ምክንያቱም ሰንበቴ ቅዱስ ተግባር እንደመሆኑ ከሥጋውና ደሙ ቀጥሎ ለሰው ልጅ በረከትን ፍቅርን አንድነትን ጺጋን የሚሰጥ ነውና ።

ቅዱስ ጳውሎስም ለቆሮንቶስ ሰዎች የጻፈላቸው በዚሁ መልክ ነው ፤ የቀደሙ ክርስ
ቲያኖችም ይፈጽሙት የነበር በዚሁ መልክ ነውና ። እነዚህን ፫ቱን ታላላቅ ዓላማዎችን
ቂያዘ ስለሆነ እንደ ልማድ ሳይሆን እንደ ቅዱስ ተግባር አድርገው ምእመናን ይፈጽሙት
ነበር አሁንም ይፈጽሙታል ።

በእያንዳንዱ የሰንበቴ ማኅበር በብዙ የሚቈጠሩ አባሎች ሲኖሩት የቅርብ ሠራተኞች ሁነው ማኅበሩን ለመምራት የተመረጡ ሽማግሎች ይገኛሉ ። ከ'ዚህም ውስጥ ደግሞ የሥራ መሪው ፤ ወይም ሊቀ መንበሩ ሙሴ የሚባል መዓርግ ይሰጠዋል ። እሱም የማኅበሩ ራስ ሆኖ አጥፊውን የሚቀጣ ልዩ ልዩ ውሳኔዎችን የሚወስን ነበረ

ይኸ ቅዱስ ተግባር በጥንተ ዘመን በመላው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ይፈጸም
ነበር አሁን ግን በቍጥር ባነሱ አብያተ ክርስቲያናት ብቻ ይፈጸማል ። ሰንበቴ የግድ ማኅ
በር ግን የውድ እንደሚሉት ሁሉ ሰንበቴ ለክርስቲያን እንደ ግዴታ ሆኖ እስካሁን በመ
ጠኑ ሁሉም በኅብረት መንፈሳዊ ተግባሩን ፡ ሲፈጽምበት የሚገኝ አንድ ታላቅ ምልክት
ነበር ፤ በከተማውም ብዙዎች ደጋጎች የጥንቱ መንፈስ ያልተለያቸው አሁንም ቢሆን ይህን
ሥርዓት እንደያዙ ስለሚገኙ አጋፔ የተባለውም ወይም ማኅበር ሰንበቴ የተባለው ምን
ዓይነት እንደነበር ፤ ወይም እንደሆነ ምንም እኛ አሁንም በመሥራት ላይ ስለምንገኝ
ስሙ ከነግብሩ ባይጠፋንም ለውጭ አገር ታሪክ መርማሪዎች በቅርብ ተገኝተው ታሪ
ኩን ወደ እውነት በመመለሳቸው ትልቅ ዝናን ለሀገራቸው ሰጥተዋል ።

ይኸም ሰንበቴ የሚደረገው በየሳምንቱ በመጀመሪያው ቀን እሑድ ስለሆነ ከተመገቡ በኋላ ባለተራው ሰው ቀጥሎ የሚከፍለውን ሰው አስቀድሞ ያሰባበት ዘንድ ምንም ሰውዬው ባለተራው በአባሎቹ ዘንድ የታወቀ ቢሆንም ወይም ራሱ ሰውየው ተራውን ቢያውቀው ቅሉ ባለሰንበቴው ጽዋውን ይዞ በማኅበሩ ፊት ቁሞ ማነው ባለሳምንት ? ባለ፪ ፤ ባለ፫ ፤ ካለ በኋላ ባለ ፩ ተወሳወስ ብሎ ይዘጋል ማለት አሰብበት ማለት ነው ። ተረኛውም በበኩሉ እኔ አለሁ ያድርሳችሁ ያድርሰኝ ቈጠማውን ጕዝጕዝ ድግሴን ደግሼ አቆያችኋለሁ በማለት በየ

ተራ እየተነሣ መልካም ምኞቱንና በጎ ፈቃደኝነቱን ይገልጥላቸዋል ። ሰንበቴ የከፈለውም ድግሱን በቂ አድርጎ ማቅረቡን ሲያውቅ ስለ ትሕትናው በቂ አድርጎ እንዳላቀረበ አድርጎ ማኅበሩን ይቅርታ ይጠይቃል ። እነርሱም እርጥብ በጤሰብህ ደረቅ በነደደብህ ይጋውን ወጥተህ ቆላውን ወርደህ የሠራኸውን ሁሉ እግዚአብሔር ይቀበልልህ የረዱትን የተራዱትን እግዚአብሔር ይርዳቸው ብለው ይመርቋቸውና ጸሎትም ይሰጣቸዋል፤ ዘካሪውና የባለሳምንቶቹ ተመርቀው እንደጨረሱ ሙሴው አለቀ ሲል ይድረስ ለንጉሥ ይላል በንጉሡ ስም ወድቆ ጸሎት ይቀበላል፤ቄሱም ለንጉሥ መንግሥት ለጳጳስ ክህነት ፤ ለአረመኔ እምነት ፤ ለሕዝብ ክርስቲያን ሣህልና ምሕረት ያውርድልን ይስጥልን እግዚአብሔር ብሎ ጸሎት ይሰጣል። ሙሴው ሁልጊዜ ስለንጉሡ ጸሎት ይቀበላል ፤ ይኸም ማለት በማኅበራዊ ኑሮአቸው መሪዎቻቸውን ያስቧቸዋል ማለት ነው ፤ ሙሴውም የሚዘክረው የትንሣኤ ዕለት ነው ፤ እንዲያውም የሚያርደው በግ ሠርክ በግዕ ይባል ነበር ፤ ድግሱም ሌላው ከሚደግሰው በጣም የበለጠ ነበር ።

ይህ ቅዱስ ተግባብ ግንታዊ ወይም ከብስቱያዊ በመሆኑ ሕዝብንና መሪዎችን ሲያሰባስብ፤ ሲያገኛኝ የእውቀትና የበጎ አድራጎት ግበያ ሁኖ ሁሉን ሲያገናዝብ ይኖራል ። በመሠረቱ የክርስቲያን ሃይማኖት ለማኅበራዊ ኑሮ ምን ያህል ደጋፊ እንደሆነ በዚህ ሊገነዘቡ ይቻላል ። ይኸም ከሆነ የክርስትና ሃይማኖት በመንፈሳዊ ብቻ ሳይሆን በማኅበራዊ ኑሮም ከፍ ያለውን ምዕራፍ ይዞ ኑሮአል ዋጋውም ከፍ ያለ ነው ለማለት ይቻላል ። እንግዲያውስ አሁንም ሊጠበቅ ይገባዋል ።

የሰንበቴ ጥቅም ፤

የሰንበቴ ማኅበር በማኅበራዊ ኑሮ በኩል እስካሁን ብዙ ጠቅሟል ወደፊትም በመልካም አያያዝ ቢያዝ በበለጠ እንደሚጠቅም የታመነ ነው ። እስካሁን የጠቀመው ፤

ሀ) በመላ ክርስቲያኑ ሕዝብ ሁሉ አንድ ቤተ ሰብነትን በመግለጥ ባለጸጋው ከደሀው ደኃውም ከባለጸጋው ጋር ተባብሮ በፍቅር መብላትና መጠጣት መወያየት የጋራ ችግርን ማቃለል ክርስቲያናዊ ትምህርት ስለሆነ ይህ ሁሉ በዚህ አማካይነት በመፈጸሙ ታላቅ ጥቅምን ሰጥቷል ። እስካሁን ድረስ ነገሥታቱ መሳፍንቱ ፤ መኳንንቱ ከደኃው ጋር አብሮ መብላትን መጠጣትን በማዘውተሩ ታላላቆች ሁሉ ከተራው ሕዝብ ጋር የሚገናኙበት አንድነታቸውን የሚገልጡበት ማስረጃ ነበር ስለዚህ አሁንም አንድነትን መግባባትን ፈጥሮ ይገኛል ። ይኸን የመሰለውን ማኅበር ድሆችም ቢሆኑ ስምነው ይፈጽሙት ነበር፤ ዋና ዓላማው ግን ከማኅበር ላለመውጣት ነው ።

ለ) ስለ ሃይማኖትና ስለ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ጽንዓት ስለ ሀገር ጸጥታ በጠቅላላውም ስለማኅበራዊ ኑርና ስለ ሥራ እርምጃ የሚመካከሩበት ዕለት ይህ ዓይነት ዘዴና ይኸን የመሰለ የሰንበቴ ማኅበር ነበር ። ምክንያቱም ክርስቶስ በሰንበት ቀን በጎ መሥራት ይገባል (ማቴ ፲፪ ፣ ፲፪) ብሎ በተናገረው መሠረት ይህን በጎ አድራጎት ሁሉ ሲፈጽሙ የሚችሉ ተሰብስበው አንድነትን በማጽናት ተሰብስበውም መለያየት ብቻ እንዳይሆን ደግሞ የሰንበት ክበብ አድርጎ በልቶ ጠጥቶ የሀገር ጉዳይን ፈጽሞ ኅብረትን አጽንቶ መለያየት ከፍ ያለ ጥቅም ነበር ።

ሐ) ድሆች ወገኖችን በምግብ ለመርዳት ነው ፤ በዚህ ዕለት አባሎች ሁሉ ይሰበሰባሉ እንጂ አብዛኛውን የምግብ ዓይነት የሚያድሉት ለድሆች ነው ። በዚህም ምክንያት የክርስቲያን ሰንበት የተባለችው እለተ ሰንበት ለድሆችም ለባለጸጎችም የደስታና የዕረፍት ዕለት ሁና ትውላለችና ፤ ክርስቲያኑ ሕዝብ ይኸን የመሰለ ተግባር ለመፈጸም ቤተ ክርስቲያን በአቅራቢያው እንዲተከል እያደረገ የቤተ ክርስቲያን ዋና ዓላማው ለማኅበራዊ ሥራ መወያየት እንደነበር የሚያመለክት ሲሆን የክርስትና ዋናው ትምህርቱ ይኸንኑ የሚያስረዳ ነው ።

፩- ማኅበረ ጽጌ ፤

ሰንበቴውን መስለው በሰንበቴበው ማኅበር መካከል እየገቡ የሚሠሩ አንዳንድ ማኅበሮች ይገኛሉ ፤ ሰንበቴውንም መስለው የሚሠሩ ነገሮች ብዙዎች ናቸው ከነርሱም ውስጥ አንዱ የጽጌ ማኅበር ነው ።

ጽጌም ማለት አበባ ማለት ነበር ነገር ግን ማኅበሩ የአበባ ማኅበር የሚሉት አይደለም ይኸም የሚሆነው ከመስከረም ፳፭ ቀን ጀምሮ እስከ ኅዳር ፮ ቀን ነው ። በነዚህ ወራቶች የቅድስት ማርያምና የተወዳጅ ልጅዋ ስደት መታሰቢያ ስለሆነ በእየሳምንቱ ዕሑድ እየተሰበሰቡ የስደቷን ነገር በመስማት ፤ የርሷን ስም በመጥራት ፤ አማላጅነቷን በማመን ይበላሉ ይጠጣሉ ። ወራቶቹ አነስ በማለታቸውና የእመቤታችንም ፍቅር አገብሯቸው ብዙዎች ከሰንበቴ ማኅበር ያልገቡ ሁሉ በዚህ ማኅበር ገብተው አባል ሁነው ሰንብተው ይለያያሉ ።

የቅድስት ማርያም ስም ለድሆች ስንቅ ለባለጸጎች ጽድቅ እየሆነ ሁለቱም እየተገናኙ ሲወያዩ ሲረዳዱ እስካሁን ቆይተዋል ፤ በየወሩ በርሷ ስም ከሚዘከረው ጋር ይኸ በትርፍ ለመታሰቢያዋ የሆነ በስሙ ጽጌ በማለት የታወቀ ነው ።

አንዳንድ ተመልካቾች እንደሚሉት ደግሞ ጽጌ ማለት አበባ ማለት ስለሆነ የአበባውን ወራት በደስታ ለማክበር ተፈልጎ በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ድግስ ይደገሳል ሕዝቡም ደስታውን በቤተ ክርስቲያን ፊት ይገልጣል ፣ ምስጋናም ያቀርባል ይኸንንም ለመረዳት በቤተ ክርስቲያን የሚዘመረው መዝሙር ስለ ጽጌ የሚናገር ነው ተሰብስበውም ደስታቸውን በመግለጥ አንድነታቸውን በማጽናት ማኅበራዊ ኑሮአቸውን በማሻሻል ሲበሉ ሲጠጡ ይውሉ ነበር እንግዲህ ነገሩ አሻሚ ነው በሁለቱም በኩል ቢሆን ተስማሚነት አለው ፤ ማኅበራዊ ኑሮአቸው እንዴት እንደነበር የሚያመለክት ነው ።

፮· ጸሪቀ መበለት ፤

ጸሪቀ መበለት የሚባለው በየሳምንቱ እሑድ በቤተ ክርስቲያን አካባቢ የሚበላ በመበለቶች የሚዘጋጅ አነባበሮ ወይም አፍለኛ እንጀራ ነው ። ይኸም ዕድሚያቸው ከፍ ባለ ባልቴቶች በተለይም በመበለቶች የሚዘጋጅ ሲሆን ዱቄቱን ከየመንደሩ ዞረው ሰብስበው ራሳቸውን አዋርደው ለምነው ቤተ ክርስቲያን ተሳላሚውን ሁሉ ያበላሉ ፤ የሕዝቡ አገልጋይ ሁነው በፈቃዳቸው ይሠራሉ ። ሕዝቡም በዓላማው አምኖበት በበጎ ፈቃዱ ዶቄቱን ይሰጣል ፤ ቅዱስ ምግብ አድርጎም በምግብነቱ ይሳተፋል ። ከቤተ ክርስቲያን መልስ ሁሉም ተሰብስቦ እንደቅዱስ ቁርባን አድርጎ ይመገበዋል ።

፯· ቤተ ክርስቲያንና የሰንበቴ ማኅበር ፤

ይህን ማኅበረ ሰንበት በጸሎት የሚባርኩ እንዲቋቋምም የሚሰብኩ የሚያስተምሩም ካህናት ናቸው ። ከዚህም ሌላ ግማሹ ካህን በባራኪነት ግማሹም በአባልነት ተባባሪ ይሆናል በጠቅላላው ካህኑ ከሕዝቡ ማኅበራዊ ኑሮ ፈጽሞ አይለይም ስለዚህ የዚህ ቅዱስ ተግባር ጀማሪም ፈጻሚም ቤተ ክርስቲያን ናት ፤ ለማለት ይቻላል ።

በየትም አገር ቢሆን ሕዝቡን መስሎ የሚኖር እንደካህን የሚቀድስ እንደገበሬ የሚያርስ የማኅበራዊ ኑሮ አስተማሪ ወይም አባል ሁኖ ተግባሩን የሚፈጽም እንደ ኢትዮጵያውያን ካህናት ያለ የለም ። የሕዝቡ ክርስቲያናዊ ትምህርት በሥራ የሚገለጥበት ወይም አዲስ ውሳኔ ከቤተ ክርስቲያን ለመስማት ምክንያት የሚሆነው ይህ ሰንበቴ ነው። ምንም ክርስቲያን ሁሉ በሰንበት ዕለት ወደ ቤተ ክርስቲያን መሄድና መሳለም መንፈሳዊ ግዴታው ሁኖ ቢገኝም በቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ከጸሎት በቀር ሌላ ነገር ብዙ ሊወያዩ አይችሉም ። ነገር ግን በዚህ በተቀደሰው በማኅበሩ ቦታ ተሰብስበው ያለፈውን በመወያየት ሲያጸኑ የወደፊቱን ደግሞ የሚሻሻልበትን ሲመክሩ ይገኛሉና ፤ ይኸም ማለት ቤተ ክርስቲያን ሕዝብን በአንድ ጊዜ አግኝታ የምታስተምርበት ትምህርት ቤት ወይም የሃይማኖትና የምግባር አዋጅ መንገሪያ ሸንጎ እንደነበር የሚያስረዳን ነው የፖለቲካውም ቢሆን ቅሉ ሴራ መቁረጫ የአመጸኛ መቅጫ ይኸው ነበር ፤ ማለት ወደማኅበራዊ ኑሮ እንዲገባ የሚወስኑበት ነበር በዚህ ዓለም ሰው ሁሉ ተባብሮ ተደጋግፎ ለመኖር የግድ ያስፈልጋል የጋራ ችግሩንም በዚሁ ያቃልላል ። ስለዚህ የማኅበራዊ ኑሮ ወይም የማኅበራዊ ሥራ በቤተ ክርስቲያን ተጀምሮ እንደ ሃይማኖት እየተጠበቀ የሰው ልጅ ሁሉ እየተጠቀመበት ኑሮዋል አሁንም በመጠኑ ይገኛል ።

በሰንበቴ ማኅበር አባል ሆኖ የገባው ሁሉ አንዱ በአየደኛው ኃዘን ወይም ደስታ ዕለት የማይለይ ሁኖ ሁሉንም ተካፍሎ ይኖር ነበር ።

እንዲሁም የሰንበቴው አባል የሆነው በአንደኛው አባሉ ላይ ክፉ አይመኝበት ወንጀል አይሠራበት ፤ ልክ እንደ ወንድም አድርጎ እገሌማ ማኅበረተኛዬ ነው በማለት ሲመካበት ወይም ሲታመንበት ይገኝ ነበር ። ከዚህም ጋር ከማኅበርተኛው አንዱን ሌላ ሰው ሲያጠቃው ያዩ እንደ ሆነ ቢችሉ በሽምግልና ያለዚያም አስፈላጊ በሆነው መንገድ እርዳታቸውን ያቀርቡለት ነበር እንጅ እንዲሁ ዝም ብለው አያዩም ነበር ።

፰· አሁን ሊሻሻል የሚያስፈልገው ፤

ይህ የሰንበቴ ማኅበር በመሠረቱ ቅዱስ የሆነ ተግባር ነው ሐዋርያት የመሠረቱት ቅዱሳን አባቶች ያጸኑት በሀገራችንም ብዙ ግዳጅን የፈጸመ ነው ፤

ይኸን ያህል ጥቅም የሠራ መንፈሳዊ ግዴታ በመሆኑም አሁንም እንዳለ ሊያዝና ሊጠበቅ ይገባል።ግን በሥራው አፈጻጸም በኩል ደግሞ ሊሻሻል የሚገባው ነገር አለ ፤ ይኸውም ፤

ሀ/ ምግቡ በመጠኑ ተደግሶ ድካምን ሳያስከትል ብዙ ወጪንም ሳይጠይቅ ቢሠራ ሁሉም እንደኩያው እየገባ አባል ይሆን ነበር ። ቀጥሎም ለታወቁ ችግረኞች ብቻ እንዲሰጥ ቢሆን መልካም ነበር ፣ ምክንያቱም በገፍ በመሠራቱ ብዙውን ሕዝብ ሥራ አስፈትቶ ቀላዋጭና ለማኝ ያስደረገው እንዲሁ ሳይሠሩ በቀላሉ መመገብ ከኖረ ዘንድ ነውና ፣ ይኸም ከሆነ ለማኅበራዊ ኑሮ ይረዳል ስንል የማኅበራዊ ኑሮ እንቅፋት ሆኖ ይገኛል ማለት ነው ።

ለ/ መጠጡ ጠላ በመሆን ፈንታ እንደ ሻይ ወይም ሌላ ቀዝቃዛ ወይም ለስላሳ መጠጥ ቢሆን በተሻለ ነበር ምክንያቱም በአንድ በኩል የሚያሰክር መጠጥ ሲሆን ይጐዳል ፣ በሁለተኛውም በኩል የሥራው ብዛት ሰውን ባላስመረረውም ነበር ፤ ማለት ብዙዎች ሰዎች ማኅበሩን ሲወዱ በነገሩም ሲደሰቱና ለመሥራትም ሲመኙ የሥራውን አክባበድ በመመልከት ወደኋላ ይሸሻሉ ። ከላይ እንደገለጥኩት ሌላ ቀላል ግብዣ ቢሆን ግን ወጭው አይበዛም ቀጥሎም ጊዜ አያጠፋም ከዚህም ጋር ቢጠጡት ሰውነት አይጐዳም እንዲሁም ዓላማው ቅዱስ እንዲሆን ቀላልና የተወደደ ሁኖ ይኖራል ። ሌላውም ሕዝብ በብዛት ሊገባ ይችላልና ።

ሐ/ በጠቅላላው ወጭው ቢያንስም ቢያድግም በገንዘብ ቢሆን ፤ በአንድ ቀን የሚፈሰው እህል ብዙ ድርጅት አቋቁሞ ችግረኞችን ረድቶ ከሀገር ችግርን አጥፍቶ በኖረ ነበር ፤ አሁንም አባቶችና እናቶች ወንድሞችና እኅቶች ጥቅሙንና ጉዳቱን አመዛዝነው የሰንበቴውም ማኅበር ሳይቀር ወጭውም ሳይበዛ ሰውም ሳይሰቀቅ በቀላሉ ተወጣጥቶ ማኅበራዊ ኑሮ እንዲሻሻልበት ትምህርት ቤትና ክሊኒክ እንዲከፈትበት ፤ በጠቅላላም በጎ አድራጎት ሁሉ እንዲፈጸምበት ቢሆን መልካም ነው ።

ምዕራፍ ፫

ማኅበር ።

፩- ብሂል ፤

ማኅበር ማለት ኅብረ ፤ አንድ ሆነ ካለው ከግእዙ የወጣ ቃል ነው ። እንደቃሉም ፍች ክርስቲያኑ ሕዝብ በሰንበት ቀን ሳይሆን በአንድ ቅዱስ ስም ለምሳሌ በጌታ በእመቤታችን በሐዋርያት በመላእክት ይኸንም በመሰለ በአንድ ቅዱስ ስም በየወሩ እየተሰበሰቡ በኅብረት እየበሉ እየጠጡ የሚወያዩበት የሚተዋወቁበት የሚተሳሰቡበት አንድ ታላቅ መገናኛ የሆነ ቅዱስ ሥራ ነው ። የማኅበር ጽዋዕ የሚባለውን የሚጠጡ ምእመናንም እንደየፍቅራቸው መጠን ግማሹ በክርስቶስ ስም፤ ግማሹ በመላእክት በሐዋርያት ገሚሱም በጻድቃን በሰማዕታት እንዲሁም ይህን በመሰለው እንደየፍቅሩ በአንድ ቅዱስ ስም ማኅበር ገብተው የሚበሉት የሚጠጡት በኅብረትም የሚወያዩበት ነው ። የሥራው አፈጻጸም ልክ እንደ ሰንበቴው ነው ፤ ማለት ማኅበርተኞቹ እንደተሰበሰቡ ጸሎተ ማኅበር ይደረጋል ሁሉም በንጹሕ ሕሊና የጸሎቱ ተሳታፊዎች ይሆናሉ ጸሎቱም እንደተፈጸመ በፍቅር አንድነት መብሉና መጠጡ ይጀመርና እስከ ተወሰነው ሰዓት ይቆያል ። እንደዚህ ያለው ማኅበር በሁለት ዓይነት ይከፈላል ።

ሀ/ የአጥቢያው ቤተ ክርስቲያን በተሰየመበት ቅዱስ ማኅበሩን ሰይመው በአጥቢያው የሚገኘው ሕዝብ ሁሉ በመንፈስ ተገድዶ አብሮ በመብላት አብሮ በመሥራት ሕይወቱን የሚያሳልፍበት ነው ።

ይህም ዓይነት ማኅበር በማኅበራዊ ኑሮ ውስጥ ትልቅ መገናኛ መንገድ ነው ፤በሌላ ቋንቋ ኮሚኒቲ ሴንተር እንደሚሉት ሁኖ በመንፈሳዊ በኩል እንደ እሑድ ትምህርት ቤት(ሳንዴይ እስኩል) ትምህርት ለመስጠት አንዳንዶችን ክርስቲያናዊ ተግባር ለመፈጸም የሚያስችል ቅዱስ ተግባር ነው። !

ማለት አንዳንዱ አጥቢያ ሰፋ ያለ ይሆንና መገናኛው ከፍ ያለ ችግር አለው ። ነገር ግን እንደዚህ ባለው ዕለት ምንም ቦታው ቢርቅ ክርስቲያኑ ሁሉ በመንፈሱ ተገድዶ በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ስለሚውል የጸሎት ተሳታፊ ይሆናል ያስቀድሳል በኅብረት ይጸልያል በኋላም

በማኅበር የተዘጋጀውን ድግስ ከሁሉ ጋር በኅብረት በልቶ በኅብረት አመስግኖ በጎ አድራጎትን እንደ አቅሙ ፈጽሞ ይለያያል ። እንደዚህ ባለው ዕለት ማንም የግል ሥራ እንዳይሠራ ግዝት ነው እየተባለ ይታወጃል ፤ ካህናትም ያስተምራሉ ምክንያቱም የማኅበራዊ ኑሮ ዕለት አድርጎ ለማክበር ነው ። ነገር ግን በቤተ ክርስቲያኑ አካባቢ ያለው ሥራ ሁሉ የሚሠራው ያለውም ጉድለት ሁሉ የሚሞላው ከባዱም ሥራ የሚከናወነው በዚያን ዕለት ነው ።

የቀድሞ ክርስቲያኖችም ጥቅሙን አውቀው
ሀ/ ለሰው መተዋወቂያ ፤
ለ/ የኅብረት ሥራ መሥሪያ ዕለት
ሐ/ በኅብረት ክርስቲያናዊ ግዳጅን ለመፈጸም ክርስቲያናዊ ትምህርትንም ለማስተማሪያ ክርስቲያናዊ ተግባርንም ለመፈጸሚያ ብለው የወሰኑት ይመስላል ።

በእርግጥም በጣም ጠቃሚ ነገር ነው ሊሆንም ይገባል በተለይ በአሁኑ ጊዜ የክርስትናን ትምህርት ለማስተማር የእድገትም ጣቢያ እያሉ ሌላ አዲስ ከማቋቋም የአጥቢያው ሕዝብ ተሰብስበው በአንድ ላይ የሚገኙበትን ይኸንኑ ዕለት ይኸንኑም ምክንያት ማጥናት በዚህም መተባበር በበለጠ ይጠቅም ነበር ። አሁንም የዚህ ዓይነት ማኅበር ሥርዓቱ እንዳለ ተጠብቆ እንዲቆይ መምከርና ማስተማር የቤተ ክርስቲያን ታላቅ ኃላፊነትን ይጠይቃል ፤ ነገር ግን በበለጠ ሕዝቡ ሊያስብበት ይገባል ። እንዲሁም መንግሥትም ጥቅሙን አውቆ ቢጠብቀው መልካም ነው ።

ለ ፤ በአጥቢያው ቅዱስ ስም ወይም በሌላው ቅዱስ ስም ሰዎች ልዩ ልዩ ዕድሜ ያላቸው እንደእኩያነታቸው ተለይተው በዕገሌ ስም ማኅበር እንጠጣ ብለው ይወስናሉ ። ከዚያም በኋላ እንደእድሜያቸው ማኅበሩም እያደረ እያደገ እየደረጀም ይሄዳል ከፍ ያለ ወጭም ከፍ ያለ ድካምንም ይጠይቃል በዚህም መልክ በኅብረት ይበላሉ ይጠጣሉ ። በኅብረትም ይተሳሰባሉ ይወያያሉ ለወጣቶች መገናኛ (ዩዝ ሴንተር) ይሆናል ። ይህም ዓይነት ማኅበር ግማሹ በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ይሆናል ግማሹም ደግሞ በየግል ቤታቸው በየተራ ያደርጉታል ።

፪ኛ/ የማኅበር ዋና ዓላማ ፤

ማኅበር የተባለው በዕለትና በስም ይለያይ እንጂ ሰንበቴን ይመስላል ብለናል በእርግጥም ነው ምክንያቱም በጠቅላላ የሥራው አፈጻጸም ዓላማውም አንድ ነው ። ግን ሰንበቴ የግድ ሲሆን ማኅበር የውድ ነው ይባላል ። እንዲህ ስለሆነ ግን

ማኅበርም ቢሆን በግላቸው በየቤታቸው ከሚያደርጉት በቀር በየወሩ በቤተ ክርስቲያን የሚያደርጉት በሰበካው ቅዱስ ስም የሚሆነው የግዴታ ነው ስለዚህ ሰንበቴን ይመስላል ከሰበካው ማኅበር ከተለየ ከሕይወቱም ተለየ ማለት ነው ፤ ምክንያቱም ኢትዮጵያውያን በማኅበራዊ ኑሮ በማኅበራዊም ሥራ በጣም ስለሚያምኑ እገሌ ከማኅበር ወጣ ተለየ ማለት ከሕይወቱም ተለየ ማለት ይሆናልና ። ስለዚህ ዓላማው ፤

ሀ) በቅዱስ ስም የተሠራውን ልዑል እግዚአብሔር እንደሚቀበለውና ዋጋቸውን እንደሚያገኙ ራሱ ክርስቶስ ሲያስተምር ከደቀ መዛሙርቴ በ፩ዱ ስም ቀዝቃዛ ውሀ ያጠጣ ቢኖር በእውነት እላችኋለሁ ዋጋውን አያጣም ሲል አስተምሯልና (ማቴ ፡ ፲ ፵፪)

ለ) በሩቅም በቅርብም ያሉት ተሰብስበው በክርስቶስ አንድ ቤተ ሰብ እንደሆኑ በማመን በኅብረት ለመጸለይ በኅብረት ለማመስገን ፤ በኅብረትም ለመሥራት ፤

ሐ) በሀገር ላይ የሚገኘውን ችግር ተመካክሮ ለማቅለል ፤ ማለት ማንኛውም ውይይት የሚፈጸመው የሚወሰነው በዚህ ማኅበር አማካይነት ነውና ። በኅብረት የሚያገናኛቸውን ችግር በኅብረት ለማቃለል ነው ።

መ/ ልባዊ ፍቅራቸውን ለማጽናናት ነው ፤ በዚህ ማኅበር የተገናኙ ሁሉ ፍጹም ፍቅር ነበራቸው ፤ ለምሳሌ አንድ አባል ወደ ንግድ ወይም ወደደጅ ጥናት ወደሩቅ አገር ለጥቂትም ለብዙም ዘመን ቢሔድ ከሥጋ ዘመዶቹ ይልቅ እነዚህ ማኅበረተኞቹ ተሰብስበው የጐደለውን ሲሞሉና የቤተ ሰቡን ችግር ሲያቀሉ ይገኛሉ ። ሁሉም በዚህ መልክ ርዳታ ይደርሳቸው ስለነበር ማኅበራቸውን በነፍስም በሥጋም እንደሚጠቅም አምነው አክብረው ይይዙት ነበር ። እንደነዚህ ያሉት ማኅበረተኞች በአንድ አጥቢያ ውስጥ ሊኖሩ ይችላሉ ፤ እንዲሁም ከአጥቢያው ውጭ ያሉም በፍቅር ወይም በልዩ ስሜት ሊገናኙና ሊፈጽሙት ይችላሉ ። እንዲያውም የሚደንቀው አንዱ ካንዱ አጥቢያ ሁኖ በዚህ ዓላማ ብቻ በመተሳሰር ከቅርብ ዘመድ በበለጠ ይነፋፈቁ ነበር ።

ለማኅበራዊ ኑሮ ትልቅ ትርጉም የሰጠው መንፈሳዊነቱ ነበር ። ባሁኑ ጊዜ ግን ለው ሠራሽ ማኅበር እየተቋቋመ ማለት የዕለት ጥቅም ብቻ የሚገኝበት እንደፓርቲ ያለ

በመቋቋሙ ውጤቱ ይኸን ያህል አይደለም ምክንያቱም ግማሹ ነፍሴን ካላዳንኩ ለሥጋዬ ብቻ ምን ያደክመኛል ሲል ፤ ግማሹ ደግሞ በሥጋዬ ካልተጠቀምኩኝ የነፍሴን ማን ያውቃል በማለት እንደተጀመረ ይፈርሳል ሰዎቹም ፈጥነው ይለያያሉ ። ኢትዮጵያውያን ሥራቸውን እንደየዓላማቸው ሲፈጽሙ የኖሩ መንፈሳዊ ትርጉም በመስጠትና ከቤተ ክርስቲያንም ጋር ለማገናኘት ብዙ ጥረት ያደርጉ ነበር ። ጥንት ግን ሕዝቡ በእምነቱ የጸና እንደመሆኑ መንፈሳዊውን ነገር አክብሮ ይቀበል እንደ ሕግም አድርጎ አጥብቆ ይይዘው ነበር ። ጥቅሙም በሥጋም በነፍስም ነበር ፤ ማለት ሁሉን በትክክል ለመፈጸም የሚያስችል ተግባር ነበርና ።

፫ኛ) የማኅበርና የቤተ ክርስቲያን ግንኙነት ፤

የዚህ ዓይነት ማኅበር እንዲቋቋም የምትሰብክ የምታስተምር ቤተ ክርስቲያን ናት ስለዚህ ይህ ማኅበር ያለ ካህን ባራኪ አይፈጸምም ።

ይኸም ከሆነ የማኅበሩ ሥር ወይም መሠረት ቤተ ክርስቲያን ናት ብንል ሙሉ እምነት ሊሆን ይችላል ። ይህም ከሆነ ግንኙነታቸው በጣም የጠበቀ ነው ለማለት ይቻላል ። ቤተ ክርስቲያን የምታስተምረው ራሱ ክርስቶስ ለሰው ልጅ ድኅነት ወደዚህ ዓለም እንደመጣ ፤ ለኛ ሕይወት ለመስጠት በዚህ ዓለም እንደኖረ ፤ በመጨረሻውም ለሰው ልጅ መሥዋዕት ሁኖ ተላልፎ እንደሞተ ነው ። ይህም ከሆነ የክርስቶስ ተከታይ የሆነ ክርስቲያኑ ሕዝብ ሕይወቱ ሁሉ ለሰው እንጂ ለራሱ ብቻ እንዳይደል ሊሆንም እንደማይገባው የሚያሳይ መሆን አለበት ። እሁንም ማኅበር ልዩ ልዩ መልኩን እንደያዘ እንዲሠራ ቤተ ክርስቲያን ታስተምራለች ።

ምንም ፪ኛው ዓይነት ማኅበር እንደ ግል ማኅበር ሁኖ ደሆች የማያገኙት በምሽት በግል ቤታቸው እንደዘመኑ ፓርቲ ቢያደርጉትም ፤ እነርሱው ቅሉ ተገናኝተው በመወያየት ለኑሮአቸው መሻሻልን መፋቀርን ስለሚያተርፉና ማኅበራዊ ኑራቸውን በማሻሻል ስለሚኖሩ ደግሞም በ፩ኛው ቅዱስ ስም ስለተሰበሰቡ ማኅበራቸውን ቤተ ክርስቲያን ታውቅላቸዋለች ። ቄሱም ይባርክላቸዋል እነርሱም ቤተ ክርስቲያንን ተጠግተው ይመሩታል ። ስለዚህ፡ ጥብቅ የሆነ ግንኙነት አላቸው ለማለት እንችላለን ።

፬- ምርቃን ፤

ዝክርም ሆነ ማኅበር በጠቅላላው ድግስ ፣ በተደገሰበት በጎ አድራጎት በተፈጸመበት ቦታና ዕለት ሽማግሎች በየተራ እየተነሡ ስሜታቸውን፣ በመግለጥ ንግግር ያደርጉ በጎ አድራጊዮችንም ይመርቁ ነበር ። የሽማግሌዎችም ምርቃን እንደ ቀሳውስት ቡራኬ የሚጠበቅ ከፍ ያለ ዋጋን እንደሚሰጥ የታመነ ስለነበር ምንም ቢቸኩሉ ሽማግሌ ሳይመርቅ ቄስ ሳያሳርግ አይተውትም ነበር ። በአንዳንድ ቦታ ካህንም ባይገኝ የሽማግሌዎቹ ምርቃን ብቻ በቂ ሁኖ ይቆጠር ነበር ፤ ሽማግሌውም በዕድሜ ከሁሉ ከፍ ያለ በአስተያየት ጉላ

ያስ ፤ በሥራው ሁሉ የሽማግሌ መልክ የሚታይበት መሆን ነበረበት። ሽማግሌዎች በሕዝብ ዘንድ ከፍ ያለ ግምት ስለነበራቸው እነርሱም ስማቸውን ክብራቸውን ይጠብቁ ከአልሆነም ቦታ አይገኙም ያልሆነም ነገር አይናገሩም ነበር ።

እነዚህ ሽማግሌዎች ሲናገሩ በውስጠ ዘ ወይም በዘይቤ ቃል ሰውዬ ውን ይነኩት ነበር ፤ ይኸውም አጥፍቶ እንደሆነ እንዲታረም በዘወርዋራ መንገድ ይነግሩት ነበር ፤ አሳምሮ እንደሆን ደግሞ በዚያው እንዲቀ ጥሉ ሰሮ በዕዉዕ ወርቃዊ ንግግራቸው የልብን ይነግሩት ነበር ። የሚ ያስደስተውም ነገር እባር ለሰሚው ያስደስተዋል ፤ የማረሚያውም ንግግር ለሰው ሁሉ እንዲታረም ያደርገዋል ፤ ለምሳሌ ፤ የምስጋናው ንግግር ከውስጡ ብዙ ቅባት የገባ በጣምም የጣፈጠ ወጥ የተሠራ እንደሆነ የወቀሱ አስመስለው «እንደዚች ያለች ሰነፍ ሴት አይተንም አናውቅ ውሀ መቅዳት አቅቷት ወጡን በቅቤ ብቻ ሠርታዋለች» ይላሉ፤ ምሥጢሩ ግን ለሆዳቸው ስስት የሌለባቸው በጎ ሥራ ገንዘባቸው የሚሆኑ ቤተ ሰቦች ወጡን ብዙ ቅባት አግብተው አሳምረው ሠሩ ለማለት ነው ይኸንም የመሰለ «አባትህ ሽንታም ነበር አንተም ሽን ታም ሁን» ብለው የሰደቡ የወቀሱ አስመስለው ይመርቃሉ ፤ ይኸም ማለት የአባትህ ዘር የተባረከ ነበር አንተም የተባረክህ ሁን የተባረ ከም ዘር ይስጥህ ማለት ነው ፤ ይኸንም የመሰለ አገላለጥ ነበራቸው ።

ያመሰገኑ መስለው ሲነቅፉ ደግሞ «ይኸን እህል ውሀ ያደረገው ማነው ? » ሥራው የተባረከ ይሁን ይላሉ ፤ ነገሩ እህሉንና ውሀ ውን አገናኝተው ጠላውን የጠመቁ እንጀራውን የጋገሩ የተመሰገኑ ይሁኑ ለማለት ነው ፤ ውስጠ ዘው ግን ያቀጠነው እህልነቱን አጥፍቶ ፣ ውሀ ያደረገው አላዋቂ ማነው እንደ ማለት ነው ። ቀጥሎም «ግሩም ነው እንደዚህ ያለ ነገር አይተን አናውቅም» ይላሉ ፤ ለጥሩ ነቱ ይሁን ለመጥፎነቱ አይታወቅም ሁሉም እንደአሻው ይተረጉመው ነበር ። አንዳንድ ንግግር አዋቂዎች ሲናገሩ ግን ምሥጢርነት ያለው እንደሚናገሩ በማመን ሁሉም ይጠብቃቸው ይኸንም ማለታ ቸው ነው እያሉ ይከታተሏቸው ነበር ።

ምዕራፍ ፬

ዝክረ ቅዱሳን ።

፩- ብሂል ፤

ዝክር ማለት ዘክረ ስም ጠራ አስታወሰ ካለው ከግዕዝ የወጣ ቃል ነው ፤ በዚህም ዓይነት ክርስቲያኑ ሕዝብ የፈጣሪ ውን ወይም እርሱ የቀደሳቸውን ቅዱሳን ሁሉ በተለይም እንደ ሰው የው ፍቅር ወይም ፍላጎት እንደቅዱስም ቃል ኪዳን ስም ጠርቶ ድሆችንም ይዞ የሚያከብረው በዓል የሚጋብዘውም ግብዣ ነው ።

ዝክር ።

ክርስቲያኑ ሕዝብ የእግዚረአብሔርን ቅዱሳን ስም በልዩ ልዩ ምክንያትና ጊዜ ስማቸው እንዲጠራ ቃል ኪዳናቸው እንዲታወስ ስለፈቀደ አንዱ ሰው በ፩ ቅዱስ ስም ማኅበር ይገባል ፤ ዝክርም ይዘክራል ሌላም ልዩ ልዩ በጎ አድራጎትን ይፈጽማል ። ይኸውም ሁናቴ ሀ/ ሥዕለት ይሣልና ብፅዓትም ይገባና ያ ሲፈጸምለት ፤ ለ/ በከባድ በሽታ ይታመምና ጸበል ጠጥቶ ሲድን የዚያን ውለታ ለመመለስ ፤ ሐ/ በሰበካው ያለው ቅዱስ የሚከበርበት የዓመት በዓል ይሆንና እንደ ሰበካው ሕግ እር

ስለዚህም ስጭውም ቅር ሳይለው በደስታ ሲሰጥ ተጠሪውም ሳያፍር ጥሪውን አክብሮ ሲሄድ ሁሉም በአንድ ላይ ተገናኝተው የሀገር ፍቅርን የወገን ጥቅምን የኅብረት ሥራን በመግለጽ ይሰበሰቡና ይበሉ ይጠጡም ነበር ፤

ይኸ ግብረ ሰላም ከመቼ ጀምሮ በኢትዮጵያ ላይ ተቋቋመ የሚል ጥያቄ ይቀርብ ይሆናል ፤ ይኸን የመሰለ ሁናቴ በሌለው አገር ወይም በሌሎች አብያተ ክርስቲያናት የማይፈጸም በመሆኑ በዚህም ጊዜ ይደረግ ነበር ተብሎ የማይነገርለት የታሪክም ቅርስ የሌለው ሲሆን በኢትዮጵያ ብቻ ሲደረግ መገኘቱ ደግሞ የሚያስደስት ነው ፤ ግን በዚህ ዘመን ተጀመረ ለማለት ያስቸግራል ። በግምት የሄድን እንደሆነ ክርስትና እንደገባ አብሮ የገባ በጎ አድራጎት ክርስቲያናዊም ተግባር ነው ለማለት ይቻላል ፤ ምክንያቱም ክርስቲያኖች ለክርስትናቸው ማስመስከሪያ ለክርስቶስም ውለታ መመለሻ ምልክት ያደረጉት ይመስላል ፤ የተግባሩ አፈጻጸምና ስሙ እንደሚያመለክተው የሰላም ግብር የሰላም ምግብ የእግዚአብሔር ምስጋና ያለበት ቤተ ዘመድና ካህናት የሚገኙበት በፍቅር አንድነት የሚሰበሰቡበትና የሚበሉበት የሚጠጡበት ለሰጭውም ለተቀባዩም ደስታን የሚያጐናጽፍ ነገር ሲሆን ስጦታውም በዛ አነሰ የማይባልበት ከበጎ ፈቃድ ብቻ የተገኘ ስለሆነ በደስታ ይፈጸም ነበር ። እንዴት ተጀመረ ላለው ምናልባት ክርስቲያኖች እየተሰበሰቡ እንዲወያዩ ቅዱስ መጽሐፍን በማጥናት ክርስቲያናዊ ተግባርን በመወያየት የጀመሩት ይመስላል ፤ ከተሰበሰቡም ዘንድ ነገረ እግዚአብሔር ምሥጢራተ እግዚአብሔር እንዲወያዩ ሲወያዩም ከዋሉ ዘንድ እንዲበሉ እንዲጠጡ የተወሰነ ሳይሆን አይቀርም የማለት ግምት ይሰጣል ።

በዚህ በበዓለ ፶ ውስጥ ልክ እንደ ግብረ ሰላም ያለ ክርስቲያን ሁሉ የሚፈጽሙት አንድ ትልቅ ልማድ አለ ፤ ይኸውም የአክፋይ የተባለው ቅዱስ ተግባር ነው ።

ሮ/ የአክፋይ ፤

ግብረ ሰላምን የመሰለ የደስታ መግለጫ የሚሆን ወይም አንዱ ለአንዱ የሚያበረክተው የአክፋይ የሚባል ስጦታ አለ ፤ ስለክርስቶስ ትንሣኤ ደስታውን ለመግለጥ አንዱ ወደአንዱ ወዳጁ

ሲሄድ የተለየ ስጦታ በማዘጋጀት ነው ፤ እንጂ ባዶ እጁን አይሄድም፤ እርሱም እንዲሁ አጸፋውን ሲያደርጉለት እያንዳንዳቸው ደስታቸውን ሲለዋወጡ ይገኛሉ ።

ይኸ የአክፋይ የሚባለው ስጦታ ብዙውን ጊዜ ለመምህራንና ለካህናት የንስሐ ልጆቻቸው ለሚወስዱት እንዲሁም ምእመናን ለድሆችና በተለየ ለሚያምኗቸው ሰባኪዎች ፤ የሚሰጡት ስጦታ ነበር ፤ ግን ነገሩ በጣም አስደሳችና ተስማሚ ሆኖ ስላገኙት የማኅበራዊ ኑሮም ስሜት መግለ!ጫ እንግዳ ለሚበዛበት ብዙ ቤተ ሰብ ላለበት ዘመድ ወዳጅ ይሰጥ ይበረከትም ነበር ።

ምናልባት ያለው ላለው መስጠት ምን ዋጋ ያሰጣል የሚል አስተያየት ይኖረን ይሆናል ፤ ይኸም እውነት ነው ሊያሰኝም ይገባል ፤ ግን መመልከት ያለብን ሕዝቡ እንዴት ያለ መተሳሰብ መረዳዳት እንደነበረው በምን ዓይነት የፍቅሩን ስሜት ይገልጥ እንደ ነበር ነው ፤ ለማኅበራዊ ኑሮ ያስብ ይሠራም እንደነበር የሚያመለክተን ነው ። ከዚህ ጋር በድሆች መኖሪያ ቤት እንደመቃብር ቤት እንደ ደጀ ሰላም ባለውም በቤተ ክርስቲያን አካባቢ የተቻላቸውን ስጦታ እየወሰዱ ያድሉ ይደለድሉም ነበር ።

እንግዲያውስ እሁን ድረስ ይኸ ነገር በመቀጠሉ መቃብር ቤቱ ሁሉ የድሆች መሥፈሪያ የሥራ ፈት መጠራቀሚያ የሆነው ምጽዋት ፈላጊዎች በዚህ ቦታ እህል ውሀ በነፃ እናገኛለን በማለት በየጊዜው ስለሚሰበሰቡ ነው ፤ ስለዚህ ግብረ ሰላምም የአክፋይም እየተባለ በክርስቶስ ስም ወይም ስለርሱ ትንሣኤ አቻናፊነት ይሰጥ የነበረው ስጦታ ይቀርብ የነበረው ግብዣ ሁሉ በተለይ ኢትዮጵያውያንን የሚያስመሰግን ሕዝቡን የሚያስተሳስር በጎ አድራጎትን የሚያስፈጽም ማኅበራዊ ኑሮን የሚደግፍ ተግባር ነበር

ይኸ የሽማግሌዎች ወይም ትዳር ያላቸው ክርስቲያኖች ተግባር ሲሆን ወጣቶችም ደግሞ በበኩላቸው ስለ ክርስቶስ ሥቃይ መታሰቢያ አድገው ፤ የሚገልጡበት « ሙሻሙሾ » የተባለ ወይም አይሁድን ለመስደብ «ውሾ ውሾ» በማለት በዚሁ ሳምንት የሚፈጽሙት ተግባር ነበራቸው ።

፱/ ሙሻሙሾ ፤

ሙሻ ሙሾ ማለት በልቅሶ ጊዜ የሚዜም ሙሾ እንደ ማለት ይመስላል ፤ በሀገራችን ልማድ በማንኛውም ልቅሶ በተለይም ትልቅ ሰው ሲሞት የሕይወት ታሪኩ በግጥም መልክ እየተገለጠ ሲነገር ይውላል ፤ በዚሁ ጊዜ እንኳን ዘመዱ ባዕድም ቢሆን ሳይወድ ያለቅሳል ፤ እንዲሁ እያደረጉ የሚያስለቅሱበት ዜማ ሙሾ ይባላል ።

ለ/ በመንፈሳዊ ቅናት ስለሚሠሩት ለጉልበታቸው ለጊዜያቸው አያስቡም ነበር ስለዚህ፥ ቅሬታ ባለመኖሩ ደስ ብሏቸው ስላደረጉት እግዚአብሔርም ይባርካቸው ነበር አሁን ግን ፩ኛ/ ብዙው ቀላዋጭ እንጂ ሠራተኛ ባለመሆኑ ሰጪ ሳይመሰገን ፤ ቀላዋጩም ሳይጠግብ ፤ ሀብቱም ሳይባረክት ይቀራል ።

፪ኛ/ ወጭም ቢያወጡ ለፓርቲ እንጂ ለአንድ ቅዱስ መታሰቢያ አያደርጉትም ፥ ስመ እግዚአብሔር አይጠራበትም ። ስለዚህ ረድኤት የለውም በወጣው ገንዘብ ሲያዝን በጠፋው ሰዓት ሲጸጸት ከደረጃው ሲወርድ ከሀብቱ ሲለይ ይገኛል ። ፍቅር ሲርቅ ሀብትም ረድኤትም አብሮ ይርቃል መለያየት ሲመጣ ችግርም ድኅነትም አብሮ መጣ ።

አሁን ያለው ሕዝብ የቀደሙትን እንዴት ያን ያህል ገንዘብ ያወጡ ነበር እያለ ሲነቅፍ የቀደሙትም የአሁኑን ሲነቅፉ ይገኛሉ ፤ ሚዛናዊ ሕሊና ያለው ግን ሀብቱንም በጠቅላላውም ሥራውን ሁሉ ያመዛዝነው ፤ ለምርምርም ይመች ዘንድ ጉላ ያሉትን ነገሮች ያለ መልስ በጥያቄ መልክ እተዋቸዋለሁ ፤

፩ኛ/ አብሮ መብላት ፤ መጠጣት ፤ መገናኘት ኃጢአት ወይም ጽድቅ እንደሆነ ፤
፪ኛ/ ኅብረት ፥ ግንኙነት ወንጀል እንደሆን ጥቅም የሌለው ወይም ያለው እንደሆነ
፫ኛ/ በእግዚአብሔርና በቅዱሳኖቹ ስም ዝክር ማድረግ ማኅበር መግባት አንድነትን ማጽናት ደግ ወይም ክፉ እንደሆነ ፤

፬ኛ/ በደስታ ሊኖሩ የሚችሉት የቀድሞዎቹ ብዙ ገንዘብ የሚያወጡት ማኅበር የሚጠጡት ፥ ብዙ የሚደግሱት ፤ ወይስ አሁን የሚቆጥቡት ?

፭ኛ/ ስለ ገንዘብ ቁጠባም ችግሩና ምቾቱ መቼ እንደሆነ ማለት ዛሬ ዝክሩ ፥ ማኅበሩ ሲቀር ወይስ ቀድሞ ? ሁሉንም መርምሩ የተሻለውን ግን ያዙ (፩ኛ ተሰሎ-፭ ፡ ፳፩) ቅዱስ ጳውሎስ እንዳለው ሁሉ አመዛዝኖ የሚሻለውን መያዝ እንጂ እንዲሁ የበይ ወይም የሥራ ተመልካች ብቻ መሆን ስለሌለብን መርምሮ መያዙ የኛው ፈንታ መሆኑን ከቶ መዘንጋት የለብንም ።

ምዕራፍ ፭

አሥራት ።

፩ ብሂል ፥

ዓሥራት ማለት የሰው ልጅ ሁሉ ከማናቸውም ከዓመት ገቢው ለእግዚአብሔር ብሎ ከአሥሩ አንዱን መስጠት ለእግዚአብሔር በረከት እጅ መንሻ ማቅረብ ማለት ነው ።

ይኸውም ዓሥራት ከእግዚአብሔር በታዘዘው መሠረት ዕብራውያን በትክክል ይፈጽሙት ነበር ለእግዚአብሔር የሚሆነውን ለእግዚአብሔር ለንጉሥ የሚሆነውንም ለንጉሥ መገበር ሕጋዊ ትእዛዝ እንደሆነ ራሱ ክርስቶስ ሲያስተምር አጽንቶ ተናግሯል ። (ማቴ ፳፪፡፲፭-፳፪) ። ስለ

ዚህም አይሁድ አይብዙ እንጂ ጥቂቶቹ በሚገባ ይፈጽሙት ነበር ። ወደ መጨረሻው ጊዜ ግን ዕብራውያን ከፋት ኃጢአት እያቸነፋቸው የትልልቁን ወይም የብዙውን ገቢ ዓሥራት እያስቀሩ የትንንሹን ወይም የቀላሉን ገቢ ብቻ ለእግዚአብሔር ያስገቡ ስለነበር « እለዓፀተ ትነጥፉ ወገመለሰ ትውሕጡ » የከሙንኑ የሰናፍጩን በጠቅላላውም የትንሹን ቅንጣት ወይም ዘር ወይም የጥቂቱን ገቢ ከ፲ አንድ እናወጣለን ትላላችሁ የግመሉን የከብቱን ማለት በጠቅላላው የታላላቁን ግን አታገቡም ሲል ክርስቶስ ወቅሶአቸዋል ። (ማቴ- ፳፫ ፡ ፳፫-፳፬)

ኢትዮጵያውያንም ይኸን የመሰለውን ሥርዓት ከጥንት ጊዜ ጀምሮ ከዕብራውያን የወረሱት ስለሆነና የክርስቶስም ትምህርትና ትእዛዝ በመሆኑ ቀድሞ እንደ ዕብራውያንነታቸው በትክክል ይፈጽሙት ነበር ፤ በኋላም እንደ ክርስቲያንነታቸው ከ፲ አንዱን በመስጠት ሕጉን ይፈጽሙ ነበር ።

ከመካከለኛው ዘመን ወዲህ ግን ይኸ ቅዱስ ተግባር በአንዳንድ ዶጋግ ምእመናን ብቻ ይፈጸም እንደሆነ እንጂ ፈጽሞ የተረሳ ይመስላል ፤ ከሰባኪዎች ስንፍና ይሆን ወይስ ከሕዝቡ ገንዘብ መውደድ አይታወቅም ፤ ሕጉ ግን ሕግ ነው አልተሻረም አይሻርም ።

፪/ የሥራው አፈጻጸም ፤

ይኸ ከ፲ አንድ የሚባለው ስጦታ ከሰውዬው ከማንኛውም ዓመት ገቢ ሁሉ ከአሥር አንዱ እየተነሳ ይጠራቀምና ለንስሐ አባቱ ይሰጥ ነበር ። የንስሐ አባትዬውም ይኸን ልዩ ስጦታ ለእግዚአብሔር እንደ ተሰጠ አምኖ ተቀብሎ ጸሎትም አድርጎ የኃጢአትን ስርየት ሰጥቶ ከአሰናበተው በኋላ በጠቅላላ የገባውን ሁሉ ከ፲ እጅ ያካፍለዋል ።

ሀ) ለቤተ ክርስቲያን ማገልገያ ማለት ዕቃ መግዣ ሲፈርስ ማሠሪያ ይሆን ነበር ።

ለ) ለድሆች መርጃ ማለት አካላቸው የጐደለ በዕድሜ ያረጁ ወይም ስደተኞች የሆኑ ሁሉ በዚህ ይረዱ ነበር ።

ሐ) ለተማሪዎች መማሪያ መጻሕፍት መግዣ ፤ ወይም ለተማሪዎች መረጃ ይሆን ነበር ። ለምሳሌ አንድ ተማሪ ቢታመም ወይም ቢደ

ክም በዚሁ ይረዱበት ነበር እንጂ ሌላ ገቢ ወይም ረዳት አልነበረውም እንዲሁም ድኃውን ምዕራፉን በጠቅላላ መጻሕፍቱን የሚጽፈው በዚሁ እየተረዳ ነበር ።

ይኸ ቅዱስ ተግባር ይፈጸምበት በነበር ጊዜ በአንድ በኩል የእግዚአብሔር ትእዛዝ በመፈጸሙ ከ፲ አንዱ በመስጠቱ የእግዚአብሔር ቃል ኪዳኑ እየተጠበቀ ሕዝቡ ከአባር ከቸነፈር እየዳነ ተድላው ደስታው እየበዛ ይኖር ነበር ። በ፪ኛውም በኩል ሁሉም ወገን ወገኑን በሃይማኖት በመርዳቱ ኃላፊነቱን በመወጣቱ ችግር ጠፍቶ ሁሉም ተስማምቶ ወንጀልን ንቆ ሁሉም ወደ ተግባሩ ተሰማርቶ ይገኝ ነበር ፤ በዚህም ጊዜ ለሰው ልጅ ሕይወት መድኅን ነበረው ለማለት ይቻላል ። ብዙ ጊዜ የሃይማኖት ተግባሮች የማኅበራዊ ኑሮ ደጋፊዎች ሁነው ይገኛሉ ፤ በመሠረቱ ይኸ ነገር በሃይማኖት በኩል ሕግ ሆኖ ይገኝ እንጅ ጥቅሙ ግን ለማኅበራዊ ኑሮ እንደሆነ ማንም አይዘነጋውም ።

፫/ ከአሥር አንድና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

ማኅበራዊ ኑሮ ማለት ያለው ለሌለው ሰጥቶ ጉልበት ያለው ደካማውን ረድቶ ተለባብሶ በአንድነት መኖር ጉድለቱን መሸፈን ማለት ነው ፤ ከ፲ አንድ ማለትም ከአለው ሀብት ሁሉ ስለ እግዚአብሔር ብሎ አውጥቶ ለሌለው በማደሉ ማኅበራዊ ኑሮ ሁኖ እናገኘዋለን፤ ወይም ማኅበራዊ ኑሮ በዚህ ተፈጸመ ማለት ነው ። ማኅበራዊ ኑሮ የሚጠይቀውን ግዴታ ከ፲ አንዱን በማውጣት ይፈጸም ነበር ። ወይም ከ፲ አንዱ የሚጠይቀውን ግዴታ ማኅበራዊ ኑሮ ይሸፍነው ነበር ለማለት ይቻላል ። ከ፲ አንዱን ማውጣት ሃይማኖታዊ ግዴታ ከመሆኑም በላይ ጥንታዊ ማኅበራዊ ግዴታ ሁኖ ሁሉም በደስታ ይፈጽመው ነበር ።

አሁንም ቢሆን አልፈው አልፈው ይኸን የሚያደርጉ ሕግን የሚፈጽሙ ማኅበራዊ ኑሮን የሚደግፉ ታሪኩን ወደ እውነትነት የሚመልሱ አይጠፉም ማለት ከ፲ አንድ የሚሆነውን ሁሉ አጠራቅመው ለበጎ አድራጎት ለቤተ ክርስቲያን ማሠሪያ ለትምህርት ቤት ለልዩ ልዩ ድርጅት የሚሰጡ አሉና ።

፬/ ከአሥር አንድ ግዴታ እንደሆነ ፤

ከአሥር አንድ መክፈል ለሰው ልጅ ሁሉ ሃይማኖታዊ ግዴታ ነበር ፤ እንዲያውም የመንግሥት አሥራት የመጣው ከሙሴ ሕግ ወዲህ ነው ፤ በዓለም ላይ የመንግሥቱ አሥራት አሁንም እንደተጠ

በቀ ነው ፤ ምክንያቱም ሰውየው ባይከፍል ይቀጣል ንብረቱ ይወረሳል ስለዚህም ማንኛውም ሰው ሕግን አክብሮ ይጠብቀዋል ፤ በክርስቶስ ጊዜ እንኳን፥ ተንኰለኞች ክርስቶስን ሊፈታተኑ ለቄሣር መገበር ይገባል ወይም አይገባም ብለው ክርስቶስን በጠየቁት ጊዜ የሰጠው መልስ የእግዚአብሔርን ለእግዚአብሔር የቄሣርን ለቄሣር ስጡ የሚል ነበር ፤ ይኸንኑ አጸና አወጀ እንጂ የአንደኛው ይቅር የሚል አስተያየትን ከቶ አላመለከተም ።

እንዲህም ከሆነ ለመንግሥት በግድ ስንገብር ለቤተ ክርስቲያንም እንዲሁ መገበር ግዴታ እንዳለብን ማወቅ ይገባናል ። ይኸም ሁናቴ ሰውን ሰው የሚያደርገው መንፈሳዊውን ግዴታ በሚገባ እንዲፈጽም የሚያስረዳ ነው ።

ምዕራፍ ፮ ።

ምጽዋት ።

፩/ብሂል ፤

ምጽዋት ማለት ከበጎ ፈቃድ የተነሣ የሰው ልጅ አንዱ ለአንዱ ማለት ያለው ሰው ለሌለው የሚሰጠው ስጦታ የሚውለውም ውለታ ነው፤ ይኸውም ከ፲ አንድ ከሚሰጠው ሌላ በበጎ ፈቃዱ የቻለውን ያህል የሚሰጠው ነገር ነው ።

የምጽዋትም ሥራ በኢትዮጵያውያን ዘንድ ከሕሊናቸው የበቀለ ፥ ወይም ከደማቸው ጋር የሰረጸ ሁኖ በየጊዜው ሳይረሳ ይኖራል ፤ አሁንም እንደ ቀጠለ ነው ። የግሪክ ጥንታውያን ጸሐፊዎች የኢትዮጵያውያን ርኅራኄያቸው እንደፈጣሪያው ነው ያሉት እንደ ቀጠለ ይገኛል ፤ ግን በአሁኑ ጊዜ በአፈጻጸሙ ጉድለት በአሰጣጡ ዓይነት ስህተት ስለ አለበት ብዙዎቹን የችግር አስረኛ አድርጓቸው የሥራ ፈቃድም ነሥቷቸው እናገኛለን ። ይኸም ማለት ምጽዋት የሚገባው ለበሽተኛው ለሽማግሌው ለአጣው ሲሆን ማንኛውም ሁሉ ሥራ ፈቶ ግዴታውን ረስቶ ሲለምን ሲገኝ የምን ግዴ ላለው ለጤነኛው ሰው ለባለ ጉልበቱም በመስጠቱ ነው ።

፪/ የሥራው አፈጻጸም ፤

ጥንት ምጽዋት ሲሰጥ በመምህረ ንስሐው አማካይነት ሆኖ የታመሙትን መጐብኘት አስፈላጊውን መስጠት በችግሩ መርዳት ነበር ፤ ወይም መንፈሳውያን ሁነው ከሰው የማይደ

ርሱ የላመ የጣመ የማይቀምሱ ምንም ተስፋ የሌላቸው ሁሉው ብጹም በጸሎት የተጸመዱ የምግብ ፍላጐታቸውን የቆረጡ ለሀገር የሚ ጸልዩ ዋጋ ከእግዚአብሔር አማልደው የሚሰጡ እየተፈለጉ ለሀገር እንዲጸልዩላቸው ለችግራቸው መርጃ ለፍላጐታቸው መፈጸሚያ እንዲ ሆን ይሰጥ ነበር ። እንዲሁም ደግሞ ጥበብ እንዲስፋፋ ዕውቀት እንዲ ደርስ በማለት ተማሪዎች ሲማሩ እየለመኑ ይበሉ ነበርና እንዳይቸገሩ ለልብስ መግዣ ለመጻሕፍት መጻፊያ በጠቅላላውም ለሥራቸው ማከ ናወኛ እንዲሆናቸው ይኸው ምጽዋት ይሰጣቸው ነበር ። ከዚህም ሌላ ለእሥረኞች ፤ አገራቸውን ለቀው ተስፋ ቆርጠው ለተቀመጡ ሰዎች ፤ ወይም ከመቅለል መጠቃለል ብሎ አፍሮ ቤት ዘግቶ ለተቀመጠ የጨዋ ልጅም ቢሆን ይሰጥ ነበር ። ሲሰጡም ፤

፩) በንስሐ ምክንያት ሲሆን ተናዛዚው ሰውዬ ከመምህረ ንስ ሐው ጋር አብሮ እየሄደ ጸሎት እያደረገ ለዚህ ያስፈልገዋል እያሉ እየተመካከሩ ነበር ።

፪ኛ) ባለቤቱ (ተናዛዚው) ቄሱ ያዘዘውን በሥውር ሕሊናው እን ዳመለከተው ይሰጥ ነበር ፤

፫ኛ) መምህ ንስሐው ብቻውን በንስሐ ልጁቹ ስም ይሰጥላ ቸው ነበር ፤ በማንኛውም መልክ ቢሆን ነገሩ ሁለቱም ከራሳቸው ላይ ኃላፊነትን ማውረዳቸውን እየተመለከቱ አንተ አድርገው አንተ አድር ገው በመባባል እየተመካከሩ ይሰጡለት ነበር ። ስምምነትም ስለ ነበ ራቸው አንዱ አንዱ ሊፈጽመው ይወድ ነበር ፤

ነገር ግን እየዋለ እያደረ ይኸ መልክ ተረሳና ሁሉም ከመምህረ ንስሐው ራቀና እያ ለው እንደሌለው ሊሰጥ አይፈቅድም ካህኑም ከሕዝቡ ሕዝቡም ከካህኑ ርቆ ይገኛል ፤ አሁን ግን ይኸን ለመሰለው ተግባር ወደኋላ መመለስ ሳያስፈልግ አልቀረም ። አንድ ደኅና ዕቃ ተረስቶ የቀረ እንደሆነ ባለቤቱ ከብዙ ምዕራፍ ጉዞው በኋላ መመለስ ግድ ይሆንበታል የቀረው ዕቃ ቀላል የሆነ እንደሆነ ግን ጥሎት ይሄዳል መንገዱን ይቀጥላል ይኸ የኛ ጥንታዊ ዕቃ ግን ማለት የምጽዋት ተግባራችን ከባድና ክቡር ሳይሆን አይቀ ርም ለእንደዚህ ያለው የግድ ወደ ኋላ መመለስ ይኖርብናል ።

፪) የአሁኑ ጊዜ የምጽዋት አፈጻጸም ፤

አሁንም ቢሆን ብዙዎች ኢትዮጵያውያን ምጽዋት ይሰጣሉ እኛ ቸውም እንደ ተዘረጋ ነው ግን ብዙ ጊዜ የሚሰጡት ከላይ እንደገለ ጥነው በሚገባ ሳይሆን ለታይታ ወይም ከፍርሐት የተነሣ ነው ፤ ለታ

ይታ መስጠት ማለት ሰጭ ይበሉኝ በማለት በጐዳና በአደባባይ ጤነ ኛውንና በሽተኛውን ሳይለዩ ይሰጣሉ ። ቦታና ጊዜ አይመርጡለትም ስለዚህ ብዙው ሳይደክም መብላት ከተገኘ በማለት ሥራ ፈቶች ሰው የሚያልፍባቸውን ታላላቅ ጐዳናዎች ወይም ሰው የሚሰበሰብባቸው ቦታዎች መክበብና ሰውን ማስጨነቅ ግዴታ ሆነበት ።

በፍርሐት ይሰጣሉ የተባለውም «ሲጠባ የለመደ ጥጃ ሲይዙት ይጓጉራል » እንደተባለው በዚህ መልክ ሥራ ፈቱ ሳይደክም ሲበላ የለመደው ሰው የሚበላው በአጣ ጊዜ የስድብ ናዳውን የወቀሳ ማዕበ ሉን በሰዎች በአልፎ ሂያጆች ላይ ያወርደዋል ። ስለዚህ ብዙዎች ሰዎች ይኸ እንዳይደርስባቸው በመፍራት አስቀድመው ሳይወዱ ምጽ ዋት ይሰጣሉ ፤ ግን ዋጋቸውን ከእግዚአብሔር ዘንድ አጡ ። በዚህም ምክንያት ጥቂት ሠርቶ ይጠግብበት የነበረውን አገር የሥራ ፈት ማከ ማቻ ወደማድረግ ደርሰዋል ለማለት ይችላል ለሰዎች ልጆች የሕይ ወት እንቅፋት ወይም መሰናክል እንደማስቀመጥ እንጂ ምጽዋት እን ደመስጠት ወይም መርዳት አይቆጠርም ።

እሁንም የጥንቱ ሥነ ሥርዓታችንን መከተል አለብን ማለት ፤

ሀ/ ምጽዋት በተወሰነ ቦታ በመምህረ ንስሐችን አማካይነት ብንሰጥ እያንዳንዱም የተወሰነውን የተቻለውን ያህል ቢሰጥ የሚገባውን ባያስቀር ለበሽተኞች ለድሆች የሚሆ ነውን በማውጣት ግዴታውን ቢያስወግድ ፤

ለ/ ጤነኛውም ሠርቶ ለመብላት እርምጃውን ወደ ሥራ ቢያደርገው መልካም ነበር ። ሠርቶ የሚበላውን ማስነፍ ደግሞ ለሰው ልጅ የሕይወት እንቅፋት ደንጊያ ማስቀ መጥ ነው ፤ ከቶ ሠርቶ እንጂ ተመጽውቶ የከበረ ብዓለም ላይ አልተገኘም ፤ አሁንም የለም እንግዲያውስ ምጽዋት ለበሽተኞች ሥራ ለማይችሉት ይሆን ዘንድ ምጽዋቱ በቤተ ክር ስቲያን ውስጥ በካህን አማካይነት መሆን አለበት ።

ም ዕ ራ ፍ ፯

ግ ብ ረ ሰ ላ ም ።

፩/ ብሂል ፥

ገብረ ሰላመ በመስቀሉ እያሉ እየዘመሩ ካህናቱ የክ ርስቶስን ሥራ የመሠረተውንም ፍቅር አንድነት በመንገር የቅዳም ሥዑር ዕለት ቀጤማ ይዘው በየመንደሩ እየዞሩ ያበሥራሉ የምሥራ ችም ይናገራሉ ። መጣላት መለያየት ጠፋ በእግዚአብሔርና በሰው ልጅ መካከል ሰላም ተመሠረተ እያሉ የምሥራች ስለተናገሩ ሕዝቡ ፤

ሀ) የነርሱን ዋጋ ለመክፈል የምሥራቹን ለመስጠት ፤ ሲሉ ድግስ ደግሰው ሕዝብ ጠርተው በአዳራሽ ይገኛሉ ፤

በቀድሞ ዘመን አንድ ሰው አዲስ ነገር ለመንገር የምሥራች ያለ እንደሆነ መላኛዬ « ምሥር ብላ» ይሉታል ስለዚህም አንድ ከፍ ያለ የሚያስደስት ነገር ሲነግራቸው ለዚያ ዋጋ ከፍ ያለ ስጦታ ይሰጡ ነበር ።

ለ) የክርስቶስን የሰላም ሥራ ለመመስከር ፤ ይኸን ግብረ ሰላም የተባለውን ድግስ ይደግሳሉ ግብረ ሰላመ በመስቀሉ እያሉ ስለዘመ ሩና የምሥራቹንም ስለተናገሩ የተግባሩም ስም ግብረ ሰላም ተብሏል ። ግብረ ሰላም ማለትም የሰላም ሥራ ወይም የሰላም ግብር ማለት ነው ። የሰላም ሥራ ያልን እንደሆነ የሰው ልጅ የዳነበትን ክርስቶስ የሞተበትን የተነሣበትን መልካሙን ሥራ በማስታወስ ይሰ በሰባሉና ። የሰላም ግብር የተባለ እንደሆነ ደግሞ በሰላም በጸጥታ እየ ተመገቡ የእግዚአብሔርን ቸርነት ለሰው ልጅ ሁሉ ያደረገውን ሰላ ምን ይወያያሉና ። ይኸም ክርስቶስ በመስቀል ተሰቅሎ የተጣሉትን ሁሉ ያስታረቀበት ፤ የራቁትን ያቀረበበት በጠቅላላም የሰላም ሥራ የሠራበትን ዕለትና ሳምንት ወይም ወራትም መታሰቢያ ለማቅረብ ምእመናን ከክርስቶስ ትንሣኤ ጀምሮ እስከ ፶ ቀን መጨረሻ በየተራ በቤታቸው ድግስ እየደገሱ ቀሳውስትንና ጐረቤቶችን ድሆችን እየሰ በሰቡ ፤ ፩ኛ) ክርስቲያናዊ ስሜታቸውን ሲያረኩ ፤ ፪ኛ/ የክርስ ቶስን የሰላም ሥራ ሲሰብኩ ይገኙ ነበር ። ፫ኛ/ ካህናቱና ሕዝቡ ድሀ ውና ባለጸጋው በአንድነት ተሰብስቦ ቤተ ሰብነቱን አንድነቱን ሲገልጥ የጋራ ችግሩን ሲወያይ ልዩ ልዩ መዝሙርን በመዘመር ይፈጽም ነበር፤ ስለዚህ ግብረ ሰላም ከማኅበራዊ ኑሮ ፩ኛውን ከፍተኛውን ደረጃ ወይም ቅዱሱን አላማ ይዞ ይገኝ ነበር ለማለት ይቻላል ።

በመጀመሪያ ጊዜ ሰው ሁሉ ይኸን ግብረ ሰላም የተባለውን ተግ ባር አስፈላጊ መሆኑን አውቆ ይፈጽመው ነበር እየዋለ እያደረ ግን ሰው ሁሉ ማድረጉ ቀርቶ የተለዩ ምእመናን ወይም አንዳንድ ባለጸጎች ብቻ ሲፈጽሙት እስካሁን ይገኙ ነበር፤ በአሁኑ ጊዜ ደግሞ በጣም ጥቂቶች የሆኑ ሰዎች ብቻ አልፈው አልፈው ይፈጽሙታል ።

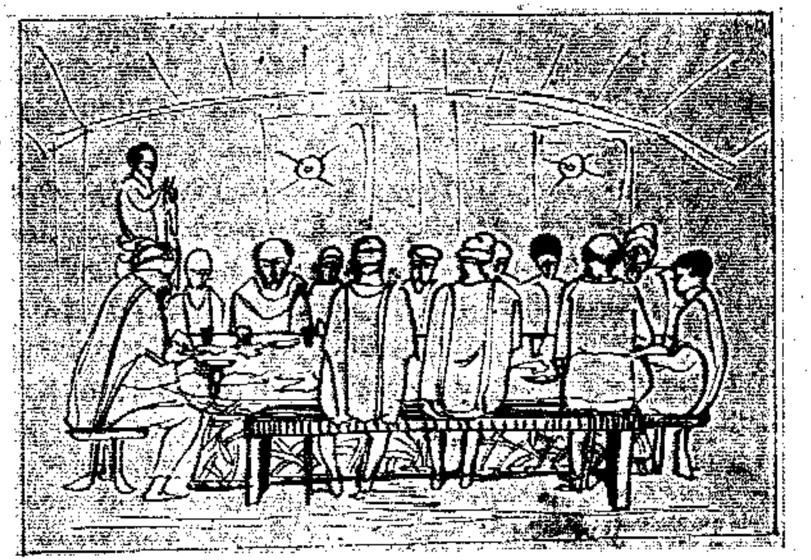

ግብረ ሰላም ።

አሁን ግን እየተረሳ እየጠፋ ሄዶአል ፤ ለማለት ይቻላል ። ልዩ ልዩ በጎ አድራጎቶች ማኅበራዊ ሥራዎች ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተቀነሱ በመሄዳቸው ትንታዊ ሥርዓትም መቅረቱ አሳዛኝ ሳይሆን አልቀረም ፤ ይኸም አብሮ መብላቱ አብሮ መጠጣቱ ከቀረ ወዲህ በሀገ ርም ላይ አንድነት መግባባት እየተቀነሰ መለያየት እየበዛ መፈራረት እየቀጠለ እንደ ሄደ ማንም ሊረዳው ችሏል ።

፱- ማኅበራዊ ኑሮና ግብረ ሰላም ።

ይኸ ግብረ ሰላም የተባለው ስሙ እንደሚያመለክተው የሰላም የፍቅር አንድነት ግብር ሁኖ ሃምሳውን ቀን በየተራ የሚመገቡት ምግብ የሚያገቡትም ግብር ነው ። ስለዚህ ያለውም የሌለውም እነ ዚህን ሳምንቶች በትክክል በደስታ ያሳልፉቸው ነበር ፤ ማለት ያለው በመስጠት የሌለው በመጠራት አብረው በመብላት ልክ እንደ አንድ ቤተ ሰብእ እየሆኑ በመወያየት ያሳልፉት ነበር ።

የግብረ ሰላም የሥራ አፈጻጸም ዝክርን ይመስላል ፤ ማለት እንደዚሁ ብድር የማይከፈል በት የክርስቶስ ውለታ የሚነገርበት የክርስቲያን ቤተ ሰብ ሁሉ የሚገናኝበት የሚተዋወ ቅበት ተግባር ነውና ።

ስለዚህም ሰጭውም ቅር ሳይለው በደስታ ሲሰጥ ተጠሪውም ሳያፍር ጥሪውን አክብሮ ሲሄድ ሁሉም በአንድ ላይ ተገናኝተው የሀገር ፍቅርን የወገን ጥቅምን የኅብረት ሥራን በመግለጽ ይሰበሰቡና ይበሉ ይጠጡም ነበር ፤

ይኸ ግብረ ሰላም ከመቼ ጀምሮ በኢትዮጵያ ላይ ተቋቋመ የሚል ጥያቄ ይቀርብ ይሆናል ፤ ይኸን የመሰለ ሁናቴ በሌለው አገር ወይም በሌሎች አብያተ ክርስቲያናት የማይፈጸም በመሆኑ በዚህም ጊዜ ይደረግ ነበር ተብሎ የማይነገርለት የታሪክም ቅርስ የሌለው ሲሆን በኢትዮጵያ ብቻ ሲደረግ መገኘቱ ደግሞ የሚያስደስት ነው ፤ ግን በዚህ ዘመን ተጀመረ ለማለት ያስቸግራል ። በግምት የሄድን እንደሆነ ክርስትና እንደገባ አብሮ የገባ በጎ አድራጎት ክርስቲያናዊም ተግባር ነው ለማለት ይቻላል ፤ ምክንያቱም ክርስቲያኖች ለክርስትናቸው ማስመስከሪያ ለክርስቶስም ውለታ መመለሻ ምልክት ያደረጉት ይመስላል ፤ የተግባሩ አፈጻጸምና ስሙ እንደሚያመለክተው የሰላም ግብር የሰላም ምግብ የእግዚአብሔር ምስጋና ያለበት ቤተ ዘመድና ካህናት የሚገኙበት በፍቅር አንድነት የሚሰበሰቡበትና የሚበሉበት የሚጠጡበት ለሰጭውም ለተቀባዩም ደስታን የሚያጐናጽፍ ነገር ሲሆን ስጦታውም በዛ አነሰ የማይባልበት ከበጎ ፈቃድ ብቻ የተገኘ ስለሆነ በደስታ ይፈጸም ነበር ። እንዴት ተጀመረ ሳለው ምናልባት ክርስቲያኖች እየተሰበሰቡ እንዲወያዩ ቅዱስ መጽሐፍን በማጥናት ክርስቲያናዊ ተግባርን በመወያየት የጀመሩት ይመስላል ፤ ከተሰበሰቡም ዘንድ ነገረ እግዚአብሔር ምሥጢራተ እግዚአብሔር እንዲወያዩ ሲወያዩም ከዋሉ ዘንድ እንዲበሉ እንዲጠጡ የተወሰነ ሳይሆን አይቀርም የማለት ግምት ይሰጣል ።

በዚህ በበዓለ ፺ ውስጥ ልክ እንደ ግብረ ሰላም ያለ ክርስቲያን ሁሉ የሚፈጽሙት አንድ ትልቅ ልማድ አለ ፤ ይኸውም የአክፋይ የተባለው ቅዱስ ተግባር ነው ።

፫/ የአክፋይ ፤

ግብረ ሰላምን የመሰለ የደስታ መግለጫ የሚሆን ወይም አንዱ ለአንዱ የሚያበረክተው የአክፋይ የሚባል ስጦታ አለ ፤ ስለክርስቶስ ትንሣኤ ደስታውን ለመግለጥ አንዱ ወደአንዱ ወዳጁ

ሲሄድ የተለየ ስጦታ በማዘጋጀት ነው ፤ እንጂ ባዶ እጁን አይሄድም፤ እርሱም እንዲሁ አጸፋውን ሲያደርጉለት እያንዳንዳቸው ደስታቸውን ሲለዋወጡ ይገኛሉ ።

ይኸ የአክፋይ የሚባለው ስጦታ ብዙውን ጊዜ ለመምህራንና ለካህናት የንስሐ ልጆቻቸው ለሚወስዱት እንዲሁም ምእመናን ለድሆችና በተለየ ለሚያምኗቸው ሰባኪዎች ፤ የሚሰጡት ስጦታ ነበር ፤ ግን ነገሩ በጣም አስደሳችና ተስማሚ ሆኖ ስላገኙት የማኅበራዊ ኑሮም ስሜት መግለ!ጫ እንግዳ ለሚበዛበት ብዙ ቤተ ሰብ ላለበት ዘመድ ወዳጅ ይሰጥ ይበረከትም ነበር ።

ምናልባት ያለው ላለው መስጠት ምን ዋጋ ያስጣል የሚል አስተያየት ይኖረን ይሆናል ፤ ይኸም እውነት ነው ሊያሰኝም ይገባል ፤ ግን መመልከት ያለብን ሕዝቡ እንዴት ያለ መተሳሰብ መረዳዳት እንደነበረው በምን ዓይነት የፍቅሩን ስሜት ይገልጥ እንደ ነበር ነው ፤ ለማኅበራዊ ኑሮ ያስብ ይሠራም እንደነበር የሚያመለክተን ነው ። ከዚህ ጋር በድሆች መኖሪያ ቤት እንደመቃብር ቤት እንደ ደጀ ሰላም ባለውም በቤተ ክርስቲያን አካባቢ የተቻላቸውን ስጦታ እየወሰዱ ያድሉ ይደለድሉም ነበር ።

እንግዲያውስ አሁን ድረስ ይኸ ነገር በመቀጠሉ መቃብር ቤቱ ሁሉ የድሆች መሥፈሪያ የሥራ ፈት መጠራቀሚያ የሆነው ምጽዋት ፈላጊዎች በዚህ ቦታ እህል ውሀ በነፃ እናገኛለን በማለት በየጊዜው ስለሚሰበሰቡ ነው ፤ ስለዚህ ግብረ ሰላምም የአክፋይም እየተባለ በክርስቶስ ስም ወይም ስለርሱ ትንሣኤ አቸናፊነት ይሰጥ የነበረው ስጦታ ይቀርብ የነበረው ግብዣ ሁሉ በተለይ ኢትዮጵያውያንን የሚያስመሰግን ሕዝቡን የሚያስተሳስር በጎ አድራጎትን የሚያስፈጽም ማኅበራዊ ኑሮን የሚደግፍ ተግባር ነበር

ይኸ የሽማግሎች ወይም ትዳር ያላቸው ክርስቲያኖች ተግባር ሲሆን ወጣቶችም ደግሞ በበኩላቸው ስለ ክርስቶስ ሥቃይ መታሰቢያ አድገው ፤ የሚገልጡበት « ሙሻሙሾ » የተባለ ወይም አይሁድን ለመስደብ «ውሾ ውሾ» በማለት በዚሁ ሳምንት የሚፈጽሙት ተግባር ነበራቸው ።

፬/ ሙሻሙሾ ፤

ሙሻ ሙሾ ማለት በልቅሶ ጊዜ የሚዜም ሙሾ እንደ ማለት ይመስላል ፤ በሀገራችን ልማድ በማንኛውም ልቅሶ በተለይም ትልቅ ሰው ሲሞት የሕይወት ታሪኩ በግጥም መልክ እየተገለጠ ሲነገር ይውላል ፤ በዚሁ ጊዜ እንኳን ዘመዱ ባዕድም ቢሆን ሳይወድ ያለቅሳል ፤ እንዲሁ እያደረጉ የሚያስለቅሱበት ዜማ ሙሾ ይባላል ።

ይኸም ሙሻ ሙሾ የተባለው ተግባር ይኸን የመሰለ ወይም ከዚሁ ጋር የተያያዘ ሳይሆን አይቀርም ፤ የማለት ግምት አለን ምክንያቱም ወጣቶች ልጆች የስቅለት ዕለት ክርስቶስ በሞተበት ሰዓት በየመንደሩ እየዞሩ በኀዘን በዜማና በግጥም እየገጠሙ « ስለ ስቅለቱ አይንፈጉኝ ከዱቄቱ» እያሉ እህል ዱቄት ይሰበስባሉ ፤ ወይም » ውሻ ውሾ» በማለት አይሁድን በተለይም ይሁዳን ውሻ ውሾ በማለት እየወቀሱ በዚሁ ዕለት መንደር ለመንደር ይዞራሉ ። እንደዚህ አድርገው የሰበሰቡትን በትንሣኤው ሳምንት ዳቦ እያስጋገሩ ጐረቤቶችን ሽማግሎችንም እየጠሩ ሲጋብዙ ይገኙ ነበር ።

ይኸም ሁናቴ በአንድ በኩል ክርስቲያናዊ ተግባር ሆኖ በክርስቶስ ስም ሁሉም ተሰብስበው የክርስቲያንን ተግባር በመወያየታቸው በ፪ኛውም በኩል ትልቅ ትንሽ ሳይል ተገናኝቶ መወያየት መተዋወቅ ከማኅበራዊ ኑሮ አንደኛው በመሆኑ ቅዱስም ተግባር እንደነበር የሚያመለክት ነው ። አሁን ግን በብዙ ጠቅላይ ግዛቶች ይኸ ተግባር ተረስቶ በአንዳንድ ቦታ ብቻ ይሠራል ።

ምዕራፍ ፳

ክርስትና ።

፩/ ብሂል ፥

እንደ ቅዱስ መጽሐፍ አገላለጥ ክርስትና መነሣት ወይም ክርስቲያን መሆን ፤ ፪ኛ/ መወለድ ስለሆነ ክርስቲያኑ ሕዝባችን ከ፩ኛው ልደት ወይም ከሥጋዊ ልደቱ ይልቅ በመንፈሳዊ የሚወለደውን ልደት ያከብራል ስለዚህ ድግሱም ከዚያ የበለጠ ይደግሳል ዘመድም ጐረቤትም ከሥጋዊ ልደቱ የበለጠ ይጠራል ሁሉም በአንድነት ይሰበሰባል ፤ ፩ኛ/ ወዳጃቸው ልጅ በማግኘቱ ፪ኛ/ ሕፃኑ ከመንፈስ በመወለዱ ደስታቸውን ስሜታቸውን ይገልጣሉ ።

መብል መጠጡ በጠቅላላውም የሥነ ሥርዓቱ አገላለጥ ደስታን የተመላ ሁኖ ይከበራል ፤ ብዙ ወግ ማዕርግ ይታያል ስለዚህ ክርስትና ከማኅበራዊ ኑሮ አንደኛውን ወይም ከፍተኛውን ደረጃ ይዞ ይገኛል ።

፪/ ቤተ ክርስቲያንና የሰው ልጅ ፤

በክርስትና አማካይነት ቤተ ክርስቲያንና የሰው ልጅ ይገናኛሉ ፤ ይኸም ማለት ፤

፩ኛ/ ካህናትና ምእመናን ይገኙበታል ፤ አንድም ይሆኑበታል ማለት ፤

ሀ) በጸሎት ይተባበራሉ ስለ ምግባርና ሃይማኖት በጠቅላላው ስላለ ባቸው ኃላፊነት ይወያያሉ ፤

ለ) አብሮ በመብላትና በመጠጣት ይተሳሰባሉ፤የማይተዋወቁም ይተዋወቁበትና ለቀጠሮው ይበቃሉ በዚህ መልክ ግዳጃቸውን ይፈጽማሉ ።

፪ኛ/ ለባለክርስትናው ሰው ጐረቤቶች በኅብረት ደስታቸውን ይገልጣሉ ማኅበራዊ ኑሮአቸውን ያጠነክራሉ አብሮ የበላን አብሮ የጠጣን ቅዱስ ዮሐንስ ሳይቀር አይሽረውም እንደተባለውም በምንም ዓይነት አይለያዩም በምግቡ ጊዜ የተወያዩትም ቁም ነገር ሁሉ ከሥጋቸው ጋር ተዋሕዶ ሲተሳሰቡ በየጊዜው ፍቅራቸውን ሲገልጡ ፤ እነርሱም በተራቸው እንዲሁ ከሌላው ቤት በዚህ መልክ ሲሄዱ ችግራቸውን በኅብረት ሲያስወግዱ ይኖራሉ ።

ክርስትና ለሚነሳው ልጅ የሃይማኖቱ የምግባሩ ኃላፊ የሚሆኑ በዚህም ኃላፊነት ገብተው የሚከባከቡ ሰዎች ቤተ ክርስቲያን ስለምትጠይቅ የግድ የክርስትና አባትና እናት እንደመሆናቸው መጠን ከወላጆች ዘመዶች ጋር ቅርብ ግንኙነትን የመንፈስ ዘመድነትን ያገኛሉ ፤ ሁሉም ዘመድ ሁኖ ባዕድነትን ብቸኝነትን በቤተ ክርስቲያን አማካይነት የሰው ልጅ ከገጸ ምድር ያጠፋል ማኅበራዊ ኑሮን ያጠነክራል ። ቤተ ክርስቲያን ለሰው ልጅ ዝምድናን ለነፍስ ንጽሕናን ቅድስናን ታስገኛለች ።

፫/ የመንፈስ ዝምድና ፤

የየክርስትና አባት ወይም እናት በጥንት ዘመን ከፍ ካለው የዝምድና ሐረግ ገብቶ ይቆጠር ነበር ፤ በዚህም ምክንያት አንዳንዱ ዝምድናን በመፈለግ እገሊት ወንድ ብትወልድ ለኔ ሴትም ብትወልድ ለሚስቴ ክርስትና ልጅ እንድትሰጡን እያሉ ቤቷ ገና በጽንስ ሳለች ክርስትና አንሽዎች የወላጇዋን ቤተሰብ ይለምኑ ነበር ፤ በዚህ የአጠያየቅ መልክ ከ፪ ወይም ከ፫ የበለጡ ሰዎች ይጠይቋቸውና ለማንኛው ቀዳሚነትን ለመስጠት በወላጆች ላይ ብዙ ችግር ነበረባቸው ። ወይም ሌላው መንገድ ደግሞ ወላጆች አስቀድመው ከእገሌ ጋር የምንዛመድበት ምክንያት አገኘን አሁን ወንድ የወለድን

እንደሆን ክርስትናውን ለእገሌ ሴት የወለደግ እንደሆን ለእገሊት እንሰጣለን ብለው ባልና ሚስቲቱ ከመከሩ በኋላ እንደወለዱ ወዲያውኑ ሰዎችን አስጠርተው ወይም ሄደው ነገሩን አጫውተው ክርስትናውን ይሰጣሉ ወይም ሴት እንደወለደች በደህናም እንደተገላገለች ክርስትና እናቶቹ ደስታቸውን ለመግለጽ ከሄዱ ዘንድ ወንድ ወይም ሴት መሆኑን ተረድተው ክርስትናው ለማን እንደሚሆን ይወስኑ ነበር ።

እነርሱም ዝምድናው የጋራ መሆኑን አውቀው አክብረው ተቀብለው ያነሳሉ ፤ በዚህ መልክ የተገኘው መንፈሳዊ ዝምድና እንደ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት ከሥጋዊ ዝምድና ቢጸና እንጂ አያንስም በማለት ከፍ ያለ ክብር ሰጥታ ስለምታስተምር በጋብቻም ሆነ በሌላ ነገር እንደሥጋዊ ዝምድና ዘር ይቆጠርለት ነበር ፤ ይኸ የመንፈስ ዝምድና ከሥጋዊ ዝምድና ይልቅ ከፍ ያለ ስለሆነ በዚህ ዝምድና የተሳሰሩ ሁሉ ለክፉ ነገር አይፈላለጉ ወንጀል አይሠራሩም ነበር ፤ የዚህንም ዝምድና በማጽናት ከአንዱ ቤት ውስጥ ሰውየው ወይም ሴትዮዋ ክርስትና ያነሱ እንደሆን ከዚያው ቤት እነርሱ ደግሞ እንደገና በድጋሚ ለማንሳት የነርሱም ልጆች ቢሆኑ አይፈቀድላቸውም ነበር ሳያውቁም ቀርተው እንዳይሳሳቱ እንኳ በማለት በክርስትናው ጊዜ ቀሳውስቱ በጥንቃቄ ይኸንኑ እየጠየቁ ያነሱ ነበር ፤ ምክንያቱም በዝምድና ላይ ዝምድና እንዳይጨመር ፤ ወይም ዘመድ ዘመዱን እያነሣ በሥጋዊ ዝምድናው ላይ መንፈሳዊ ዝምድና እንዳይደባለቅ በማለት ነበር ። በአንዳንድ ጠ/ ግዛት ግን ባለእውቀት የአንድ ቤተ ሰብ የሚያነሳው ሴትም ብትሆን ወይም ወንድ አንድ ሰው ብቻ ነበር ። በጠቅላላው ይፈለግ የነበረው ወይም የክርስትና አባትና እናት ዓላማው ለሃይማኖቱ ኃላፊ ከመሆኑም በላይ ሁሉን ዘመድ ለማድረግ የራቀውን ለማቅረብ ትንሹንም ከፍ ለማድረግ ነበር ፤ ከሁሉም ጋር ለመዛመድ አንዱ አንዱን በመፈለግ ትንሹ ከትልቁ ትልቁም ከትንሹ በአበልጅነት ይዛመዱ ነበር ። የቀረው ቀርቶ ነገሥታቱ ከዝቅተኛው ቤት ፤ ዝቅተኛው ሰው ደግሞ ከነገሥታቱ ቤት እየገቡ ይነሣሉ ነበር ። ይኸም አበልጅ ወይም የክርስትና አባት የተባለው በእርግጥ የሃይማኖት ጸሎትን የሚያውቅ ምግባራትን የሚፈጽም እውነተኛ ክርስቲያን ስለነበር ልጅን

እንደ ዓላማው በሚገባ ያሳድግ ነበር ፤ እንዲያውም በየዓመት በዓሉ ሁልጊዜ አዲስ ልብስ የሚያሰፋ ልዩ ልዩ ስጦታ የሚሰጥ አበልጅ ስለነበር ልጆች ይኸን የበዓሉን ዕለት የክርስትና አባቶቻቸውን ስጦታ በናፍቆት ይጠብቁ ነበር ፤ በዚህ መልክ የክርስትና አባትና እናት በደስታ ሃይማኖትንና ግብረ ገብነትን የክርስትና ልጆቻቸውን ሲያስተምሯቸው ስለ መልካም አስተዳደጋቸው ሲጠነቀቁላቸው ይኖሩ ነበር ፤ ብዙ ጊዜ ስለሕይወታቸው በጠቅላላው ያስቡላቸው ነበር ፤ ለጋብቻው እንኳን የሚያስቡላቸው እነርሱው ነበሩ ለምሳሌ አንዳንድ ጊዜ ድግስ ደግሰው የሚድሩ የክርስትና አባቶች ነበሩ ፤ በኑዛዜም ጊዜ ከበኩር ልጆቻቸው አይለዩዋቸውም ነበር ፤ ምክንያቱም አጥማቂው ቄስ ሁለቱን ቃል ኪዳን ሲያጋባቸው ሕፃኑን ከጥምቀት በኋላ ለክርስትና አባቱ ወይም ለእናቲቱ ሲያስረክብ«አስተምር ፥ዳር ፥ ኳል ፥ ከበኩር ልጅህም አትለይ» ብሎ ነው የሚሰጣቸው ። የክርስትና አባቱም ወይም እናቱ ይኸን ቃል ኪዳን እፈጽማለሁ በማለት ልጁን ተቀብሎ ይዞ ከቆየ በኋላ ለወላጆች አደራ ያስረክብ ነበርና ፤ ሕፃኑም በአደገ ጊዜ የክርስትና አባቱን ልክ እንደ አባቱ ያከብር ትእዛዙንም ይሰማ ነበርና ። በዚህ መልክ ዝምድና ወይም ማኅበራዊ ኑሮ በክርስትና አማካይ ይፈጸም ነበር ።

<u>፩/ ክርስትናና ማኅበራዊ ኑሮ ፤</u>

ማኅበራዊ ኑሮ ማለት አንዱ አንዱን ማወቅ መርዳት አሳብ ለአሳብ መካፈል ማለት ነው ፤ እንግዲያውስ ከፍ ያለው ዝምድና ወይም ቤተ ሰብነት ይፈጠር የነበረው በዚህ በአበልጅነት ነበር ለማለት ይቻላል ።

ዛሬ ግን ይኸን የመሰለው ታላቅ ቁም ነገር ተረስቶ ፤

ሀ/ የሕፃኑ ቤተ ሰቦች የክርስትና አባት ወይም እናት ለልጃቸው አይፈልጉም ፤ ይኸውም የሚሆንበት ምንአልባት አንሺው እንቢ ይበላቸው አይታወቅም ክርስትና የሚነሱት ሕፃናት የክርስትና አባትና እናት ሳይኖራቸው የሃይማኖት ኃላፊ ሳይደረግላቸው እንዲሁ ወደ ቤተ ክርስቲያን ይመጡና በታቦቱ ስም[አንሱልን]ይላሉ ፤ በቤተ ክርስቲያንስ በኩል እንቀበለው፣ አንሺዎችም ሰዎች ቢመጡ የሃይማኖት ትምህርት ስለሌላቸው ለሕፃኑ የሚተርፉት ነገር የላቸውም ግን ለማኅበራዊ ኑሮ ለዝምድና ለወዳጅነት የታቀደው ቅዱስ ዓላማ እንዴት ይጥፋ ? ያለ ክርስትና አባትና እናትስ ሕፃኑ እንዴት ይጠመቅ ? ይኸም ሥልጣኔ ወይም እውቀት ተብሎ ይሆናል እስቲ አእምሮ ያለው ሰው ይገምተው ? እርምጃችን ሁሉ የቀደመውን ያማረውን በመርሳት ከሆነ እንደገና ለመመለስ

ብዙ ሳያስቸግረን አይቀርም ። ካልተመለስንና እንደወጣንም መቅረት ከሆነ ምን ሕይወት አለን ?

ሰው ጠላት አያፍራ እንጂ ወዳጅ ወይም ዘመድ ቢያፈራ ዘመድም ቢያበዛ ምን ይጐድዋል ፤ «ዘመድ ቢረዳዳ ችግርም አይጐዳ» እንደተባለው ሁሉ ዘመድ የበዛውን ያህል ችግር ይቀንስ ነበር ፤ ሰው የተባበረውን ያህል መግባባት መስማማት ይገኝ ነበር ፤ እሁንም ወላጆች የሆኑ ሁሉ በዚህ ነገር ያስቡበት ለልጆቻቸው የክርስትና አባትና እናት ይፍጠሩላቸው ፤ ለሰው ልጅ ዝምድናው ይብዛ ግንኙነቱም ይጠንክር ።

የክርስትናው ድግስ ደግሞ ልክ እንደ ማኅበር ወይም እንደ ዝክር ሆኖ ሁሉን የሚያስተሣሥር መሐይምናኑን ካህናቱን የሩቁን የቅርቡን የሚያገናኝ ነበር ፤ ስለዚህ ማኅበራዊ ኑሮው የጠበቀ ሆኖ ተከብሮ ይኖር ነበር ።

አሁን ግን ስሙ እንጂ ግብሩ በሚገባ አልተጠበቀም ማለት በአበልጅነት የነበረው ግንኙነት ሲቋረጥ ዝምድናው ሲጠፋ ድግሱም በመንደር ስለሆነ ለካህናቱ ብዙም አይጠነቀቁለት የሚደግሱትም ለዘመድ ብቻ ይሆናል በአንድ በኩል ግን ይኸም አለመቅረቱ መልካም ነው ፤ ዘመድን ብቻ ያገናኛልና በሁለተኛው በኩል ደግሞ መንፈሳውያን መሪዎች ካህናት በመካከላቸው እንደ ጥንቱ ግንኙነት ባለመኖሩ ዓላማው ተለውጦ ይታያል እንኳን ይኸን የመሰለ ሥጋዊ ከመንፈሳዊ አስተባብሮ የያዘ በጎ ተግባር አንድ ዝቅተኛ ነገር እንኳ ሲለወጥ በእሱ እግር አንድ ነገር መተካት አለበት ። አሁንም ቢሆን እንዲሁ የሰው ልጅ ሊበተን አይገባውም በማኅበር መኖር መገናኘትም አለበት ። ለአንጨት እንኳን ማሠሪያ ማገናኛ ያስፈልገዋል ስለዚህ «ለሺህ ፍልጥ ማሠሪያው ልጥ» እንደሚሉት እንዲሁም የሰውን ልጅ የሚያገናኘው የሚያስተሣሥረው እንደዚህ ያለው ዝምድና ወይም ግንኙነት ነው ። ማኅበራዊ ኑሮ የሚደገፈው ብዙውን ጊዜ በክርስቲያኖች ነው ለማለት ይቻላል ምክንያቱም ራሱ ክርስትና ማኅበራዊ ኑሮ ነው ፤ ስለዚህ የማኅበራዊ ኑሮ የሚጀመርበት ይኸ ክርስትና በሚገባ መፈጸምና ፤ ማኅበራዊ ሥራም በዚህ ጊዜ መጀመር አለበት ፤ ስለዚህ ፤

፩ኛ/ እንደ ጥንቱ የክርስትና አባት ወይም እናት በክርስትናው ጊዜ ለሕፃናቱ እንዲደረግላቸው ያስፈልጋል ዝምድናውም በሚገባ ሊጠበቅ ይገባዋል ።

፪ኛ/ የወጭው ዓይነት ተጠብቆ ዘመድና ጐረቤት ካህናትም እንዲሁ እንዲገናኙበትና ማኅበራዊ ግዴታቸውን እንዲወጡበት እንዲወያዩበት ያስፈልጋል ፤ ይኸን በመሰለው ባዕድነት እንዲጠፋ የሰው ልጅ እንዲዛመድ ያስፈልጋል ።

ም ዕ ራ ፍ ፱

ሠ ር ግ ።

፩/ ብሂል ፡

ሠርግ ማለት ሽልማት ማለት ነው ። ይኸውም ተሠርገወ ተሸለመ ካለው ከግዕዙ የወጣ ቃል ነው ። ምክንያቱም በሠርጉ ጊዜ ወንዱም ሴቷም ቢችሉ የርሳቸው የሚሆነውን ወጥተው ወርደውም አሰፍተው አሠርተው አጊጠው ተሸመው ይጋባሉ፤ ያልቻሉ እንደሆነ ደግሞ ልብሱን በማሰፋት ጌጡን በማሠራት ፈንታ ለእለታቱ ብቻ የሚሆን ተውሰው ለብሰው አጊጠው ይጋባሉ ። ምንም ደሀ ቢሆን በሠርግ ጊዜ የማይሸላለም የማያጌጥ ሰው የለም ፤ በዘወትር የሚለብሰው የሚበላው የሌለው ሰው ቢሆንም ቅሉ ጋብቻን በማክበር የተውሶም ይሁን ወይም የራሱ ከፍተኛም ይሁን ዝቅተኛ ሽልማትና ጌጥ ሳይደረግለት የሚጋባ የለም ። የእገሌ ሠርግ ነው ሲል ግን የሚመለከተው ሽልማትን ብቻ ሳይሆን ጋብቻውን መብሉን መጠጡን ዘፈኑን ጨዋታውን በጠቅላላ የጋብቻውን ሥነ ሥርዓት ሁሉ ነው ። ሠርግም የሚለው ይኸንን ሁሉ የሚይዝ ቃል ሆኖ እናገኘዋለን ።

ከዚህም ሌላ ጋብቻ የሚል ቃል ይገኛል ይኸም ቃል የጋብቻውን ቀጥተኛ ትርጉምና ዓላማ የሚገልጥ ይመስላል ምክንያቱም ሁለት ጾታ ሆነው ወደ አንድነት መሥመር መግባታቸውን መገናኘታቸውን ያመለክታል ፤ ግን ይኸ ቃል ያላዋቂ ንግግር ስለሚመስል ይበልጧው ሰው የፈሊጥኛ ንግግር መስሎ በሚታየው ሠርግ በሚለው ቃል ይጠቀማል ። ይኸንም የሚመስል ደግሞ ተክሊል የሚል ቃል ይገኛል ይኸም ቢሆን ሠርግ የሚለውን ቃል ያመለክታል የጋብቻም ነገር እንደሆነ ይገልጣል ፤ ግን በተለይ በሠርጉ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን የሚደረገውን ጸሎተ ቡራኬ የቃል ኪዳን መግባት ይኸንና ይኸን የመሰሰለውን አገልግሎት ይገልጣል ፤ ወይም ይይዛል ፤ ግን ተክሊል ማለት ተከለለ ተቀዳጀ ተሸለመ ብሎ የጋብቻው ቃል ኪዳን ወይም ጸሎት በሚፈጸይበት ጊዜ ሙሽራውና ሙሽራይቱ የሚለብሱትን ልብስ የሚደፉትን አክሊል የሚያገኙትንም ክብር የሚገልጥ ነው ። እንዲሁም ከለለ ጋረደ ብለው ግሥ አው

ጥተው ልዩ ክብር ባለው ልብስ አጌጡ ተሸለሙ ተጋረዱ ለማለት ተክሊል ይሉታል ፤ ጠቅላላ አገላለጡ ግን ሠርግ ካለው ቃል ጋር ይገናኛል ።

፪/ ማጨት ፤

ከሠርጉ በፊት የሚሆን የጋብቻ ዋዜማ የሚመስል በድግሽም ሆነ ሕዝብ በመገናኘት በጸሎቱ በጠቅላላም በሥነ ሥርዓቱ ሁሉ ሠርጉን የሚመስል ነገር አለ ፤ ይኸውም ፤

ሀ) ማጨት ነው ፤ ይኸም ማለት ሊይዘው ወይም ሊያድርበት ፈለገ ማለት ነው ፤ በዚህ መልክ እገሌ እገሊትን ሊያገባ ያጫል ይባ ላል ፤ ማለት ይፈልጋል ይመኛል ማለት ነው ፤ ሊይዛት ሊያገባት ይች ላል ሊተዋትም ይችላል ገና ልቡ አላረፈም ፤ አልቆረጠም የርሷም ቢሆን እንዲሁ ነው ።

ለ) አረቦን ፤ የሚሉት ቃል ነው ፤ ይኸም ማለት ምልክት ማለት ሲሆን ልክ ጋብቻውን የመሰለ ወይም የጋብውም መጀመሪያ ደረጃ ስለሆነ ከፍጹም ክብር በፊት ሌላ ክብር ተሰጠው ፤ ወይም ከጋብቻው በፊት ያለውን ሥነ ሥርዓት ፈጸመ የስምምነት ውልን የቃል ኪዳንን ምልክት አደረገ በማለት አረቦን ይሉታል

ሐ) የቀለበት ቀን ወይም ቀለበት ማሠር ይባላል ፤ ይኸም ሲያጩ ከኖሩ በኋላ እጮኛይቱ ይሆነኛል ወይም እርሱ ትሆነኛለች በማለት ከወሰኑ በኋላ ፤ ወይም ወላጆችና አሳዳጊዎች እገሊት ለእገሌ ትሆንለ ቃለች ለእገሊትም እገሌ ይሆናታል ብለው ከወሰኑ በኋላ የሚያደርጉት ስምምነት የሚሰጡት ቃል የሚፈጽሙት ሥነ ሥርዓት የቀለበት ቀን ወይም የቀለበት ማሠር ይባላል ።

ይኸም የአንድ ስምምነት ምልክት ነው ፤ ማለት ቀለበት አንድ የማሠሪያ የመወሰኛ ምልክት ነው እርስዋ ለርሱ እርሱም ለርስዋ ሊሆኑ በፈቃዳቸው የተሳሰሩ ቃልም የገቡ ከዚያ በኋምላ ሊያፈርሱ አይ ችሉም በማለት ቀለበት ያስሩላቸዋልና ። ይኸንም በማለት ብዙ ሽማ ግሌ ይዘው ብዙ እማኝ ባለበት ይኸንኑ ቃል ኪዳን ይፈጽማሉ ። ቀለ በትም የማስገንዘቢያ ምልክት ነው ፤ ለምሳሌ በጥንት ዘመን አንድ ሰው ወደ አንድ አገር ሲሄድ ወይም ወደ ገበያ ሲወጣ ባልንጀራው

አንድ እቃ ገዝተህልኝ ና ይለዋል ፤ እንዳይረሳም ከጣቱ የሺቦም የሳ ርም ቀለበት ያስርለታል እርሱም ያን በተመለከተ ጊዜ አንድ ቀል እኮ ወይም አደራ እንዳለበት ያምናል በየጊዜውም ይገነዘባል በዚ ህም መሠረት የታዘዘውን ይፈጽማል ። ወይም ቀለበቱ የነገሩን ብር ታት ቁም ነገረኝነቱን ያመለክታል ለምሳሌ በቀድሞ ጊዜ አንድ ሰው በተከሰሰ ጊዜ ቀርቦ ነገሩ አንድ ውሳኔ እስኪያገኝ ባለእዳ ለመሆኑ ቁራኛ ተብሎ ልብሱ ተ ቋጥሮ ምልክት ተደርጎበት ይሄድ ነበር ወይም ከሰው ጋር ተቆራኝቶ ይሄድ ነበር እርሱም እንኳን በመን ገድ ሳለ ከቤቱ ውስጥም ቢሆን ብቻውንም ቢሆን ወይም ከሰው ጋር ቢቆራኝ የሚያየኝ የለም ብሎ ዳኛው የቋጠረውን አይፈታም እንዲያ ውም በየጊዜው በአየው ልክ እዳ እንዳለበት እያሰበ ለዚያ መውጫ መንገድ ሲፈልግ ይገኛል ። የቀለበትም ማሰር ትርጉም ያን ቀለበት ከእሠሩበት ጊዜ ጀምሮ እጮኛዎቹ ቀለበታቸውን እያዩ እርሱ ለርስዋ ርእሷም ለርሱ የተሰጣጡ የተዳረጉ የተቆራኙ እንጂ አንደኛው በርሱ ፈቃድ ብቻ የሚያደርግ አለመሆኑን ያመለክታል ። ይኸንም ጽኑዕ ቃል ኪዳን መግባታቸውን በሰው ፈቃድ መጽናታቸውን እንዲ ገነዘቡ ቀለበት ያሥሩላቸዋል ፤ የቀለበት ማሰር ዕለት ይሉታል ። በአንድ በኩል ራሱ ቀለበቱ ከቀለበቱም ጋር የሚሰጠው ስጦታ እጅ መንሻ ማግባቢያ ሊሆን ይችላል ፤ ይኸም ዓይነት ስጦታ ከጥንት የቆየ በማንኛውም አገር ያለ ነው ፤ ነገር ግን በአንዳንድ አገር ገንዘ ብም ሆነ ልዩ ልዩ ሽልማት የሚሰጠው ለወንድ ነው ፤ በአንዳንዱ ደግሞ ወንዱ ለሴት ይሰጣል ፤ በኛ አገር ግን በልዩ ልዩ ጠ/ግዛቶች እንዲሁ የተለያየ ሁኖ ይገኛል ፤ ማለት በአንድ ጠ/ግዛት የሴት ወገን ለወንዱ ሙሽራ በዛ ያለ ሀብት የልብስ ሽልማት ሰጥተው ይድሩ ታል ፤ በአንዳንድ አገር ደግሞ ወንድ ሙሽራ ይኸን ሁሉ ለሴቷ ሰጥቶ ያገባል ።

መ) ፍጥምጥም ፤ ይኸም ቃል የዚህን ተግባር የሚገልጥ ሲሆን የቃሉ ፍች ደግሞ ተፈጸመ ተጨረሰ ካለው የወጣ ነው ፤ ፍጥምጥም ማለትም መጨራረስ ነገሩን መወሰን ማለት ይሆናል እንደዛሬው የሥነ ጽሑፍ ስልት ለሁሉ ስላልተሰጠ የመጻፍ ችሎታም ስላልነበር የነገሩ ፍጻሜ የመሪውን ስም በመጥራት እገሌ ይሙት በማለት ይጨ

ርሱት ነበር ። ይኸ ብቻ ሳይሆን አንድ እዳ ያለበ ሰው ተፈጠመ ሲባል እገሌ ይሙት እከፍላለሁ ይል ነበር ። ይኸም ማለት እዳው እዳዬ ነው እከፍላለሁ ሲል ነው ። ይኸውም ፍጥምጥም የተባለው እገሊት ትሆነኛለች ከርስዋ በቀር ሌላ አልሻም ሲል እርሱዋም እገሌ ይሆነኛል ይስማማኛል ከእርሱ በቀር ሌላ አልሻም ሲሉ የሚስማሙት ስምምነትና የሚገቡትም ቃል ኪዳን ፍጥምጥም ይባላል ነበር ። የነገሩንም ፍጻሜ ያመለክታል ።

ይኸም ከሠርጉ በፊት ለብዙ ዘመናትም ወይም ለጥቂት ወራት ለሳምንትም ቢሆን ሊቆይ የሚችል ውል ነው ፤ በእለትም ቢሆን ሊፈጸም ይችላል በአሁኑ ጊዜ ግን አልፎ አልፎ ከሠርጉ ጋር እለቱን ወይም አንድ ቀን ሲቀረው የሚፈጸም ሁኗል ፤ የዚህም ተግባር አፈጻጸም ወንዱ ሙሽራ መስሉን ጓደኞቹን አሳዳጊዎቹን ሽማግሌዎቹን ይዞ ወደ ሴቲቱ ዘመዶች ቤት ይሄዳል ፤ ሴቲቱም በበኩሏ ይኸንኑ የመሰለውን ይዛ ትቀርባለች ፤ ስምምነትም ይደረጋል ሥነ ሥርዓቱም በካህን ጸሎት በሽማግሌ ምረቃ ይፈጸማል ፤ የሁለቱም ቤተ ዘመዶች መተዋወቅና መነጋገር ይጀምራሉ ፤ መብል መጠጥ ጨዋታም ይሆናል ፤ የስምምነቱ ምልክት ቀለበቱ ተባርኮ ይታሠራል ፤ ውሉም ይፈረማል ።

ይኸውም ተግባር የሠርጉን ግማሹን ክፍል የያዘ ሲሆን ስሙ ከላይ እንደዘረዘርነው ሁኖ ከማኅበራዊ ኑሮ አንደኛውን ክፍል ይዞ ይገኛል ። ማለት ብዙ መግባባት መተባበር ይደረጋል ። የኋላው የጋብቻ ዝምድና ሁሉ የሚጀመረው በዚያን ጊዜ ነው ፤ የጋብቻው ዋዜማ እንደመሆኑ የማኅበራዊ ኑሮ መጀመሪያ ሊባል ይገባዋል ባእድና ባእድ መተዋወቅ የሚጀምሩበት እለት ነውና ።

ምንም የየጠቅላይ ግዛቱ ሥነ ሥርዓት የተለያየ ቢሆንም በብዙ መንገድ የዚህ ዓይነት ውል ተመሳሳይነት ነበረው ፤ ማለት ወጣቶቹ ሳያውቁት የሚዋዋሉት ወላጆች ወይም አሳዳጊዎች ባላደራዎች ነበሩ ፤ ስለዚህም ገና ወጣቶቹ ምንም ሳያውቁ እነዚህ ባላደራዎች መሰላቸው ከሆነ ቤት ልጃቸውን ለማስገባት ብዙ ጥረት ነበራቸው ፤ የአጥንት ንጽሕና (ዘር) የግብረ ገብነት ጉዳይ ፤ የሀብት ይኸንም መሰል የሆኑትን ነገሮች አጣርተው መርምረው ከተስማሙ በኋላ እማኝ ይዘው ድርድር ሲገቡ ፤ ሐረግ ሲማዘዙ ይገኙ ነበር ። ለምሳሌ የወንድ ወገን ወደሴት ወላጅ ቤት ሲሄድ ከየት መጣህ ብለው ይጠይቁት ነበር ። እርሱም ልጅ ወዳጅ ታደርጉኝ ብዬ መጣሁ ይላቸዋል ። እጅህ ከምን ይሉታል ። ከወርቅ እንክብል ፤ ከሸማ ጥቅል ይላል ። እንዲሁም የሐር ገመድ የበቅሎ

ክበድ አለኝ ብሎ ከፍተኛነቱን ሀብታምነቱን ይገልጣል ። በስጦታው ከተስማሙ በኋላ ሐረግ እንማዘዝ ይላሉ ። ይኸም ማለት ዘር እንቁጠር የማን ወገን ነህ ማለት ነው ። እጥንቱ ንጹሕ ያልሆነ ወይም ዝምድና ያላቸው እንደሆን ጋብቻው ይቀራል ። ተስማሚ ሁኖ የተገኘ እንደሆን ግን ተፈራርመው ነገሩን ወስነው ለሠርጉ ቀጥረው ይለያያሉ ።

፪/ የጋብቻው ዝምድና ፤

በቀድሞ ዘመን ጋብቻ የሚደረገው ከሩቅ አገር ከማይተዋወቁ ቤተ ሰቦች ጋር ነበር ። ይኸውም ሊሆን የቻለበት ምክንያት ፤

ሀ) ከልዩ ልዩ ሀገር ተጋብተው የተወለደው ሰው ባላባት ተብሎ እንዲጠራ ባላባትነቱ ከፍ ያለ እንዲሆን ነበር ።

ለ) ዜግነትን ዝምድናን ለማብዛት የራቁትን ለማቅረብ ነው ።

ሐ) ከዚህ ከአንዱ አገር ቢከፋው ከዚያ አገር ሄዶ ዘመድ አፍርቶ ሊኖር ይችላል በማለት ነበር ፤ በርግጥም በዚህ መልክ የሚፈጸመው ጋብቻ ብዙ ጊዜ እንደ ዓላማው እየተፈጸመ ብዙ ግዳጅን ፈጽሟል ኢትዮጵያን ሲያገናኝ ሲያዛምድ ኑሮዋል ። አሁንም ድረስ እገሌ ባላባት ነው የሚባለው ከእገሌና ከእገሌ ጠቅላይ ግዛቶች የተወለደ ነው ብሎ ቢያንስ ቢያንስ ከ፫ እና ከ፬ ጠቅላይ ግዛት የሚወለደውን ልደት ይቆጥራል እውነተኛ ኢትዮጵያዊ እንደመሆኑ ለመላ ሀገሩ ያስባል እንጂ ለአንድ ጐኑ ብቻ አያስብም መላ ኢትዮጵያ ሀገሩ እንደሆነ የሚያሳስበውም መነጣጠልን መቆራረስን የማይወደውም እንደዚህ ያለው ነው ። ስለዚህ ከፍ ያለውን ማኅበራዊ ኑሮ የሚፈጥር ዝምድናን የሚያስገኝ ጋብቻ ነበር ፤ በዚህም መልክ ይፈጸም የነበረው ጋብቻ ኢትዮጵያን አንድ ሊያደርግ ሊያዛምድ ችሏል ።

በማይተዋወቁት ነገዶች ከፍ ያለውን ዝምድና ይፈጥር የነበረው ጋብቻ ነው ። የጋብቻ ዓይነት ከሩቅ አገር በመሆኑ ከላይ እንደዘረዘር ነው ከአንዱ አገር ላይ ሲከፋው ወደ አንድ አገር ይሄድ ነበር በዚህ ጊዜ እርሱ ለሀገሩ እንግዳ ሳይሆን የሀገሩም ሕዝብ ለርሱ እንግዳ ሳይሆኑ የርሱም ፪ኛ/ አገሩ እንደሆነ አውቆ ችግሩን አሳልፎ ይኖራል ጠላት አያገኘውም ጥቃትም አይደርስበትም ነበር በዚህ መልክ ጋብቻው ሲፈጸም ይኸን ያህል ጥቅም ያስገኝ ነበር ።

አሁን ግን የእገሌ ልጅ አታምልጠኝ በማለት ከጐረቤቱ ውስጥ ሲያገባ ወይም ርስቱን ለመካፈል ሲል የቅርብ ዝምድናውን ደምስሶ ሲያገባ ግንኙነትን ሲያቋርጥ ዝምድናን ሲቀንስ ይገኛል ፤ በእውነት ይኸ ዓይነት ጋብቻ እንደእርኩሰት ሊቆጠር በተገባው

ነበር ፤ ምክንያቱም ከሩቅ ሰዎች ጋር መጋባቱ በማኅበራዊ ኑሮ በኩል ለጤናም ለአስተዳደርም የበለጠ ጥቅም ያሰጥ ነበርና ለጤና የሆነ እንደሆነ አንዱ ደም ከሩቅ ዘር የተቀላቀለውን ያህል ሁልጊዜ ደሙ እየታደሰ ጤንነት እናገኘ እየበረታ ይሄዳል ፤ ያው ደም ከደሙ ጋር ቢቀላቀል ምን ያህል ለውጥ ሊሰጥ ይችላል ? በሽተኛውም ዘር ሁልጊዜ በሽተኛ እንደሆነ ይቀራልና ። ለአስተዳደሩም የበለጠ ይጠቅማል ያልኩት ባእዱ ዘመድ ሲሆን አንዱ አንዱን አይጐዳውም አንዱ በአንዱ ላይ አይነሳም ዝምድናውን ያሰፋል ከዚያው ከዘመድ ጋር ቢዛመዱት ምን ያህል ዝምድና ይጨምራል ? ምንስ ያህል ይጠቅማል ? ይኸንም በመመልከት ታላቆቹ አባቶቻችን ከላይ እንደዘረዘርኩት ይፈጽሙት ነበር ።

የአሁኑም ወጣት በዚህ መልክ ቢፈጽመው በጣም መልካም ይሆን ነበር ፤ በእውቀት ጊዜ ወይም ዓለም ለዓለም በሆነችበት ጊዜ በአንድ አጥር ውስጥ ብቻ ተወስኖ ጋብቻን ያለዓላማው መፈጸም አላዋቂነት ሳያሰኝ አይቀርም ።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ይኸንኑ በመመልከት ልዑላንና ልዑላት ልጆቻቸውን ለብዙ ጠቅላይ ግዛቶች ለጋብቻ መስጠታቸው አብነት ሊሆን ይችላል፥ ተከተል አለቃህን ተመልከት አላማህን ።

፬/ የድግሱ ዓይነት ፤

በኢትዮጵያችን ውስጥ ከማኅበራዊ ኑሮ እንደ ሠርግና እንደተዝካር ያለ ከፍ ያለ ድካምንና ወጭን የሚጠይቅ ነገር ከቶ አልነበረም፤ወቃሽ ሳይኖር እኔ ከማን አንሼ በማለት ሁሉም ሲወዳደር ይገኛልና፤እውነት ነው ሁለቱም ዓይነት ሕይወት ተቃራኒነት ያላቸው እንደመሆናቸው በየበኩላቸው የመጀመሪያውን ደረጃ እየያዙ ይገኛሉ ። ለምሳሌ ተዝካር ሰው፣ው ከሚያውቀው ዓለም ወደ አዲሱ ስለሄደ ሌላ ዓለምም ስለወረሰ ለዚያ ሕይወቱ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ ያፈራው ገንዘብ ሁሉ ይወጣል ለድግሱም ይውላል ። ግን ከሞቱ በኋላ ይኸን ያህል ወጭ ማድረግ ለቋሚው አለማሰብ ልጆች እንዳይተኩ እንደማድረግ ይመስላል ። በመጠኑ ለቅዳሴው ለውዳሴው ለስም ማስጠሪያ ያህል ቢሆን መልካም ነበር ። ለሠርግም የሆነ እንደ ሆነ ሰውዬው ከብቸኝነት ወጥቶ ወደ ማኅበራዊ ኑሮ ስለገባ ጓደኛም ስላገኘ የኑሮው መልክ ስለተለወጠ ሌላ ሕይወት አዲስ ምዕራፍ ስለከፈተ ከፍ ያለ መብል መጠጥ ዘፈን ጨዋታ ይደረግለታል ።

ድግሱ እርግጥ ነው የኑሮውን ደረጃ ሊመለከት ይገባዋል ሁሉም እንደሚቻለው ከፍና ዝቅ ያለ ሁኖ መገኘት ነበረበት ፤ ይሁን እንጅ ያም ሆነ ያ ቤቱ ያፈራውን ብቻ ሳይሆን ሌላም ተበድሮ ስለሚያደርጉት የሠርጉ ዘፈን ጨዋታ ከጥቂት ጊዜያቶች በኋላ ወደ ኀዘንና ወደ ብስጭት ያደርሳል ፤ ማለት በበነጋው ጉጀ ወደመውጣት ራስን ወደመቻል ሲኬድ የሚጠይቀው ገንዘብ ነው ፤ ቀጥሎም አዳዲስ ትውልድ ወደዚህ ዓለም ሲመጡ የሚጠይቁት ገንዘብ ነው ፤ በሠርጉ ዕለት ፈጽመነዋል ቢሏቸው ተቀባይ አያገኙም ቤት ንብረት ሳያዘጋጅ መጋባት ባጀት ሳይደለድሉ ሠራተኛ እንደመቅጠር ማለት ነው ።

ይኸን በማለት ደግሞ የዘወትር ልብሳቸውን ሳይለውጡ በመጠኑ ሳይደግሱ መጋባት ጋብቻን እንደማርከስ ማኅበራዊ ኑሮን እንደመንቀፍ ስለሚያስመስልና ከማኅበራዊ ኑሮ፤ውጭ፤እንደመሆን ስለሚያስመስል ለሠርጉ የሚሆነው የራሱን ወጭን በማድረግ በበለጠ ደግሞ ገንዘቡ ለጎጆው እንዲውል አድርጎ መደልደል የሚጋቡ ወጣቶች ሁሉ ተግባር መሆን፤አለበት ።

ወጣቶቹ የጥንቱን የድግስ ዓይነት ሸሸን ብለው ወደ ሐዲሱ ሲጠጉ የጥንቱ ቀጋ የአሁኑ ግን ቀንጠፉ ሁኖ ተገኝቷል ። የቀደመ ድግስ ብዙ ጊዜ የሚጠይቀው ወደ ጉልበቱ እንጅ ወደ ገንዘቡ እምብዛም ነበር አሁን ግን ጉልበቱን የቀነሰ ይመስላል ፤ ግን ገንዘቡ ይኸ ነው አይባልም ፤ እንግዲያስ ከሆነ ለውጡ ምንድነው ?

፭/ ሠርግና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

በሠርግ አማካይነት ማኅበራዊ ኑሮ በኢትዮጵያ ከፍ ያለውን ደረጃ ይዞ ይገኛል ይኸውም ሀ) በድግስ ምክንያት ፤ የሠርግ ድግስ ከፍ ያለ ወጭን ብዙ ጉልበትን ሰፋ ያለ ጊዜን ስለሚጠይቅ ሰዎች ለየግላቸው ይኸን ሁሉ ለመፈጸም ስለማይችሉ በማኅበር እየተረዱ ሸክሙን ያቀሉት ችግሩን ያስወግዱት ነበር ። ይኸም ማለት ግማሹ እንጨት በመ

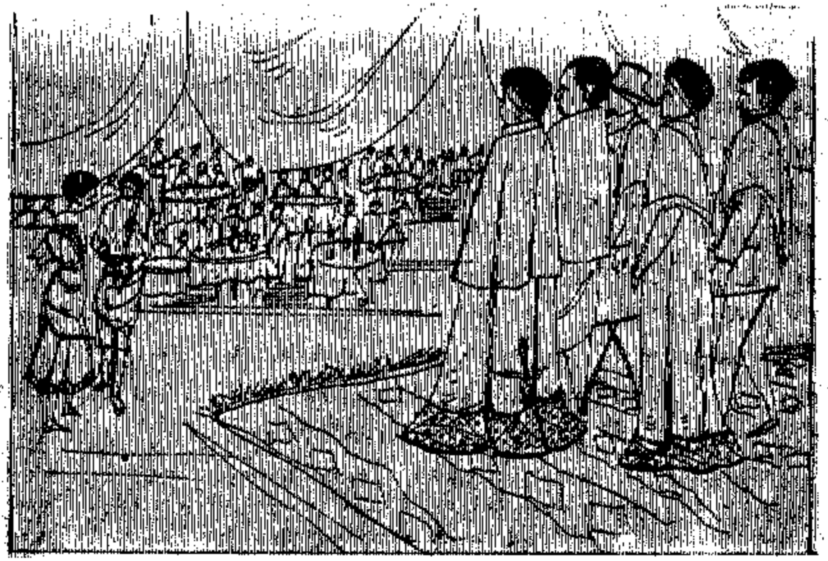

ለሰው ልጅ መባዛት ምክንያት ጋብቻ ነው ።

ፍለጥ ግማሹም ውሀ በመቅዳት ወይም ግማሹ የገበያውን ግማሹ የቤቱን በመሥራት ፤ ከዚህ የበለጠ እህሉን ሰጥቶ በዚህ ዓይነት እዘጋ

ጅታችሁ አምጡልኝ ብሎ ሰውየው በሚያውቃቸው ሰዎች ሁሉ እየዞረ እህል ያፍስ ነበር፤እነርሱም እንደተጠየቁት በጉልበታቸው ረድተው ይዘ ውለት ይቀርቡ ከድካሙ ያግዙት አሳቡን ይቀንሱለት ነበር ። እንዲሁም አዝማች በመጣል ይረዱት ነበር ። ይኸም ለተወሰነ የሰው ቁጥር ጠቅላላ ወጪውን ችሎ አብልቶ አጠጥቶ ይሸኙለት ድካሙን ይካፈሉለት ነበር ፤

በዚህን ጊዜ ለባለቤቱ ስሙ እንጅ ድካሙ ሳያገኘው በእርግጥም ሠርግ አድርጎ ማለት ደስ ብሎት ልጁን ይድር ነበር ።

ለ/ ልዩ ልዩ ቤተ ዘመዶች በመገናኘት ከላይ እንደገለጥኩት ከልዩ ልዩ ነገዶች ውስጥ ተጋብተው አንድ ይሆኑበታል ይተዋወቁበታል ፤ ቤተ ሰብነት ይፈጠራል በሠርጉ ምክ ንያት ጉረቤትዎቹ ዘመዶቹ ከሌሎች ሰዎች ጋር ይተዋወቃሉ ፤ አሳብ ለአሳብ ይለዋወጣሉ ።

ሐ/ መብሉ መጠጡ ዘፈኑ ጨዋታው ይሰባል ያገናኛል ሰውን ለማዳ ደርጋል በዚህ ሁሉ ምክንያት ጋብቻ ለማኅበራዊ ኑሮ ምሰሶ ሁኖ ሁሉን ደግፎ ይገኛል ። የማኅ በራዊ ኑሮ ሁሉ መነሻው ሠርግ መሆን አለበት ምክንያቱም ማኅበራዊ ኑሮ የሚጀመር ከቤተ ሰብእ ውስጥ ነውና ጋብቻው በሚገባው የሆነ እንደሆነ መልካም ቤተ ሰብ ይገ ኛል ፤ መልካም ቤተ ሰብእ ደግሞ አብሮ መኖርን መረዳዳትን ያስተምራል ፤ በልዩ ልዩ መልክ ማኅበራዊ ኑሮ እንዲገለጥ እንዲሠራ ያደርጋል መነሻው ግን ጋብቻ ነው ።

መ/ ኅብረት የሚጀመር በቤተ ሰብ ነውና ፤ ማለት ትልቁ መንግሥት ከትንሽ ቤተ ሰብ ከባልና ከሚስት እንዲሁም ከልጆች ይጀመራልና ይኸም የሚጀመረው የሠርጉ ጊዜ ነውና ጋብቻው የከበረውን ያህል አንድነታቸውም ይከብራል አንድነታቸው ይጸናል ፤ ግርማዊነታቸውም ይኸን በመመልከት በ፲፱፻፶፰ ዓ/ም/ ቢ.ጋብቻቸው ያመኑትን ማኅበራዊ ኑሮን ያጸኑትን ሽልማት አድርገውላቸዋል ።

፮/ ቤተ ክርስቲያንና የሰው ልጅ ፤

ደንበኛው ሠርግ ሁሉ የሚፈጸመው በቤተ ክርስቲያን ስለሆነ የሰው ልጅ ደስታ ሁሉ የሚጀመረው በቤተ ክርስቲያን ነው ። በተለይ ክርስቲያኑ ዓለም ሁሉ ጋብቻውን የሚፈጽመው በቤተ ክርስቲያን ሲሆን ከክርስቲያኑ ዓለም ውስጥ ፩ኛዋ ኢትዮጵያ ስለሆነች የጋብቻ ሥነ ሥርዓት የተክሊሉ ጸሎት በቤተ ክርስቲያን ይፈጸማል ። የሰው ልጅ ደስታው በዚሁ ይጀመራል ማለት ነው ።

ይኸም ሁናቴ ከጥንቱ ይልቅ በአሁኑ ጊዜ በበለጠ ይፈጸማል ለማለት ይቻላል ፤ ቤተ ክርስቲያን ፩ኛ/ ጋብቻውን በመባረክ ፤ ፪ኛ/ ማኅበራዊ ኑሮን በመምራት ይኸንም በማስተ ማር ታገናኛለች ማለት ነው ፤ ምክንያቱም ሙሽራዎቹ ከልዩ ቤተ ሰብ የተገኙ እንደመ ሆናቸው የማይተዋወቁ ነበሩ ፤ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ ለእያንዳንዳቸው በቅርብ ስለምታው ቃቸው የምታዛምዳቸውና የምታገናኛቸው እርሷ ናት ።

የክርስቲያኑ ሕዝብ ደስታው ፍጹም የሚሆነው በቤተ ክርስቲያን አማካይነት ሲተ ዋወቅ ካህናትም ሲባርኩት ነው ።

ምዕራፍ ፲

ተዝካር ።

፩/ ብሂል ፤

ተዝካር ማለት ተዘከረ አሰበ አሳሰበ ወይም ስም ጠራ ወይም አስጠራ ካለው ከግዕዝ የወጣ ቃል ሲሆን ፍችው መታሰቢያ ማለት ነው ።

በዚህም ቃል መሠረት ራሱ ክርስቶስ የሕማሙን የሞቱን ነገር መታ ሰቢያ እንድናደርግ ባዘዘን ጊዜ «ግበሩ ተዝካርየ ወዜንዉ ትንሣኤየ » ብሎ የርሱን መታሰቢያ እንድናደርግ ያስገነዝበናል ፤ ይኸም የርሱን ብቻ ሳይሆን የርሱ አገልጋዮች የሆኑትን የቅዱሳንን ሁሉ እንዲሁም የመላእክትን መታሰቢያ ሳይቀር እንድናደርግ በጻድቆችም ስም መታ ሰቢያ እንድናቀርብ አዞናል ፤ ስለዚህ ስም አጠራራቸውን በሚገባ እናደርጋለን በዓላቸውን እናከብራለን በመብል በመጠጥ ዝክር በማ ለት ስማቸውን በመጥራት አማላጅነታቸውን በማመን ተግባራችንን እንፈጽማለን ። በዚህም መልክ ክርስቲያን የሆነ ሁሉ ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ ፤

ሀ) ዕረፍተ ነፍስ ያገኝ ዘንድ ጸሎት ሲጸለይለት ምጽዋት ሲሰጥ ለት ስሙ ሲጠራ መታሰቢያው ሲደረግለት ይገኛል ፤ ይኸም ተግ ባር ተዝካር ይባላል ።

ለ/ ክርስቲያን በሞት ሲለይ በሥጋ እንጂ በመንፈስ አልተለየን ምና ሁልጊዜ እናስበዋለን መታሰቢያውንም በጸሎት በምጽዋት እና ደርጋለን ። ይኸ አገልግሎት ተዝካር ይባላል ።

ይኸ መታሰቢያ በሚከበርበት ጊዜ ሟቹን የሚያውቁ ወይም ቋሚውን የሚወዱ ሁሉ ተዝካሩ የሚሆንበትን ቀኑን ቆጥረው በጉል በት በሀብት ለመርዳት ፤ ግማሹም የመታሰቢያውን በዓል ለማክበር ብቻ ይገኛል ። ካህናት ደግሞ በጸሎት በመሥዋዕት ተሳታፊ በመሆን ይገኛሉ ። በዚህ ጊዜ ማኅበራዊ አገልግሎት በጉልበት በሀብት በስ ሜት ይገለጣል ወዳጅነት ይፈጠራል ፤ ከብዙ ሰው ይተዋወቃል ፤ የማኅበራዊ ሕይወት ጥቅም ይታወቃል ።

ይኸም ተግባር ከጥንት አባቶች የወረደ ጥንታዊያት አብያተ ክርስቲያናትም ሁሉ የሚ ፈጽሙት እውነተኞች ክርስቲያኖች ሁሉ የሚተባበሩበት ሕያዋን ለሙታን እንዴት እንደ ሚጸልዩ እንዴት እንደሚያስቡ ሙታን ደግሞ በረድኤታቸው ሕያዋንን እንዴት እንደሚ ጐበኛቸው የሚያገነዛዝብ አገልግሎት ነው ።

፪ኛ/ ተዝካርና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

ማኅበራዊ አገልግሎት በተዝካር አማካይነት በኢትዮጵያ ላይ በሚገባ ይፈጸማል ይኸም ማለት ተዝካር ሲወጣ ብዙ ድግስ ይደገሳል ብዙ ሕዝብ ይጠራል በዚህ ጊዜ ባለቤቱ ብቻውን የማይችለው በመሆኑ በ፪ ዓይነት አኳኋን ይፈጸማል ።

ሀ) እህል በማፍሰስ ይፈጸማል ማፍሰስ ማለት አንድ ከፍ ያለ ድግስ ያለበት ሰው እህሉን ሸምቶ በየወዳጁ ቤት እየዞረ እንጀራውን ጋግረው እንዲያመጡለት በርመሬውን አዘጋጅተው ቅመሙን ቀምመው አስተካክለው እንዲያቀርቡለት ልዩ ልዩ እህል ይሰጣል ወይም በየወዳጁ ቤት ያፈሳል ። ይኸም ማለት ባለጉዳዩን ወዳጆች ሁሉ በገንዘብ አይርዱት እንጂ በሐሳብ በጉልበት ስለረዱት ማኅበራዊ አገልግሎታቸውን አቀረቡለት በቻሉትም መንገድ ረዱት ማለት ነው ፤ ስለዚህ እህል በማፍሰስ የማኅበራዊ ሥራ ይከናወናል ለማለት ይቻላል ።

ለ) አዝማች በማቅረብ ፤ አዝማች ማለት አንድ ሰዲቃ ገበታ ፳፭ ያህል ሰው የሚይዝ ወይም አንዱን ደብር በመላ የሚይዝ አዝማች ሠርቶ በጠቅላላው እንጀራውን ጋግሮ ጠላውን ጠምቆ ወጡን ሠርቶ ለዚያ አዝማች አስፈላጊውን ወጭ ራሱ ችሎ ይሠራዋል ፤ በዚህም ጊዜ ሰዎቹ የድካሙ ተሳታፊዎች የሐሳቡ ደጋፊዎች ሆኑለት ፤ ለስሙ እርሱ ደገሰ ወይም ደጋሸ ይባላል እንጂ ይበልጡን ድካም የሚቀበሉ አዝማቹን የቻሉ ወዳጆች ዘመዶቹ የማኅበራዊ ሥራን የሚያውቁ ናቸው ። የነርሱም ዕለት እርሱ እንዲህ ነው ፤ ማለት ብድር ከፋይ ነው ። አዝማች የሚባለው ወዳጆች ለወዳጆች የሚያደርጉለት ድግስ ለማኅበራዊ ኑሮ መግለጫ የኅብረት ሥራ መሥሪያ በጋራ ሸክምን ማቃለያ ሆኖ ሰዎች ሁሉ ተጠቅመውበታል ።

ይኸም አዝማች የተባለው በተዝካር አማካይነት የሚፈጸመው ተግባር እንደ ብድር የሚቆጠር ነው ፤ ማለት ሌላው እርሱን ይገዘው እንጂ ሁሉ በደገሰ ቁጥር ራሱ ደግሞ ለያንዳንዱ ያወጣውን ያህል አውጥቶ መደገስ አለበት ። ሆኖም ፣ የአንዱ ችግር ሌላው ተሳታፊ ሆኖ መዋል በ፩ በኩል ዋና የክርስቲያናዊ ተግባር ሲሆን በ፪ኛው በኩል ደግሞ ማኅበራዊ ኑሮ በተዝካር አማካይነት እንዴት ይፈጸም እንደነበር የሚያስረዳ ነው ።

የኢትዮጵያ ማኅበራዊ ኑሮ የሚገለጠው ብዙ ጊዜ በመብል በመጠጥ ይሁን እንጂ ይኸን የመሰለ የሥራ ተካፋይነትም ነበራቸው በማለት ብዙ ትምህርትን ይሰጠናል።በዚህም ምክንያት ችግርን አጥቅተው አንድነታቸውን አጽንተው ይኖሩ ነበር ። ይኸን የመ

ስለ በመብል የሚገናኙበት በተለይም ኀዘንተኞቹ ቤተ ዘመዶችና ካህናት የሚተባበሩበት በዓፀዱ ሥጋና በዓፀዱ ነፍስ ያሉት የሚገናዘቡበት ልዩ ልዩ ጊዜያቶች ነበሩ ።

፫ኛ/ የ፴ኛው ጊዜ ፤

ሰውየው ከሞተ በኋላ እለቱን ጀምረው በሣልስቱ ባሰባቱ በ፲፪ቱ በ፴ው በ፵ው በ፹ው ቀን በመንፈቁ በዓመታት ሁሉ መታሰቢያ ያደርጋሉ ፤ በዚህ ጊዜ የሟቹ ወገኖች ልክ እንደ ተዝካር ድግስ ደግሰው ዘመዶቹን ጠርተው በጸሎት በመሥዋዕት ሟቹ ወገናቸው ስሙ እንዲነሣ መታሰቢያውን ያደርጉ ነበር ። ካህናቱም በ፩ኛው በኩል ሥራቸው እንደመሆኑ ግዴታቸውን አውቀው ተግባራቸውን በጸሎት ይፈጽሙ ነበር። በ፪ኛውም በኩል ደግሞ የአገልግሎት ዋጋቸው ጊዜው በፈቀደው መሠረት በመብል በመጠጥ ስለሚከፈላቸው የልብ ጸሎት አድርሰው መሥዋዕት ሰውተው ከፈጣሪ ይቅርታ ለምነው አገልግሎቱን ሁሉ በጸሎት አሳርገው ፤ ኀዘንተኞችን አጽናንተው ይሄዱ ነበር ። እንደዚህ ባለው የድግስ አገልግሎት ሕዝባዊ ወይም የጨዋ ልጅ የሚባለው በብዛት አይጠራም ነበር ። ድግሱም ለካህናት ብቻ ነበር ለማለት ይቻላል የሚደገሠውም በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ስለሆነ የግድ ካህናትን ብቻ ይመለከታል ። ተዝካሩ ግን የሚሆነው ከቤተ ክርስቲያንም ከመንደርም ርቆ ወንዝ ባለበት ጽዳት በሚጠበቅበት ስለሆነ ሕዝቡ ግማሹ በሥራ ተሳታፊነት ግማሹም የኀዘኑ አጽናኝ በመሆን እየበሉ እየጠጡ አንድነታቸውን ይገልጣሉ ፤ የማኅበራዊ ኑሮንም ግዴታ ይፈጽማሉ ።

፬ኛ/ ተዝካርና ቁጠባ ።

ተዝካር በመሠረቱ ይህን ያህል ኪሣራ ሊደረግበት ይኸን ያህል ጊዜም ሊጠፋበት የማይገባ በመጠኑ ለመታሰቢያ ያህል ብቻ ሲደረግ የሚገባው ተግባር ነበር ፤ ማለት የሟቹ ሰው ቤቱ የሚጠፋው ሀብቱ የሚባክነው በዚያ ጊዜ ነውና።ጥቅሙ ለመታሰቢያ ከሆነ ይኸን ያህል ድካም ወይም ይኸን ያህል ወጭ ባልጠየቀም ነበር ። ቤተ ክርስቲያን ከባድ ሸክምን እንደምታሸክም አድርጎ በውድድር መልክ የሚያቀርቡት ከንቱ ነገር ነው ። ከመንፈሳዊ ተግባር ወጥቶ በልማድ ብቻ በመመራት ግን ለሟቹ ልጆች ማሳደጊያ የኀዘንተኞች ማጽናኛ በመሆን ፈንታ ለዘዋሪ ለአዝማሪ መጨፈሪያ ማድረግ ተገቢ አይመስልም ። ስለመታሰቢያነቱ የሆነ እንደሆነ ጸሎቱ መሥዋእቱ የሕሊና ስሜቱ በቂ ይሆን ነበር ። ስለምግቡም ፍላጐት ቢሆን በመጠኑ ተዘጋጅቶ ቤተ ሰቦቹና ካህናቱ ብቻ ሊገናኙበት ሲቻል እገሌ ይኸን ያህል አወጣ ይህን ያህል ሰው ጠራ እኛም ይኸን ያህል እናውጣ ይኸን ያህልም ሰው እንጥራ በማለት ለታይታ ብዙ ጥፋት ሲጠፋ ይኖራል ። ስሙ ግን በቤተ ክርስቲያን ይሆናል፤ግን አይደለም ።

የሥራው አፈጻጸም በማኅበራዊ ኑሮ በኩል መልካም ነበር ማለት የሰው ልጅ በልዩ ልዩ ምክንያት መሰብሰብና መወያየት ከፍ ያለ ጥቅም አለውና ፤ ነገር ግን ያን ያህል ድካ ምን ወጭውን ሲመለከቱት ደግሞ ማኅበራዊ ኑሮን የሚቀንስ ከሰውም የሚያርቅ ሆኖ ይገመታል ። አሁን ደግሞ የተገላቢጦ ተዝካር የሚወጣው በመንደር ለሕዝብ እንጂ ለካህ ናት አይደለም ። እስከዛሬ የሚታመኑ ካህናት ወይም ቤተ ክርስቲያን ነበረች አሁንስ ? እንዲሁም ከሆነ ተዝካር ከዓላማው ውጭ ሆኖ ለገንዘብ ወጭነት ብቻ የታሰበ ድርጅት ይመስላል እንጂ በማኅበራዊ ኑሮ በኩል ምንም መልክ የለውም ። ሰው በኃዘንና በደ ስታ እንደመገናኘቱ ጐረቤቱ ዘመዶቹ ለመተዋወቅ ለምክር ለእዝናት ጥሩ ይሆናል ፤ ግን የቀደመውን ዓላማ የለቀቀ ካህናቱ የማይተባበሩበት መንፈሳዊ ዓላማ ያልተቀላቀለበት ብዙው ወጪንም የሚጠይቅ ስለሆነ ፤ ለፓርቲ ያህል እንጂ ምንም የመንፈሳዊ ዓላማ የለ ውም ። ከዚህ ላይ መመልከት ያለበት የጥንት ኢትዮጵያውያን አንድ ሰው ከሰው ጋር ለመገናኘት ስንት ዘዴ እንደነበራቸው ማኅበራዊ ኑራቸው ከፍ ያለ መልክ የነበረው ማንኛውም ነገር ከመንፈሳዊ ነገር ጋር እያዋሀዱ ቤተ ክርስቲያንና ሕዝብን እያገናኙ ይሠሩ እንደነበር የሚያመለክት ነው ። ኢትዮጵያ ማለት ቤተ ክርስቲያን ናት ቤተ ክርስ ቲያንም ማለት ኢትዮጵያ ነበረች ፤ ማለት የዚህ ሁሉ ማኅበራዊ ኑሮና በጎ አድራጎት መምህሩ ቤተ ክርስቲያን ሁና በደስታውም በኀዘኑም በሥራውም በምግቡም በጠቅላላው ሕዝብ ባለበት እየገባች እራሷ ከሕዝብ ፤ ሕዝብም ከሕዝብ ጋር አንድነት እንዲረው ታደ ርግ ነበር ።

ም ዕ ራ ፍ ፲፭

የመስቀል በዓል ።

፩) ብሂል ፥

የመስቀል በዓል ፤ ወይም የደመራ በዓል የሚባለው መስ ከረም ፲፯ ቀን በየዓመቱ የሚከበረው የሕዝብም (የመንግሥት) የቤተ ክርስቲያንም በዓል የሆነው ነው ። ይኸ በዓል በአንድ በኩል የቤተ ክርስቲያን ነው ስንል የክርስቶስ መስቀል ተአምራቱን የገለጠበት ታዳ ጊነቱን ያሳየበት ከተቀበረበትም የወጣበት ዕለት ነው ። በአንድ በኩል ደግሞ የመንግሥት በዓል ሆኖ ይገኛል ፤ ይኸንም ያልንበት መስቀል የነገሥታት የአቸናፊነት ምልክት ነውና በዚህም ምክንያት ነገሥታት ያከብሩታል ሰልፍ ያሳዩበታል ስለዚህም የመንግሥት በዓል ሁኖ በመላ ኢትዮጵያ ሲከበር ብዙ ዘመናት አልፈዋል ። በየጠቅላይ ግዛቱ አሁንም ቢሆን ከክርስትና ውጭ የሆኑ ሳይቀሩ ኢትዮጵያውን የሆኑ ሁሉ የጥንቱን ሥርዓት በመከተል እንደ ክርስቲያኑ ሕዝብ አብረው ያከብ ራሉ ። ይኸው ሁኔታ ሁሉም ቀድሞ ክርስቲያን እንደነበሩ ወይም ኢት ዮጵያውያን ሁሉ አንድ ሥርዓት ይከተሉ እንደነበር የሚያመለክት

ነው ። አሁንም ቢሆን የኢትዮጵያ ሕዝብ ምንም ልዩ ልዩ ሃይማኖት ቢኖረው በጥንቱ መሠረት በሀገሩ ሥነ ሥርዓት መስቀልን ለማክበር ከሄዱበትም ከሩቅ አገር ቢሆን ተመልሰው ከሥራቸው ተሰናብተው ወደ ሀገራቸው የሚሄዱና የሚያከብሩ ሁነዋል ።

የደመራ በዓል ።

በዓሉም ሲከበር በአንድ ጎጣ የሚገኙ ሕዝቦች በአንድ ላይ ተሰ ብስበው ፍሪዳ አርደው ምግብ አዋጥተው ትንሽ ትልቅ ሳይለይበት ይመገቡታል ፣ ማኅበራዊ ስሜታቸውን ይገልጡበታል ። ነገር ግን እየ ዋለ እያደረ በተለይም በአሁኑ ጊዜ እንደ መስቀልነቱ በዓል ወይም ለመስቀል እንደሚገባው ክብር አልተከበረም የበዓሉም አከባበር የግብዣውም ሁናቴ በአንዳንድ ጠ/ግዛቶች ወደ አምላኮ ጣዖት ያዘነ በለ መስሎ ይገኛል ፣ ምክንያቱም ለሚታረደው ፍሪዳ መልክ ይመር ጣሉ ፣ ሰዓት ይለያሉ ስለአፈጻጸሙም ልዩ ጥንቃቄ ያደርጋሉ ፣ የቆሌ የአድባር እያሉ ስም ይጠራሉ ። ግን መንፈሳዊ በዓል እንደነበር ደግሞ የሚያመለክተውና የምንመለከተው በአንድ በኩል በቤተ ክርስ ቲያን ተባርኮ ጸሎት ተደርጎ ይከበራል በ፪ኛውም በኩል በአንዳንድ ጠ/ግዛት ደግሞ ከክርስትና ውጭ የሆኑት ሕዝቦች በመስቀል የማያ ምኑ ሳይቀሩ እንዲሁ የጥንቱን ክርስትያናዊ ልማድ በመያዝ የሀገር ባህልና ልማድ በማድረግ ደስታቸውን የሚገልጡበት ከሥራ የሚያር ፋቡት ከሄዱበት አገር ተመልሰው አገራቸውን የሚገቡት ከዘመድ ጋር የሚገናኙበት የሚወያዩበት ዕለት ሆኖ በጠቅላላም የዕረፍትና የደስታ የማኅበራዊ ኑሮ የቤተ ሰብ መገናኛ ዕለት ሁኖ እናገኘዋለን ይኸም የሚሆንበት መንፈሳዊ ወይም ክርስቲያናዊ ዓላማ እንደነበረው የሚያመለክት ነው ።

፪ኛ/ የመስቀል በዓል እንዴት እንደሚከበር ፣

የመስቀል በዓል ምንም መጋቢት ፲ ቀንም ቢከበር ዋናውሕዝብ ያወ ቀው መንግሥት ያከበረው ታላቅ በዓል ሁኖ የተለየው መስከረም ፲፯ ቀን ነው ። ይኸውም ፣

ሀ/ የክርስቶስ መስቀል ከተቀበረበት ፣ቦታ ስለተገኘ ፣የክርስቲያኑ ሕዝብ ደስታ የታየበት ዕለት ስለሆነ ክርስቲያኑ ዓለም ፣ሁሉ ፣ለመታ ሰቢያ በያመቱ ያከብረዋል ።

ለ) መስቀሉ በወጣ ጊዜ ሙት አሥነሥቷል ፣ ዕውር ፣አብርቷል ፣ ብዙ ታምራትም ሠርቷል ፣ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ፣ለታዳጊነቱ መታሰ ቢያ ይሆን ዘንድ ይከበራል ።

ሐ) ለታላቁ ቆስጠንጢኖስ በዚህ ምልክት ጠላትህን ታቸንፋለህ ብሎ ያሳየውን ምልክት በማመን ብዙ የክርስቲያን ነገሥታት መስቀ

ልን የድል አድራጊነት ምልክት አድርገው ያከብሩታል ። ኢትዮጵያ ውያንም እንደ ክርስቲያንነታቸው በእምነት ፣ እንደታዳጊነቱ ደግሞ በመመካት በያመቱ ያከብሩታል ። ከዋዜማው ጀምሮ ደመራ ይደመ ራል ማለት የእንጨት ክምር ይከመራል ፣ ማታውኑ ምህላ ዑደት ይደረጋል ፣ ልዩ ጸሎትም ይደርሳል ። በሌሊት ግን ደመራውን እየ ዞሩ «ኢዮሐ አበባ ! እሰይ መስቀል ጠባ» ሲሉ ይዘምራሉ ። ፍቹም ፩/ እዩ ውሀ (ውሀውን ተመልከቱ እንደጠራ መስከረም ጠባ በጋ መጣ ፀሐይ ወጣ) እንደማለት ነው ። ፪/ ቃሉ የግሪክ ይመስላል ማለት ኢዙ ማለት እዩ የመስቀልን ብርሃን እንደማለት ነው ። ከዚያ በኋላ ደመ ራውን ያቃጥሉታል ። በአንዳንድ ቦታዎች ደግሞ ከነጋ በኋላ ደመራውን ዞረው የሚያቀጥሉ ይገኛሉ ። አዲስ አበባ ግን መናገሻ ከተማ በመሆኑ ፣ በሌሊት ለማከበር አይቻልምና ማታውኑ ደመራ ውን ያቃጥላሉ ። ምክንያቱም የሠራዊቱ ሠልፍ ከልዩ ልዩ ምልክት ጋር ስለሚታይ የግድ የቀኑ ብርሃን መኖር ስለአለበት ለትንሹም ለት ልቁም ምቹ ጊዜ ስለሆነ ነው ስለዚህ ከምሽቱ ፲፪ - ፪ ሰዓት ይፈጸ ማል በአንዳንድ ቦታዎች ደግሞ በነጋው ካህናት «ሰገደ ጢስ በጎል ጎታ የም ተረከበ ዕፀ መስቀል» እያሉ እየዘመሩ ወደ ደመራው ሄደው ዕጣን አጢሰው የሚጸለየውንና የሚዘመረውን ከፈጸሙ በኋላ የመብል የመጠጥ ግብዣ ይሆናል ። ሕዝብና ካህናት የጨዋ ልጅና ተራው ሕዝብ ይገናኝበታል ። ይኸም ሁናቴ ንግሥት ዕሌኒ መስቀሉን ባወጣች ጊዜ ያሳየችውን ምልክት የተከተለችውንም አቅድ በመከተል ዘመናት ሳይ ሽሩት በትውልድ ሳይቋረጥ አሁን ድረስ እንደቀጠለ መገኘቱን የሚ ያመለክት ቅዱስ ተግባር ነው ።

ልዩ ልዩ ምግብ ይቀርባል ይበላል ይጠጣል ፣ ምግቡም በደመ ራው እሳት የበሰለ እንደሆነ መድኃኒት ይሆናል እየተባለ እንደ ርሚጦ (ዳቦ) በፍሕሙ ውስጥ የበሰለ ፣ እንዲሁም ፍሪዳው ከዚያው ታርዶ በዚያው ፍሕም እየተጠበሰ መድኃኒትነት አለው በማለት ሕዝቡን ይሰቡታል ። ደመራው የወደቀበት አቅጣጫ ደግሞ እህል ይሆናል ዘመቻ ይቀናል ድል አድራጊነት ይገኛል በማለት እንደ አምልኮ ልዩ ልዩ ትርጉም ሲሰጡ ይገኛሉ ። ሆኖም ይኸ ወር የአዝመራ ጊዜ እንደ መሆኑ የሰብላቸውን ሁናቴ አሻግረው በማየት ሲወያዩ ይውላሉ ።

ከዚህ ሌላ ሁሉ በየቤቱ በየጐረቤቱ ሲበላ ሲጠጣ ይውላል ፤ አንድን ቱን መልካም ስሜቱን ትንሹ ለትልቁ ዝቅተኛው ለከፍተኛው ይገል ጣል ፤ የመስቀል በዓልም በዚህ መልክ ይከበር ነበር ። እንግዲህ ይኸ በዓል መንፈሳዊ ትርጉም ብቻ ሳይኖረው የማኅበራዊም ኑሮም አገል ግሎት ሲፈጸምበት የኅብረት ሥራ ሲገለጥበት ይኖራል ማለት ነው ።

፫ኛ/ የመስቀል በዓልና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

የመስቀል መታሰቢያ በዓል ሲከበር ማኅበራዊ ሥራ ይፈጸምበ ታል ። ይኸም የሚሆንበት ምክንያት ፤

ሀ) ነገሥታቱ መሳፍንቱ ግብዓት (አዋጅ) አድርገው ምታ ነጋ ሪት ክተት ሠራዊት ብለው አዋጅ ነግረው ሠራዊቱን በመላ ግብር የሚያበሉበት ሰልፋቸውን በሚገባ የሚያሳዩበት ጊዜና ምቹ ምክን ያት ነበር ። ስለዚህ ሕዝቡ የበዓሉ ተሳታፊ በመሆን ፤ በአንድ ላይ ተሰብስቦ ይገኛ ነበር ።

ለ) ሕዝብ በየጐጡ ወይም በየጐሣው ወደ በዓሉ ወጥቶ ሲመ ከር ከዋለ በኋላ ለዚህ የተዘጋጀውን ምግብ አብሮ በመብላትና በመ ጠጣት አንድነቱን ሲገልጥ ግዳጁን ሲፈጽምና ሲወጣ ይገኝ ነበርና። እንዲሁም ክርስቶስ በመስቀል ተሰቅሎ የፈጸመውን በጎ አድራጎት ምሳሌ በማድረግ ለበጎ ነገር እንደሚፋጠኑ ለሀገር እድገት ለወገን ኩራት በሚሆን ነገር ብዙ ውይይትን ያደርጉ ነበርና ።

ሐ) ከቤተ ዘመዱ ወጥቶ የኖረው ሠራተኛ ሕዝብ ሁሉ ብቸኛ ነት ሲሰማው ቆይቶ በዚህ በዓል ወደ ሀገሩ ተመልሶ ቤተ ሰቡን የሚጐበኝበት ከጐረቤቱ ጋር የሚገናኝበትና የሚጠያየቅበት ጊዜ ነበርና ። ለደስታውም ምቹ ጊዜና ለደስታው ምክንያት የሆነው ይኸው የቅዱስ መስቀል በዓል ነበር ። ደስታቸው ወይም ማኅበራዊ ስሜታ ቸው በመንፈሳዊ በኩል ስለሚፈጸም ፤ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ደስ ብሏቸው በዓሉን ያከብሩ ነበር ።

ይህ የመስቀል መታሰቢያ በዓል አከባበር ፫ ዓይነት መልክ አለው ። ፩ኛ/ የሃይማኖት መልክ ነው ፤ ማለት የመስቀልን ኃያልነት ለመግለጥ ክርስቶስ በመስቀል ተሰቅሎ ጠላቱን ድል እንዳደረገ ፤ እኛም በመስቀል አምነን ጠላታችንን ድል እናደርጋለን በማ ለት እምነትን ተመርኩዘው የሚያከብሩት ነው ።

፪ኛ/ ከልማድ የተነሣ አምልኮ ባዕድን በመቀላቀል የዛር ፥ የባዲገዝ ፥ የሟርት ዕለት አድርገው በዚህ ዕለት ሰብ እያጤሱ ደም እያፈሰሱ ግብር ያልከፈሉ ይታመማሉ እያሉ ሐሰተኞች በሚያወሩት መሠረት ልባቸው ቀላል የሆነ የሚፈጽሙት ነው ።

፫ኛ/ የሕዝብ በዓል ሁኖ መንግሥት ኃይሉን የሚገልጥበት ሠራዊቱን የሚቆጣጠር በት መሣሪያውን የሚያሳይበት በመስቀል ታዳጊነት ድል አድራጊነቱን አቸናፊነቱን የሚያሰብከበት ዕለት ሁኖ ይከበር ነበር ።

ይኸም የአከባበር ሁናቴ አሁን በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት የበለጠና የተለየ መልክ አግኝቶ እውነተኛ ክብርን ይዞ ኢትዮጵያን እርግጠኛ የክርስቲያን መንግሥት አሰኝቷታል ። ሰልፉም ልዩ ልዩ የክርስትናን የሀገር ሥነ ሥርዓትን ምልክቶችን አዝሎ ይታ ያል ፤ ሕዝቡም ወታደሩም በልዩ ልዩ ምልክት ሲያከብረው ይገኛል ።

ምዕራፍ ፲፪

የልደታ በዓል ።

፩/ ብሂል ፥

በልደታ በዓል ወይም በየወሩ መጀመሪያ በተለይ ግን በግ ንቦት ልደታ በዓመቱ በዓል በየጐጡ ፥ በየደጁ ንፍሮ ይነፈራል ። ብዙ ድግስ ይደገሳል ። ይኸውም የሚነፈረው ንፍሮና የሚቀርበው ምግብ ሁሉ ስለቅድስት ማርያም የልደት ክብር መታሰቢያ ነው ። ክርስቲያኑ ሕዝብ በተቻለውና በመሰለው አቅሙም በቻለው መንገድ የሚገልጠው ክብር የሚያሳየውም ፍቅር የሚያደርገውም መታሰቢያ በዚህ መልክ ነው ። ሕዝቡ በኅብረት በየጊዜው እየተሰበሰበ ንፍሮ እያነፈረ ልዩ ልዩ ዓይነትም ድግስ እየደገሰ በአንድነት ይመገባል ።

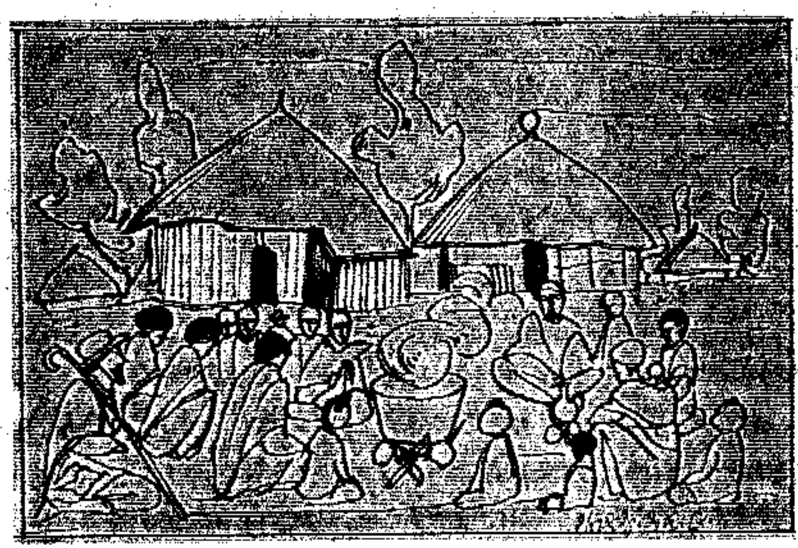

ከሩቅ ዘመድ የቅርብ ጎረቤት ይሻላል የሚባለው እንዲሁ አብረው ስለሚበሉ ነው ።

ይኸም ልማድ በእመቤታችን የልደት ጊዜ የተጀመረ ይሁን ወይም መቼ ይሁን አይታወቅም እንጅ በመላ ኢትዮጵያ የታወቀ በየጊዜው ም የተጠበቀ ስለ ቅድስት ማርያም የልደት ክብር የደስታም መግለጫ እንደሆነ የታወቀ ነው ።

ከዚያም ተያይዞ በየወሩ መጀመሪያ እስካሁን ሳይቀር ይከበራል ።

ሀ) ስለመቤታችን የልደት ክብር

ለ) ጥንታዊ ልማድ ነውና በማለት ።

አሁንም ቢሆን በኢትዮጵያ የቆየና የታወቀ ልማድ እንደሆነ የሚያሳይ አንዲት ሴት በወለደች ጊዜ የሚያውቋት በተለይም የሚወዷት ሁሉ ልዩ ልዩ የሀገር ምግብ እየያዙ እየሄዱ ይጠይቋታል ። ደስታቸውንም ይገልጡላታል።ባልየውም እንደ አቅሙ የደስታ መግለጫ ልዩ ድግስ ይደግሳል ፤ የሄደውንም ሁሉ ይቀበላል ፤ የሄደው ሁሉ ከደስታውም ከድግሱም አብሮ ይሳተፋል ።

ይኸም ተግባር እስካሁን የሚፈጸም ነው ። የተጀመረው ግን ከላይ እንደተናገርነው ምናልባት ቅድስት ሐና ቅድስት ማርያምን ስትወልድ ወዳጆቿ ቅድስት ማርያምን በመውለድዋ

እንደዚህ አድርገው ድግስ ደግሰው ሁሉም ተሰብስቦ ደስታቸውን አካፍለው ይሆናል የሚል ግምት ብቻ ሳይሆን እምነት አለበት ።

ይኸው ልማድ ሲወርድ ሲዋረድ እስከኛው ዘመን ደርሶ ተለምዶ ቀርቶ ይሆናል የማለት አስተያየትም ይገኛል።ከዚህም ጋር ክርስቲያኑ ዓለም የቅድስት ማርያምን የልደት ቀን በያመቱ በየወሩ ለመታሰቢያ ያከበረው ይመስላል ፤ ምክንያቱም በየትኛውም ዓለም ማንኛውም ሰው የልደት ቀኑን በሚገባ ያከብራል ፤ ምነው ማለት ከጨለማ ወደ ብርሃን ከጠባብ ወደሰፊ ዓለም የወጣሁበት ዕለት ነው ሲል፤ወዳጁም የርሱ ተባባሪ ሁኖ ያከብራል ። የቅድስት ማርያምም ልደት በዚሁ የገባና ተለምዶ የቀረ ሳይሆን አልቀረም ፤ ምክንያቱም ይኸ የሚደረገው ዋናው የግንቦት መባቻ የርሷ ልደት ዕለት ነውና ። ነገር ግን በአሁኑ ጊዜ ይኸን ቅዱስ ተግባር ዓላማውን ለውጠው ለመጥፎ ተግባር አውለውት ይገኛል ማለት አንዳንድ ልማድ ፤ ወይም ማንኛውም ልማድ ከቆየ ወይም ከዋለና ካደረ ዘንድ መጥፎው ልማድ ለደጎናው ምግባር ፤ ደጎናው ምግባር ደግሞ ለመጥፎው ተግባር መዋሉ ወይም መለወጡ የማይቀር ነው ። በዚህ ምክንያት በጕውና መንፈሳዊው የበዓል አከባበር ወይም የልደታ ቀን ዓላማውን ለቆ ከእውነት ርቆ እንደሚገኝ ሆኖ ፤ ፩ኛ/ የግንቦት ልደታ ፤ ፪ኛ/ በየወሩ መጀመሪያ ቀንና እንደ ወረርሽኝ ያለ በገባ ጊዜ በሽታው እንዲሄድላቸው በማለት ያኑ መሳይ ድግስ እያደረጉ የበሽታውን የቁልምጥ ስም ወለሎቼ ወተቴ ቆሌ አድባሩ እያሉ እየለመኑ ዕጣን እያጤሱ ይሰበሰቡና ይበላሉ ይጠጣሉ በሽታውም እንደሚሄድላቸው ያምናሉ ።

፪ኛ/ የልደታ ንፍሮና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

ይኸ የልደታ ንፍሮ እየተባለ ትንሹ ትልቁ ወንዱ ሴቱ ሳይለዩ ሁሉም በትክክል የሚሰበሰብበት የማኅበራዊ አገልግሎት የኅብረት የስምምነት የመልካም ኑሮ ወይም ጉርብትና መልክ ነበረው ። ማለት ሕዝብ በአንድ ላይ ተሰብስቦ እየበላ እየጠጣ መወያየት መተዋወቅ መተሳሰብ ይደረግ ነበር ። ይኸ ሁሉ የማኅበራዊ ኑሮ ዋናው ዓላማ ስለሆነ ለማኅበራዊ ኑሮ ጠቃሚ ኑሯል ለማለት ይቻላል ። በእርግጥም ኢትዮጵያውያን ስለማኅራዊ ኑሮአቸው ትልቅ እርምጃ ያላቸው እንደነበሩ የሚያመለክት ነው ። ጐረቤት ሁኖ በዚህ ተግባር የማይተባበር እንደዚህ ያለውንም ተግባር የማይፈጽም አልነበረም ፤ እንግዲያውስ ይኸ ሁናቴ ጐረቤት ሁሉ በፍቅር አንድነት ይኖር እርስበርሱም ይተዋወቅ እንደ ነበር የሚያመለክት ነው ። ምንም አዲስ ገብ ቢሆን ጐረቤት ከሆነ ይኸ ዓይነት የመተዋወቂያ ዘዴ ነበራቸው ። የቅድስት ማርያምን ልደት ምሳሌ በማድረግ አሁንም ቢሆን በኢትዮጵያችን በደጅ አይሰብሰቡ እንጂ አንዲት ሴት በወለደች ጊዜ ትልቅ ድግስ እየተደገሰ ብዙ ሕዝብ ተሳታፊ ይሆናል ።

ማኅበራዊ ኑሮውኑ ያጸድቃል ። ግን ሁሉም እንደ ቀድሞው በአንድ ጊዜ ስለማይገኙ እንዳደረሳቸው በየተራ እየመጡ ስለሚሄዱ ውይይቱንና እንዱ አንዱን ማወቁን ሳይቀንሰው አይቀርም ።

፫ኛ/ የልደታ ንፍሮና ቤተ ክርስቲያን ፤

ይኸ የልደታ ንፍሮ እየተባለ በየወሩና በየዓመቱ የሚደረገው በአንድ በኩል እንደ ዝክር ሁኖ መንፈሳዊ መልክ አለው ፤ በ፪ኛው በኩል ደግሞ ሕዝብ የፈጠረው ማኅበራዊ ተግባር ነው ። ሆኖም ቤተ ክርስቲያን ትደግፈዋለች ፤ በመንፈሳዊ ረገድ በቅድስት ማርያም ልደት ስም ተሰብስቦ የጋራ ስሜትን የጋራ ፍቅርን መግለጥ ይኸ ቅዱስ ተግባር ነውና።ሕዝቡ መንፈሳዊ አገልግሎቱን የሚፈጽምበት መንፈሳዊ ስሜቱን የሚያረካበት ጐረቤት ከጐረቤት ጋር የሚወያይበት ይኸን የመሰለው ዝክር ይኸንም የመሰለው ማኅበር ነበር።ምክንያቱም በአንድ ላይ ተሰብስበው ስመ እግዚአብሔር ጠርተው የቅድስት ማርያምን አማላጅነት አምነው ቅድስናን ገንዘብ አድርገው በፍቅር አንድነት ጸንተው በመተማመን ይኖሩ ነበር ።

ቤተ ክርስቲያን የሕዝብ መገናኛ የበጎው ነገር ሁሉ መፈጸሚያ የበጎው ነገር መግለጫ ነበረች ፤ ማኅበራዊው አገልግሎት ሁሉ የሚፈጸመው በመንፈሳዊ ተግባር ቤተ ክርስቲያንን ተመርኩዞ ነበረ እንዲህም ከሆነ ቤተ ክርስቲያን ታላቅ የማኅበራዊ ኑሮ ትምህርት ቤት ነበረች ለማለት ጥርጥር የለውም

አሁንም ሕዝብ ሁሉ የባዕድ አምልኮት የመሰለውን ተግባር አርቆ ፤

ሀ/ የጐረቤት የወር መገናኛ መተዋወቂያ ፥ መተሳሰቢያ ማኅበር ቢያደርገው ፤

ለ/ በቅድስት ማርያም ስም የሚፈጸም መንፈሳዊ ዝክር ሁኖ ስመ እግዚአብሔር በመጥራት ቢበሉት ቢጠጡት ፤

ሐ/ ጥንታዊ ማኅበራዊ ኑሮን በማሻሻል ቢሠሩት መልካም ነበር ። አጀማመሩ ለጥሩ እንደነበር በማመን መሥራቶቹን በማመስገን የቀደመ ዓላማውን ልንከተል እንደሚገባን ደግሞ ማወቅ አለብን ።

ምዕራፍ ፲፫

የማርያም ባርኪ ።

፩/ ብሂል ፤

ባርኪ ማለት ለቡራኬ ለቤተ ክርስቲያን የሚሰጥ ስጦታ ነው ፤ ይኸውም ባረከ ካለው ከግዕዝ የወጣ የተባረከ ስጦታ ነው ። በጠቅላላው የአማራው አገር እየተባለ በሚጠራው ሁሉ የማርያም ባርኪ እየተባለ ይጠራል ፤ እስካሁንም በዚሁ መልክ ይሠራል ። ይኸም ከአራቱ ሕግ በኩራት ተብሎ ይከፈል ዘንድ ግዴታ ከነበረው ተያይዞ የመጣ ሳይሆን አይቀርም ፤ ለምሳሌ የአራት ሕግ እንደሚያዘው ከአዝመራው ከከ

ብቱ በኩራት ማለት መጀመሪያውን ለእግዚአብሔር እንዲሰጡ የታዘዙ ስለሆነ በዚህ እምነት ያለው ሁሉ ይኸ ሕግ እንዲፈጸም ግዴታ ነበረበት ።

በዚህ መሠረት ከንብረቱ ከ፲ አንድ ከአዝመራው በኩራት ወይም መጀመሪያ የደረሰው ይሰጥ ስለነበር ፤ የቤተ ክርስቲያኑ ሹም የሆነው ሰው ገበዝ የተባለው በየአውድማው እየሄደ ፥ አንዳንድ ቁና ራሱ ባሰፋው እየተቀበለ እየሰበሰበ ወስዶ ፩ኛ/ ለቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ለዕጣን ፤ ለጧፍ፤ለመሥዋዕትና ይኸን ለመሳሰለው ላመት ሙሉ ማገልገያ ያውለው ነበር።፪ኛው ቤተ ክርስቲያኑ የተሰየመበት ቅዱስ በሚከበርበት ጊዜ ምንም ሁሉ በየቤቱ የሚያከብርና እንግዳ የሚቀበል ቢሆንም በማኅበሩ ዝክር ከሩቅ የመጣውን ሁሉ ያበላ ያጠጣ ያስተናግድም ነበር ። ሕዝቡም ተግባሩ በእርግጥ የተባረከ መሆኑን የማኅበሩንም ሸክም የሚያቃልልመሆኑን አውቆ ያለአንዳች ቅሬታ የተጠየቀውን ይከፍል ነበር ።

አሁንም ቢሆን በአማራው አገር ያለው ሁሉ ቤተ ክርስቲያን የሚገለገለው በዚሁ መልክ ነው ።

፪ኛ/ ማኅበራዊ ኑሮ በኢትዮጵያ ጥንታዊ እንደሆነ ፤

ይኸ ተግባር ምንም ጥሬ ገንዘብ የማይከፈልበት ጊዜ ሁኖ በእህል ብቻ እንዲከፈልም ቢወሰን ፤ አስተዋጽኦ ለጊዜው ቀላል መስሎ ይታያል እንጂ ማኅበራዊ ሥራ ለኢትዮጵያ ጥንታዊ እንደሆነ የሚያመለክት ዋና ቁም ነገር ነው ። ኦሪታዊው ሕግ ማለት አሥራት በኩራት ማዋጣት በኢትዮጵያ የቱን ያህል የጸና እንደነበር ይኸው ቅሉ አስረጅ ነው ። በየትኛውም ዓለም እንደየእምነቱ ከ፲ አንድ የሚሰጠው ከሞላ ጐደል የጠበቀ ይሆናል ፤ ግን በኩራት የሚባለው ፈጽሞ አይታወቅም ። በኛ አገር ግን ምንም በሌላው ንብረት ላይ እንዲሁ ባይደረግ በመዝመራ በኩል በዚህ መንገድ ስለሚፈጸም —ኦሪታዊነታችንንም ሕግ ፈጻሚነታችንንም የሚያረጋግጥ ነው ።

ባርኪ በኢትዮጵያ ውስጥ ከፍ ያለውን የሃይማኖት ክፍል ይዞ ይገኛል ። ከማኅበራዊ ሥራም ውስጥ መሆኑ በ፪ በኩል ይገለጣል ። ፩ኛ/ ገበዙ በየአውድማው ሲዞር ሰው ሁሉ በየአጥቢያው የማኅበር ሥራ አድርጎ ተባብሮ በመስጠቱ በመረዳቱ ነው ። ፪/ በኅብረት በተሰበሰበው ገንዘብ ቤተ ክርስቲያን ይገለገላል ፥ ንዋየ ቅድሳቱ ይገዛል ።

፫ኛ/ በኋላም በዓሉ በሚከበርበት ዕለት ዘክሮ የሩቁን የቅንቡን ሁሉንም አገናኝቶ በማብላቱ ፤ በማጠጣቱ ነው ።

ይኸም ዝክር ከሚለው ጋር በሥራ ይመሳሰላል ግን ልዩነት አለው ማለት ይኸ ባራኪ የተባለው የሚዘከረው በአስተዋጽኦ ገንዘብ ሲሆን ፤ ዝክር ግን በአንድ ሰው ገንዘብ ነው ። ደግሞም ዝክር ለአንድ ጊዜ ብቻ ሊሆን ይቻላል ፤ እርግጥ ነው የሚቀጥልም ሊኖር ይቻላል።በባራኪ የሚዘከረው ዝክር ግን ዘመን አልፎ ዘመን ሲተካ ገበዙ ተሽሮ ገበዝ ሲተካ ሳያቋርጥ ይኖራልና ።

በዚህ ሁሉ መልክ ማኅበራዊ ሥራ በኢትዮጵያችን እንደቀጠለ ይገኛል ፤ ምንም ሥራው በመላ ኢትዮጵያ ባይሆንም በመላው በአማራው አገር ይኸ ሥርዓት ብዙ ጥቅም ያገኘበት ስለሆነ ፤ አክብሮ ይዞት ነበር ፤ አሁንም ቢሆን ሲጠቀምበት ይገኛል ።

ምዕራፍ ፲፬

ወ በ ራ ።

፩/ ብሂል ፥

ወበራ ማለት በማኅበር የሚሠራ ማንኛውም ሥራ ነው ምንም ቃሉ የተለያየ ቢሆን እንደ የጠቅላይ ግዛቶች አራራቅ በልዩ ልዩ ስም ይጠሩታል ፤ እንጂ ሥራው አንድ ነው ለምሳሌ በአንዱ አገር ጅጌ ይለዋል በአንዱ ደግሞ ደቦ ይለዋል በሌላው ደግሞ ወንፈል ይባላል ፤ ወንፈል ማለት እርሱም በሌላ ቀን በግድ የሚከፍለው ሥራ ሆኖ ይገኛል ።

እንደዚህ ያለው ሥራ በፆታ ይከፈላል ፤ ፩ኛ/ ለሴቶች ልጆች፤ማለት የሴቶች ልጆች በቤት ውስጥ ጐረቤቶች ወይም ልዩ ፍቅር ያላቸውም ቢሆኑ ከሩቅ አገር መጥተው ከጧት ጀምረው ሲሠሩ የሚውሉት እንደ ጥጥ ሥራ ያለው ነው ።

በጥንት ዘመን ቤተ ሰቡ ይብዛም ይነስም የአንዱ ሰው ሚስት የቤቱ እመቤት ወይም እናት የተባለችው ሴት ለሁሉም ፈትላ ማልበስ ግዴታ ነበረባት ስለዚህ ለዚያ ሁሉ ሰው ለመፍተል ቀን ከመፍጀቱና ከመድከሙ በላይ ለአንዱ እስከታደርስ ሌላው ይራቆትባት ነበር ። ይኸም እንዳይደርስ ጠንክራ መሥራትና መፍተል ነበረባት በተለይም በማኅበር መሥራት ግዴታ ይሆንባት ነበር ፤ ነገር ግን ይኸ ሳይሆን እየቀረ አንዳንድ ሰዎች የግዥ ልብስ የለበሱ እንደሆን በተመልካች ዘንድ ውርደት ወይም ነውር ሆኖ ይዘብቱባቸው ነበር ።

በተለይም የውጭ አገር ልብስ እንደ ዛሬ ብርቅ ሳይሆን ቀድሞ ጸያፍ ነውርም ስለነበር ሴቲቱ እንደስንፍናዋ ቤተሰቡን ማራቆት ወይም ሴቲቱ እንደ ልባምነቷ ፈትሎ ማልበስ ግዴታ ነበረባት ። ሰነፏ ሴት ግን በጊዜው ባለመድረሷ ወይም በወበራ ባለመሥራቷ ባሏ ይራቆትና የግድ የውጭ አገር ልብስ ይለብሳል ፤ በዚህም ጊዜ

ያየው ሁሉ እንዲህ እያለ ይዘፍንባት ነበር ። «የእንቅልፍ አጀቧ ባል ከሩቅ ያስታውቃል ፤ ከአንገት እስከ እግሩ በአቡጀዲ ታንቋል» ይኸ ነገር እንዳይደርስ ግን ተግቶ መሥራት ብቻ ሳይሆን የግድ ማኅበራዊ ኑሮን ማጠንከርና አብሮ መሥራት አብሮ መብላት ተባብሮ መኖርም አስፈላጊ ስለነበር በወበራ ሥራቸውን ይፈጽሙት አንድነታቸውን ያጸኑት ነበር ። ከዚህም ሌላ በደስታም በኀዘንም ጊዜ ሴቶች በጉርብትናቸው ወጥ በመሥራት እንጀራ በመጋገር ልዩ ልዩ አገልግሎት በማቅረብ በወንፈል ይሠሩ ነበር ፤ ያለዚያ ኅብረት የሌላት ሴት ከጐረቤቶቿ ጋር ልትኖር አትችልም ነበር ።

፪ኛ/ ለወንዶች ልጆች ፤ በእርሻ በአጨዳ ይኸንም በመሳሰሉ በጠቅላላው በግብርና ሥራ በቤት ሥራ ይረዳዱ ነበር ። ለምሳሌ የቈላው አዝመራ ሲደርስ የደጋው ገና ይሆናል ፤ ስለዚህ የደጋው ገበሬ ሥራ ከሚፈታ ወደቆላው ሄዶ ለዘመዶቹ ወይም ለሚያውቃቸው ሲሠራ ሰንብቶ የርሱ ብድር ሲደርስ ደግሞ ቆለኞቹ ወደ ደጋው ወጥተው ረድተውት አዝመራው በጊዜው ይከተትለት ነበር ። ይኸ ነገር ለሥራ ቅልጥፍናን ማስገኘትና ሸክምን ማቃለል ብቻ ሳይሆን የአዝመራው ጊዜ እንዳያልፍ በአገር ችግር እንዳይደርስ የሰውዬው ኃይሉ እንዳይቀነስ አዝመራው ሳይወድቅ በጊዜው እንዲነሣ ያደርጋል ።

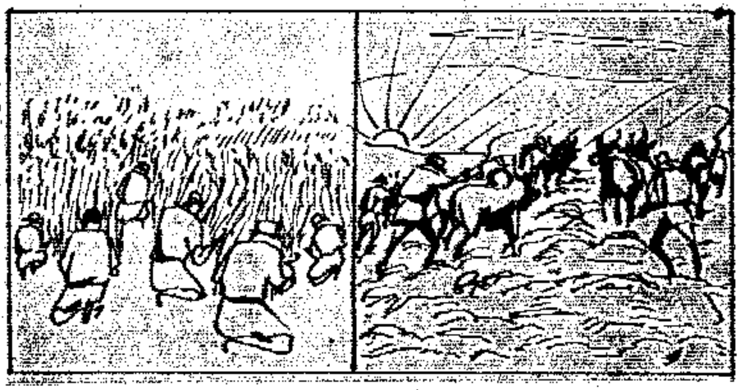

ሥራ በወበራ ።

በዘሩም ጊዜ ቢሆን የቆላውና የደጋው የዘር ጊዜ የተለያየ ስለ ሆነ የያንዳንዱም የዘር ጊዜ የተወሰነ በመሆኑ ከዚያን ጊዜ ካለፈ የማይ

ያዝ ይሆንና አገሩ በረኃብ ጦር ይወጋል ፤ ሕዝቡም በችግር ይወድቃል ማለት ነው ፤ አባቶች ሲመስሉ «አንድ ሰኔ የገደለውን ብዙዎች ወራቶች አያድኑትም ይባላል» ይኸም ማለት የብዙው እህል የዘር ጊዜ ዋናው ሰኔ ሲሆን ያ ወር ካመለጠው ዘሩ ሁሉ ወድቆ ቀረ ማለት ነው እንጂ ምንም ሊያፈራ አይችልም ለሌላውም እህል ቢሆን እንዲሁ የተወሰነ ጊዜ ስላለው የኅብረቱ ሥራ ይኸን የመሰለ ችግር ያስወግዳል ፤ ይኸን የመሰለ የከበደውን ነገር ያቀላል ።

ኅብረት የሥራ መድኃኒት ናት ፤ ኅብረት የመልካም ኑሮ ምልክት ናት ፤ ኅብረት የሰው ልጅ ኃይል ናት ።

ቤትም ቢሆን እንዲሁ አንድ ሰው ብቻውን ሊሠራው ስለማይችል አብረው ሲማግሩ ጭቃ ሲያቦኩ በአንድ ቀን ቤት ሠርተው ይውሉ ነበር ፤ በዚህም መልክ ሥራውን ከማከናወናቸው በላይ በሀገር ማን እንዳለ አዲስ ጐረቤት እንዳለ ያውቁት ያጠኑት ነበር ፤ ስለዚ እንግድነት የለም ችግርም አያገኘውም ነበር ።

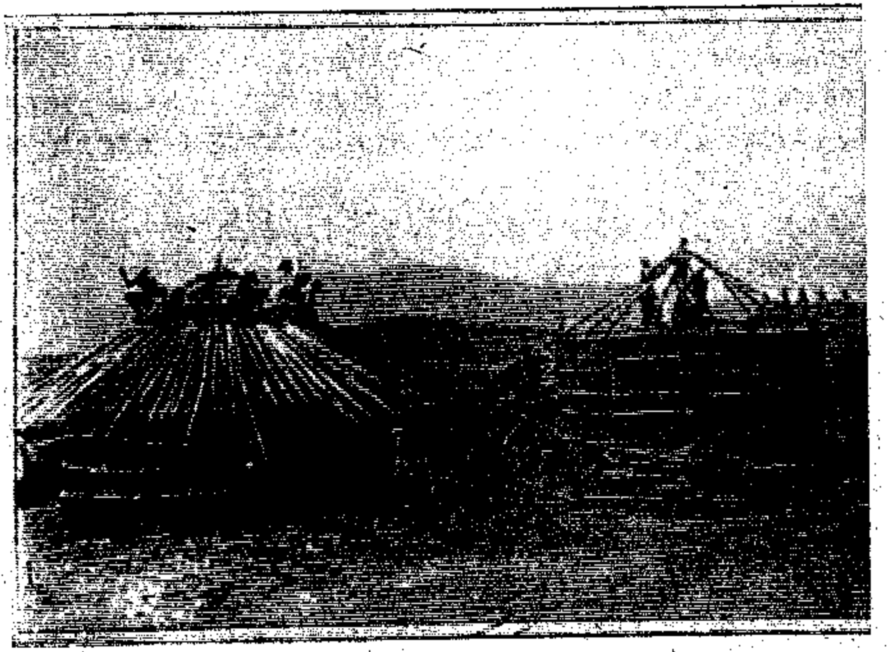

የቤት ሥራ በወበራ ።

ይኸም ወበራ የተባለው አሠራር በመብል በመጠጥ በጨዋታ የሚሠራ ነው ለምሳሌ የተወሰነ ሰዓት ለእረፍት እየተሰጠ ልዩ ልዩ ዓይነት ምግብ እየበሉና እየጠጡ ልዩ ልዩ ጨዋታ እየተጫወቱ ከዚያ ያለው ሁሉ አንዱ አንዱን ማን እንደሆነ ፤ ምን ዓይነት እንደ ሆነ እየተዋወቁ ፤ የኑራቸውን ጥቅም እያወቁ ይሠሩ ነበር ። በዚህ ዕለት ባለቤት የሆኑት ምግብ በማቅረብ ሥራውን በመመልከት ብቻ ጊዜውን ያሳልፉት ነበር እንጅ እነርሱ ራሳቸው አይሠሩም ። ጊዜው ግን ሳይታወቃቸው የተሠራውን ብቻ በማየት እየተደሰቱ ምግቡን መጠጡን ያሳልፉ ነበር ፤ አላዋቂ የሆኑት ደግሞ እንዲሁ በሰው ሥራ እንደ መለገማቸው በራሳቸው ሳይቀር በሥራ ጊዜ ቀልድ እየቀለዱ ሰውን የሚያቦዝኑ እንደነበሩ የታወቀ ነው ። እንዲያውም ከነምሳሌው «በራሱ ወበራ እባብ ይዞ ያስፈራራ»እየተባለ ይተረካል ።

ማለት እንዳይሠራ እባብ ይዞ እያንዳንዱን ሲያባርር ሥራው ስለሚበደል አንድ ተመልካች የተናገረው ሳይሆን አይቀርም ።

ይኸ ዓይነት ኅብረት መልካም ስለሆነ ለሥራ ውጤትን ከመስጠቱ በላይ መተዋወቅን መግባባትን ያስገኝ ነበር ። በጐረቤት ማን እንዳለ አዲስ ሰው እንደገባ የሚያውቁበት እንዲችግሩ የሚረዳበት ትልቅ የሕዝብ የመገናኛ ድልድይ ነበር ።

ይኸ ዓይነት ሥራ አሁን ብዙ ጊዜ አይሠራበትም ፤ ምክንያቱም ሴቶች ብዙ ጊዜ ከፈትል ርቀዋል ፤ እንኳን በማኅበር በግልም ቢሆን ከመሥራት ቸል ብለዋል ። የጥጥ ሥራ ቀደሞ የተከበረ ሥራ ነበር ፤ እንዲሁም በማንኛውም ጊዜ የሚሠራ ሥራ የማያስፈታ ለጨዋ ልጅም ለተርታ ሰውም ተስማሚ የሆነ ነበር ። ሙሽራ ወይም ንግሥት ሳትቀር ይኸን ትሠራ ነበር ፤ አሁን ግን የጥጡ ሥራ ቸል ስለተባለ ማኅበራዊ ሥራቸው ማኅበራዊ ግንኙነታቸው ተቋረጠ ፤ አሁን ሴቶች ጐረቤቶች ቢገናኙ ሥራ አስፈች በሆነው በቡና መጠጣት ብቻ ስለሆነ ከጥቅሙ ይልቅ ከፍ ያለ ጉዳት አለው ። ቀድሞ ባለሞያይቱ ሴት ከዚያ በመዋልዋ ሌሎች ሁሉ ሞያ ሲማሩ ይውሉ ነበር ፤ እንዲሁም ልባሚቱ ሴት በቶሎ ጨራሳ ስታስረክብ ሌሎች በመንፈሳዊ ቅናት እየተጽናኑ ሥራቸውን ለማከናወን ይፋጠኑ ነበር ፤ የኅብረት ሥራ ትምህርት ቤት ነው ፤ የኅብረት ሥራ ግዳጅ ፈጻሚ ነው ።

በወንዶችም ቢሆን ብዙው የኅብረት ሥራ ቀርቷል ።

፩ኛ/ ጠብ ክርክር እየበረታ ሁሉም ተነቃቃፊ በመሆኑ ፤

፪ኛ/ የግብርና ሥራ በመናቁ ሁሉም እየጣለ ወደ ከተማ በመምጣቱ ማኅበራዊው ሥራ ማኅበራዊው ሕይወት ቀዝቅዞ ግንኙነቱም ተቋርጦ ይገኛል ። ሁኖም በባላገር አሁንም በመጠኑ ይሠራበታል ።

፫/ የወበራ ሥራና የአሁኑ ጊዜ ፤

አሁን በወበራ የሚሠራበት አገርና የሚሠራው ሥራ በመጠኑ ነው ፤ በዚህም ምክንያት ሕዝቡ ሳይቸገር አልቀረም ። ይኸውም ከሥራው ቅልጥፍና ይልቅ አንድነቱ ኅብረቱ በመቅረቱ ነው ።

በባላገር የነበረው ማኅበራዊ ሥራ ሁሉ በዚህ መምልክ እንዲሠራ ማትጋት የሁችን ተግባር ነው ፤ ብዙ ጊዜ ወደ ኋላ መመመስ አይገባም ነበር ፤ ግን አስፈላጊ ከሆነ እንደዚህ ላለው ተግባር ብናደርገው ተገቢ ሁኖ እናገኘዋለን ፤ ቀድሞ የሠለጠነው ሕዝብ ጥቅሙን አውቆ በኅብረት ይሠራ የነበር አሁን ወደ ድንቁርና ወደ መለያየት ሲሄድ ዝም ብሎ ማየት ተገቢ አይደለም ።

የሠለጠኑት የዓለም ሕዝቦች የተጠቀሙና የሚጠቀሙ በኅብረት ሥራቸው ነው ፤ እንዲያውም እነርሱ ራቅ ብለው ወደ ሥልጣኔ ጉዳና እንደመሄዳቸው ጉልበታቸው ብቻ ሳይሆን ሀብታቸው ዕውቀታቸው በኅብረት እየሆነ ሲሠራ ብዙ ጥቅምንም ሲያስገኝ ፤ ሥልጣኔን እንከተላለን የምንል እኛ ቀድሞ የነበረንን የሥራ ኅብረት ማኅበራዊ ኑሮን ቸል ማለት ወደድንቁርና ወደ መለያየት እንዴት እንሄዳለን ?

እንዲያውም በቤትም ተራርቆ የሠፈረው ሕዝብ በበለጠ እንዲቀራረብ ጉረቤት እንዲሆን ለትምህርቱ ፤ ለሕክምና እንዲመቸው ፤ ጸጥታው እንዲጠበቅ ፤ ዕውቀት እንዲገኝ ፤ ንግዱ እንዲነግ አብሮ መኖርን ፤ አብሮ መሥራትን ማስተማር አለብን ። መንገድ የሚወጣው ሠፈሩ አንድ ላይ ሲሆን እንጂ ለተለያየው መንገድር ማንም አያስብለት ፤ አይሠራለትም ፤ ለሁሉም ለመሥራት አይቻልም ። ክሊኒክ የሚቆመው ፤ ትምህርት ቤት የሚከፈተው ከደመቀው ሠፈር ነው ፤ ይህ ሁሉ የሚያመለክተው ኅብረት ምን ያህል ዋጋ እንዳለው ነው ።

ምዕራፍ ፲፩

ዕቁብ ።

፩/ ብሂል ፤

ዕቁብ ማለት የተጠበቀ የተከበረ ማለት ነው ፤ ለምሳሌ ገንዘብ እንዴት እንደሚጠበቅ እንዴትም በገንዘብ ሊሠራ እንደሚቻል የሚያመለክት ዘዴ ነው ።

ዐቀበ ጠበቀ ካለው ከግዕዙ የወጣ ሲሆን ከጉራጌኛ የተወሰደ ቃል ነው ፤ ምክንያቱም ይኸ ድርጅት ወይም ይኸ ማኅበራዊ ሥራ የተጀመረ በነርሱ ዘንድ ነውና ። ይኸ ማኅበራዊ ሥራ ወይም ማኅበራዊ የገንዘብ ቁጠባ የተጀመረው ከላይ በተጠቀሰው ሕዝብ ከመሆ

ኑም በላይ አሁንም ሥራው በሚገባ የሚካሄድው ትንሽ ትልቅ ሳይል የሚጠቀምበት ይኸው ወገን ነው ።

፪/ ዕቁብና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

፩ኛ/ የዕቁብ ሥራ ሰዎችን ያገናኛል ያስተዋውቃል፤ተገናኝተው ተወያይተው የጋራ ጥቅማቸውን ሐሳብ ለሐሳብ ተ ገባብተው እንዲሠሩ ያደርጋል ማለት የዕቁብ ማኅበር ዕለት ወይም ዕቁብ በሚጣልበት ዕለት አባሎች ይሰበሰባሉ ብዙ ይወያያሉ ብዙ መብል መጠጥ ይደረጋል በአንዳንድ ቦታዎች ላይ ልክ እንደሰንበቴና እንደ ልዩ ልዩ ማኅበር ስሙ እግዚአብሔርን በመጥራት ጸሎት በማድረግ ተስማምተው በመብላት ኅብረትን በማግኘት ፤ ገንዘብንም በማዋጣት ይፈጽሙታል ። እንደ ዕቁቡ ዓይነት ነው እንጂ በአንዳንድ ቦታ ከፍ ያለ ድግስ የሚደገስበት ከፍ ያለ ወጭም የሚደረግበት ስለሆነ ገንዘቡን ብቻ ለማስገባት ሳይሆን ራሱም እንዲገኝ ያስገድዳሉ ። እንዲሁም እንደ አቅማቸው በማዋጣት የሚሰበሰቡበት የሚበሉት ድግስ ስላለ ከማኅበራዊ ኑሮ ፩ኛውን ክፍል ይዞ ብዙ ግዳጅን ፈጽሞ ይገኛል ። ይኸውም ለገንዘብ ጥበቃን ደግሞም ለሰው ልጅ መተዋወቅን ሰጥቷል ራሱ አባሉ ባለመገኘቱ ወኪልም ባለመላኩ ደግሞ ማኅበራዊ ሥራን እንዳጋደለ አባሎችንም እንዳቃለለ ተቆጥሮ ይቀጣል ፤ የተወሰነ ገንዘብም ይከፍላል ።

፪ኛ/ በገንዘብ በኩል ትልቅ ቁጠባ በመደረጉ ሰዎች እየተባበሩ ከመሥራታቸውም ገንዘባቸውንም አብረው ከማዋላቸው የተነሣ ብዙ ሰዎች የቤት ባለቤቶች የንብረት ጌቶች ሁነውበታል ማለት አንድ ሰው ፤

ሀ) በአለው ገንዘብ የፈለገውን ሁሉ ሊሠራበት ባለመቻሉ ከሌሎች ሰዎች ሀብት በማገናኘቱ የፈለገውን ያህል ሊሠራበት ይችላል ።

ለ) ገንዘብን ለማጠራቀምና ለመጠበቅ የማይችለው ሁሉ በዚህ መልክ ለማስቀመጥ ቀላል ሆኖ ስለአገኘው ለገንዘብ ቁጠባ ተስማሚ ድርጅት ሁኖ ተገኝቷል ።

ይኸም ድርጅት አዲስ እንደመሆኑ በመላው የኢትዮጵያ ጠቅላይ ግዛቶች የገባ ወይም የታወቀ አይመስልም ፤ በገባበት በአንዳንድ ቦታዎች ትልቅ ጥቅምን ሲሰጥ በአንዳንድ ቦታዎች ደግሞ ጭቅጭቅን ፈጥሮ ይገኛል ፤ ምክንያቱም

የአንድ አገርን ሥርዓት ሲወስዱ ከነባሀሉ እንጂ ግማሹን የወሰዱት እንደሆነ ከጠቃሚነቱ ይልቅ ጉዳቱ ከፍ ያለ ይሆናል ። ይኸም የቁጠባ ድርጅት ሥራው ጥሩ ሲሆን ታማኝነትን መተማመንን ሳያስከትል የቀረ እንደሆነ ከጥቅሙ ይልቅ ንዝንዙ ጭቅጭቁ የባሰ ስለሚሆን መጀመሪያ በአገራችን ማኅበራዊ ሥራ ማኅበራዊ ኑሮ መግባባትን መተማመንን ይጠይቃል ። አንድነትም የቃል ፤ የሥራ ፤ የልብ መሆን አለበት እንጂ የቃል ብቻ ሊሆን አይገባም ። ሆኖም ይኸ ድርጅት ትንሽ መልኩን ይለውጥ እንጅ እየቀጠለ እንደሚሄድ የተመሰከረለት ነው ፤ ምክንያቱም ለማኅበራዊ ሥራ ሳይሆን ዛሬ ሁሉ ገንዘብ የወደደበት ጊዜ ስለሆነ ስለገንዘቡ ማስቀመጥ ሲል ድርጅቱን ይፈልገዋል ፤ ግን ያ ፤ ልባዊ አንድነት ተግባብቶ የመሥራት ትልቁ መንፈስ ሲጐል ይኸም ማኅበራዊ ሥራ በሚገባ ይፈጸም ይሆናል ለማለት ያዳግታል ።

፫/ የዕቁብ አሠራር ፤

ዕቁብ ማለት ጥበቃ ማለት እንደሆነ በአለፈው ተናግረናል ። ስለዚህ ማንኛውም ሰው ከሚወደው ከሚያምነው ሰው ጋር የቻለውን ያህል ገንዘብ እያወጣ ያስቀምጣል ፤ ያስጠብቃል ፤ እንዲጠበቅም ያደርጋል ። በመጀመሪያ ጊዜ ግን የሚስማሙት ሰዎች ከመካከላቸው ዳኛ ይመርጣሉ ፤ ጸሐፊም ያደርጋሉ ፤ ከዚያ በኋላ የሚያወጡትን ገንዘብ ልክ የሚያመጡበትንም ዕለት ይወስናሉ ፤ ለምሳሌ በየሳምንቱ ዕቁብ የሚያደርጉ አሉ ፤ በየ፲፭ቱ ቀንም በየወሩም የሚያደርጉም አሉ እንደስምምነታቸው ነው ። ገንዘብም የሚያዋጡ እንደ አቅማቸው ወይም እንደ ስምምነታቸው ዓይነት ነው ማለት ብዙ የሚያዋጡበት ጥቂትም የሚያዋጡበት ዕቁብ አለ ። ከዚያ በኋላ ዕጣ እንደደረሰው ሰው ሁሉ ያዋጣው ገንዘብ ለአንድ ሰው ብቻ ይደርሰዋል ፤ በዚያም ከፍ ያለ ነገር ይሠራበታል ። ግን የርሱ ተራ እንደደረሰው ልውጣ ሊል አይችልም ፤ በየተወሰነው ዕለት የተወሰነውንም ገንዘብ ማስቀመጥ ግድ አለበት እንጅ ። ከዚያም በኋላ እንደየተራው ሌላው ይቀበላል፤ ያ የደረሰው ሰው ሳይፈልገው ሲቀር ግን ድርሻውን ለሌላ ይሸጠዋል ፤ ኑሮ ኑሮ የራሱን ደግሞ ይጠብቃል ።

ነገሩ ያስደሰታቸው ሰዎች በአንድ በራሳቸው ብቻ ሳይሆን በ፪ና በ፫ ዕጣ እየገቡ ይከፍላሉ ፤ በተወሰነ ጊዜ ሊያቆሙ ወይም ሊቀጥሉ ይችላሉ ፤ ሲፈርስ ግን አንዳንዱ ያወጣውን ገንዘብ በዳኛው አማካይነት ማግኘት አለበት ።

፬/ ዕቁብና ቤተ ክርስቲያን ፤

ዕቁብ በመሠረቱ ለማኅበራዊ ሥራ የሚረዳ የሰውን ችግር የሚያቃልል ለገንዘብ መጠበቂያ የተቋቋመ ድርጅት እንደመሆኑ መንፈሳዊ ነው ከቤተ ክርስቲያንም ጋር ግንኙነት አለው ለማለት አይቻልም ። ነገር ግን ከላይ እንደገለጥነው በአንዳንድ ቦታዎች እንደ ማኅበር አድርገው ስመ እግዚአብሔር ጠርተው ፤ ጸሎት አድርገው ስለሚሠሩት ከቤተ ክርስቲያን ጋር ግንኙነት አለው ለማለት ደግሞ ይቻላል ።

እውነቱን የተናገርን እንደሆነ ግን ዕቁብ ሃይማኖትን ነገድን የማይመለከት ሰው የሆነውን ሁሉ ስለሚያስተባብርና የማኅበሩን እንጅ የቤተ ክርስቲያን ሕግ ስለማይመለከት ከቤተ ክርስቲያን ጋር ግንኙነት የሌለው ነው ብንል አልተሳሳትንም ። በተለይ ደግሞ በአሁኑ ጊዜ ነጋዴዎችና ቤተ ሠሪዎች ጥቅም ስላገኙበት የማንንም ልዩነት ሳይመለከቱ የሚፈጽሙት ስለሆነ መንፈሳዊ ነው ለማለት ከቶ አያስደፍርም ። የሆነ ሆኖ ማኅበራዊ ኑሮን ፤ ሰብአዊ ተፈጥሮን ፤ የሚመለከት ሥራ ሁሉ ቤተ ክርስቲያን የምትደግፈው ስለሆነ ግንኙነት አለው ለማለት ደግሞ ያስደፍራል ።

ምዕራፍ ፲፮

ዕድር ።

፩/ ብሂል ፥

ዕድር የሚለው ቃል ብዙ ዓይነት ፍች አለው ይኸውም ፤

፩ኛ/ ዘየ ወይም ልማድ ይሆናል ፤ ለምሳሌ የእገሌ አገር ዕድር እንዲህ ነው ሲል ልማዱ ዘየው እንዲህ ነው ማለት ይሆናል ፤

፪ኛ/ ኅብረት አንድነት ማለት ይሆናል ፤ ይኸንም የመሳሰሉ ልዩ ልዩ ትርጉሞች አሉት ግን አሁን የሚታየው የሥራውን አፈጻጸም የሚያመለክተው ሁለተኛውን ቁጥር የመሰለ ሁኖ እናገኘዋለን ።

ስለዚህ ዕድር ማለት አሁን ለቀብር ጊዜ የሚያገለግል ውል ፤ የቀብሩን ሥነ ሥርዓት የሚመለከት ገንዘብ የሚያዋጡበት አገልግሎት ነው ። ይህም ማለት አንድ ሰው ኀዘን ሳይደርስበት አስቀድሞ ገንዘብ ያወጣል አሳብ ይለዋወጣል ፤ እንደዚሁ አድርገው የሚያዋጡት ገንዘብ ይኸም የሚወስኑት ውሳኔ ማኅበሩም በጠቅላላ የሥራውም አፈጻጸም ነው ።

ዕድር መልኩን ለውጦ ነው እንጂ እዝን ካለው ጋር በጣም ይመሳሰላል እንዲያውም እርሱን አሻሽሎት መልኩን ለወጡት ለማለት ይቻላል ፤ ምክንያቱም እዝን በዚያው በአደጋው ዕለት የሚያወጣጡት ወይም የሚሰጡት ነገር ሲሆን ዕድር ግን አስቀ

ድሞ የተወሰነ ገንዘብ ሲያወጣሙ ቆይተው በኋላ በኀዘኑ በችግሩ ጊዜ የሚረዱት ዕር ዳታ የሚሰጡት አገልግሎት ነው ።

ዕድር በዚህ መልክ ሲሠራ ቅርብ ጊዜ ነው ፤ የተጀመረውም በጉራጌዎች ዘንድ እንደሆነ የታወቀ ነው ፤ አሁን ግን በመናገሻ ከተ ማውና በብዙ ከተማዎች በሰፊው ሲሠራበት ይገኛል ።

፪/ የዕድር ጠቃሚነት ፤

ዕድር እንደማኅበር አገልግሎቱ በጣም ጥሩ ነው ማለት ተሰብስቦ በመወያየት ኅብ ረት አስተዋፅኦ ማውጣት የማኅበራዊ ኑሮን መልክ በየጊዜው አተኩሮ መመልከት እንደ አስፈላጊነቱም መልክ መስጠት ይኸ ቢሹትም የማይገኝ ድርጅት ነው ፤ እንደ ሥራው አፈጻጸም የሆነ እንደሆነ ግን የዚህን ያህል ትርጉም የሚሰጠው አይደለም ማለት ለሞተ ሰው ብቻ የሚያገለግል ድርጅት እንጂ ለሕያዋን ምንም የሚረዳው ነገር የለም ። ስለዚህም በየደረስኩበት ቦታዎች ወይም የዕድር ጣቢያዎች ስቃወምና ስናገር «ሰው ለመቅበር ይገባል ዕድር» እያልኩ ንግግር አድርጌአለሁ ። ምክንያቱም ትምህርት ቤት ለመክፈት ሆስፒታል ለመሥራት የድሆችን ልጆች ለማሳደግ ሽማግሌን ለመጦር የሃይማ ኖት የግብረ ገብነት ሥራዎችን ለማከናወን ዕድር የሚያደርግ የለም ፤ ያው ሰው ሲሞት እንዲህ የሚደረግለት ሲሆን የሚበላው ሲያጣ ሲታመም አይረዳም ፤ ሲሞት ግን ለመ ቅበር ይኸ ሁሉ ድንግርግር ይደረጋል ። ይኸም ሁናቴ ለኢትዮጵያውያን ባሕርይ ፈጽሞ ተስማሚ አይደለም ። አንድ ሰው የተጣላው ሰው በሞተ ጊዜ ሲያለቅስለት ቀባሪዬ ቀባሪዬ አለ ይባላል ፤ ይኸ ማለት የኔ ስም አጥፊ የኔ ማዕርግ ቀናሽ በጠቅላላውም የቁም ቀባሪ ማለት ነው ። ሰውን ለመቅበር ዕድር አሁንም ይቅር ፤ ከሞትኩ በኋላ ለምን ኸርብ አይበላ ኝም ፤ ግን ተቸግሬ ሣለሁ እንድረዳ ወይም እንድረዳ አፈልጋለሁ እንጅ የሚለው ብዙ ነው ነገሩም ያስኛል ። ይኸ ቢሆን ግን እንዴት ያለ ቁም ነገር ነበር በእውነት ለመቃ ብር ለት የሚወጣው ኪሣራና በየዘወትሩ የሚያጠፉት ጊዜ ለሕያዋን የሚውል አገልግ ሎት ቢሆን ስንት ትምህርት ቤት ስንት ክሊኒክን ባስከፈተ ስንት ዓይነት ድርጅትን ባቋቋመ ነበር ።

የዕድር አድማው ደግሞ ከፍ ያለ ነው ፤ ማለት ከዕድሩ ያልገባ ሰው ሬሳው ከቤት ይውላል እንጅ አይረዳም ስለሚባል ወዶም ሳይወድም ጉረቤቱ ሁሉ ትንሹም ትልቁም ከዕድሩ ይገባል ፤ ደሀውም ባለጸጋውም አባል ሆኖ የተወሰነውን ይከፍላል ፤ አንድነቱ መተባበሩም መልካም ሲሆን ተግባሩ ግን እምብዛም ነው ።

፫/ ሊሻሻል የሚያስፈልገው ፤

ዕድር በአሁን ጊዜ ትንሽ መልኩን የለወጠ መስሎ ይታያል ማለት አንዳንድ ዕድሮች ለማኅበራዊ አገልግሎት ጣቢያ በመሆን ትምህርት ቤት በመሥራት የሰፈራቸ ውን መንገድ በማሻሻል ይገኛሉ እርምጃው ግን የዚህን ያህል አይደለም ፤ ምክንያቱም የዚህ ጥቅም የገባቸው ጥቂቶች ሲሆኑ በሌሎች ዘንድ ደግሞ ቁም ነገር መስሎ የታያ ቸው ወይም የያዙት ጥንት የቆየውን በልማድ ያለው መቅበርን ብቻ ነው ።

ይኸው ዕድር ተጀመረበት በተባለው በጉራጌ ሕዝብ ግን ለበለጠ ነገር እንደሚውል ታላቅ ተስፋ አለን ፤ ይኸንም የምንልበት ምክንያቱ አሁን ከዓለም ገና እስከ ወላሞ ሶዶ ለመሥራት የተጀመረው መንገድ ቅሉ በዕድር አማካይነት በተሰበሰበ ገንዘብ ነው ይባ ላል ፤ ምንም ገንዘቡ በሙሉ በዚሁ መልክ የተሰበሰበ ባይሆንም

፩ኛ/ ነገሩ የተነሣው በዕድር ድርጅት ነው ።

፪ኛ/ ገንዘቡም በብዛት ለማግኘት የተቻለው በየዕድሩ ጣቢያ በመጠየቅ ነውና ይኸን ሁሉ በመመልከት የአሁኑ ዕድር ወደ ልማት ወደበጎ አድራጎት ለመለወጥ በያ ንዳንዱ ቦታ አሳብ እንደሚሠነዘር ሥራውም እንደሚጀመር በየጊዜው የሚሰማ ዜና አለ ፤ ግን የሁሉ ፈቃድ ስላይደለ በኃይል ለመሄድ አልቻለም ። ማኅበሩ እንዳይፈርስ መለ ያየት እንዳይመጣ በማለት ቀስ በቀስ ይራመዳል ፤ ለማንኛውም ማኅበራዊ አገልግሎት ሁሉ የዕድር ደንብ ቢጸና ምን ያህል አገራችን የሥራ እርምጃ በሳየች ነበር ።

አንዳንድ ከፍ ያለ ግዴታ ያለባቸው ስምምነቶች ሲገኙ የዕድር ሕግ ይመስል ይላሉ በዕድር ግን ሁሉ ስለተስማማበት ሕጉም መከበሩ ሳይታወቀው ሁሉም ሲፈጽመው ይኖራል ። ፈቃድ ካለ ሁሉ እንዲሁ በቀላሉ ይታለፋል ፤ ፈቃዱ ካለ እንዲህ ይፈጸማል ።

እንደማጠቃለያ አድርጌ አስተያየት የምሰጠው ዕድር ሃይማኖትን የማይመለከት ማኅበር ነው ፤ ዕድር የኑሮ ደረጃን የማይመለከት ማኅበር ነው ፤ በዚህ ነገር የሰው ልጅ ሁሉ ሊገናኝበትና የጋራ ችግሩን ሊያ ስወግድበት የጋራ ጥቅሙን ሊከፈልበት የሚገባ ድርጅት መሆን አለ በት እንጂ ሲሞት ብቻ አፈር ጭኖ ለመሄድ ያ ሁሉ ጋጋታ ያ ሁሉ ጊዜም ገንዘብም መጥፋት ተገቢ አይደለም ።

በመሠረቱ ዕድር ቀድሞ የሰንበቴ ማኅበር ወይም ዝክር እየተ ባለ በእድሜ ፤ በኑሮ ደረጃ ፤ በሚመሳሰሉትም እየተከፋፈሉ ይፈጽሙት የነበረውን እርሱ ሲቀር መልኩን ለውጦ የመጣ ይመስላል የሆነው ሆኖ ለሕዝብ መገናኛ ለማኅበራዊ ሥራ መወያያ በመሆኑ ዕድር ከማ ኅበራዊ አገልግሎት አንደኛ እንደሚሆን የተረጋገጠ ነው ።

አሁንም ቢሆን ወደ መንፈሳዊ ነገር ቀረብ አድርጎ መንፈሳዊና ማኅበራዊ መልክ ሰጥቶ ቢፈጽሙት ዕድርተኞችን ብቻ ሳይሆን ሁሉንም በጣም በረዳ ነበር ።

ምዕራፍ ፲፯

እ ዝ ን ።

፩/ ብሂል ፤

እዝን ማለት ኀዘን እዘን ካለው ከግዕዙ የወጣ ከኀዘንተኛው ጋር ማዘን ማስተዛ ዘን የርሱ የኀዘን ተካፋይ ሆነ ማለት ነው ።

አደጋ ሁል ጊዜ በሰው ልጅ ላይ እንዳንዣበበ ይኖራል ፤ ግን የሰው ልጅ ደግሞ ተባብሮ በመሥራቱ ይከላከለዋል ፤ ማለት በአንድ ሰው ላይ የወረደውን ኀዘን ብቻውን ቢቀበለው የማይቻል ከባድ በመሆኑ የሰው ልጆች በማኅበራዊ ሥራቸው ይከላከሉታል ያቃልሉታል ።

በአንድ ሰው ቤት እክል ሲገባ ኀዘን ሲመጣ ሳይዘጋጅ እንደሆነ የታወቀ ነው ስለዚህ እክል በገጠመው ፤ ዘመድ በሞተበት ፤ መርዶ በደረሰበት ሰው ለዕለት ወጭ የሚያደርገው ይቸግረውና ፤ ወይም ሁሉ ነገር በቤቱ እያለ ልቦናው በኀዘን ይነካና ለማስተናበር ሲቸገር ጐረቤቶች የሆኑ እንደዚሁም ዝምድና ያላቸው ሁሉ እህል ውሀ ያቀርባሉ ። ኀዘንተኞችም እየሆኑ የኀዘኑ ተካፋይ የሆኑትን እንግዶች ሁሉ ይጋብዛሉ ፤ እንዲህ ያለው አድራጎትና ለዚህ የሚቀርበው ድግስ እዝን ይባላል ። በአንዳንድ አገር እንባ አድርቅ ይሉታል ፤ ማለት ጐረቤቶች ይኸን እየጋበዙ ልዩ ልዩ ምሳሌ እያመጡ ኀዘንተኞችን ሲያነጋግሩ ሲያጽኑአቸው ኀዘንተኞች ከልቅሶ ይታገዳሉ እንባቸው አይፈስም ነገሩን እንዲረሱት ያደርጋቸዋል ፤ ስለዚህ እንባ አድርቅ ተባለ ። ከኀ

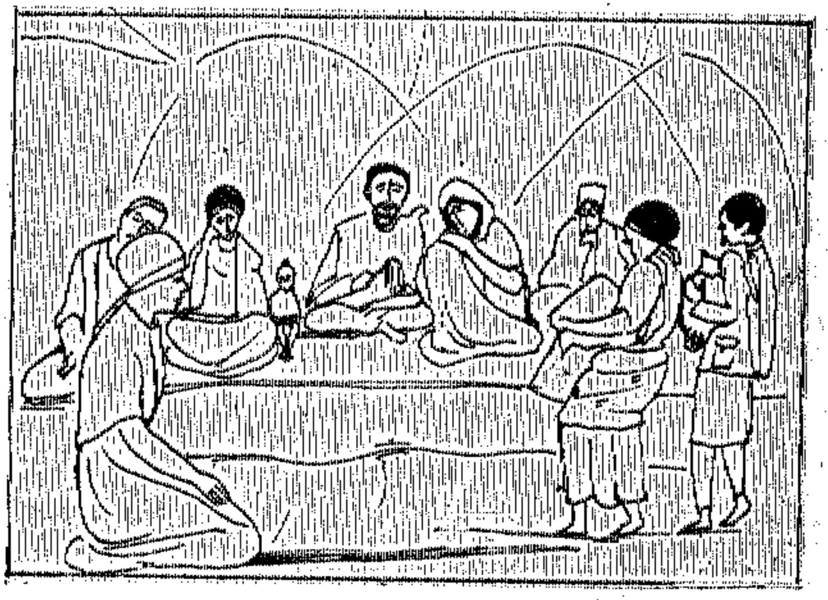

ማኅበራዊ ኑሮ ኀዘንን ሲያስረሳ ።

ዘንተኛው ጋር እዘኑ ከተደሰተውም ጋር ተደሰቱ ባለው ክርስቲያናዊ ትምህርት መሠረት ሰው ሁሉ የኀዘኑ ተካፋይ ለመሆን ቤቱ ያፈራውን ያህል ድግስ ወስዶ ያበረክታል ፤ ያንንም አብሮ እየበላና እየጠጣ ኀዘንተኞችን ሲያጽናና መከራው የአንድ ሰው ሳይመስል በማኅበር ያሳልፉታል ፤ መከራውን ይካፈሉታል ፤ ስለዚህ ፤

፭ኛ/ ማስተዛዘኑን የቃሉን ልውውጥ እዝን ይሉታል ያስተዛዝኑታል፤

፮ኛ/ ከበሉ ከጠጡ ዘንድ ማንኛውም ነገር ይረሳል ፣ ቸል ይባላል የኀዘኑ ማስረሻ ማቃለያ ሲበላ ሲጠጣ ማስተዛዘኛ ስለሆነ እዝን ተብሏል ።

፯ኛ/ <u>እዝንና ማኅበራዊ ኑሮ</u> ፤

ይኸ ሁናቴ በሥራው አፈጻጸም የሰው ልጅ ሁሉም እንዲያደርገው ማኅበራዊ ኑሮው ያስገድደዋል እንጂ አንተ ይኸን ያህል አድርግ እኔ ይህን ያህል ልክፈል የሚባል ነገር የለም ፤ ሁሉም እንደ ተቻለው እንደ ቤቱ መደራጀት እንደ ኀዘኑ ከፍተኛነት ይወስዳል እንጂ ። ደግሞ ኀዘንተኛው ሰው በሌላ ቀን እርሱ ለኔ ይኸን ያህል አምጥቷልና ላብዛው ላሳንሰው የማለት የብድራት መልክ የሌለበት ከበጎ ፈቃድ ከማኅበራዊውም ኑሮ የተነሣ የሚሠራው ነው ።

ከዚህም በቀር በእህል ለመርዳት ያልቻለ በጉልበት ሲረዳ በቤት ውስጥ ያለውን በማዘጋጀት አንዱ ያመጣውን በመቀበልና በማስተናበር ፤ ድንኳን በመትከል ዳስ በመጣል ፤ ይኸንም በመሳሰለ አኳኋን ይፈጽማል ። ሴቶችም ንፍሮ በመቀቀል ውሀ በመቅዳት ይተባበራሉ ያገለግላሉ ። ይኸም ሁናቴ እንደየሀገሩ ወይም እንደጐጡ ልምድ ነው፤ ማለት በአንዳንድ ሕዝቦች (አገሮች) ዕለቱን የልቅሶውና የቀብሩ ሥነ ሥርዓት ስለሚፈጸም ብዙ ዝግጅት አያስፈልገውም ከራሱም ቤት የተቻለውን ያህል ያቀርባል ከሌሎችም ከላይ እንደገለጽነው በበሰለ እህል የሚረዳ አለ፤ በገንዘብም የሚረዳ አለ፤ በጉልበት የሚረዳ አለ፣ ዋናው ነገር ብቻ ተባብረው ችግርን ማስወገዳቸው ነው ። በአንዳንድ አገር ደግሞ ሰውየው የሞተ ዕለት ልቅሶው መጠነኛ ነው ፤ ትኩስ ሬሳ የሆነ እንደሆነ እለቱን ቀብረው ይሄዱና በሌላ ቀን ቀጠሮ ተቀጥሮ ድግስ ተደግሶ ብዙ ዘመድ ተጠርቶ ብዙ መሣሪያ ወጥቶ እንደሰውየው ማዕ

ርግ አስፈላጊው ምሳሌ ሆኖ አስከሬን ወይም ምስል ተሠርቶ (ተመስሎ) ሲለቀስ ይውላል ፤ ከልቅሶም መልስ ከተዝካር የበለጠ ድግስ ተደግሶ ይቆይና ያን በልተው ጠጥተው ይለያያሉ ። በዚህም ጊዜ ከላይ እንደተናገርኩት ሁሉም ተባባሪ ሁነው ሰውየውን አጽናንተው አረጋግተው የኀዘኑ ተካፋይ ሆነው ከዋሉ በኋላ ይሄዳሉ ፤ ይኸ የሚሰጡት አገልግሎት የሚውሉት ውለታ ሁሉ እዝን ይባላል ።

ስለ ማኅበራዊ ኑሮ መልክ ለማወቅ የፈቀድን እንደሆነ ፩/ ገንዘብ በማውጣት የበሰለ እህል በመስጠት ፣ ጉልበት በነፃ በማበርከት ይፈጽሙታል ። ፪/ ምንም ድሀ ቢሞት የሚታወቀው ብቻ ሳይሆን የሰው ልጅ እንደመሆኑ ሁሉም ሥራውን ፈትቶ ከሞተበት ሰዓት ጀምሮ እስከሚቀበርበት ዕለት ሲያጅቡ የሰውን ክብር ሲገልጡ ይገኛሉ ፤ ማለት ሰው ሳለም ሰው ነው ክብር አለው ፣ ከሞተም በኋላ ሰው ነው ክብር አለው በማለት ሁሉም ተባብሮ አክብሮ ይውላልና ። ከዚህም ጋር ካዘነው ጋር ማዘን ከሁሉ የበለጠ የማኅበራዊ ኑሮ ምልክት ነውና ።

፫ኛ የእዝን ጥቅም ፤

፩ኛ/ በማኅበር ኀዘንን መዋጋታቸው ኀዘኑም እንዲረሳ ማድረጋቸው ነው ፤ ማለት የሰው ልጅ በጥበቡ በማኅበራዊም ኑሮው ችግርን ሲያስወግድ ኀዘንን ሲያስረሳ ይችላል ኅብረት የኑሮ መሠረት ነው ። ፪ኛ/ አብሮ መብላቱ መጠጣቱ መወያየቱ ትልቅ ቁም ነገር ነው ፤ ምክንያቱም መብል መጠጥ ያፋቅራል ያገናዝባል በዚሁ ምክንያት ሁሉም ይተሳሰባሉ ፤ ይፋቀራሉ ፤ በዚህ ምክንያት ሁሉም ወደቤቱ ወደምሳው ሳይመለስ በዚያው በኀዘኑ ቤት ሲወያዩ እንዲውሉ ያደርጋቸዋልና ።

ይኸም ተግባር ከጥንት ዘመን ጀምሮ ዘመናት ሳያቋርጡት በመላ ኢትዮጵያ በክርስቲያኑም በሌላውም ሕዝብ ሲፈጸም የኖረና የሚኖርም ነው ። ሰውየው እህል ውሀ መስጠቱ ብቻ ሳይሆን አብሮ እዝን ብሎ ከኀዘንተኞቹ ጋር እየሆነ እነርሱንም እያጽናና ኀዘኑን እያረሳሳ መዋል ከፍ ያለ ሰብረዊ ርኅራኄ ክርስቲያናዊም ተግባር መፈጸም ስለሆነ እዝን ኢትዮጵያውያን ከሚፈጽሙት ማኅበራዊ ሥራቸው ውስጥ ወይም ከማኅበራዊ ኑሮአቸው ውስጥ ከፍ ያለውን ደረጃ ይዞ ይገኛል ለማለት ይቻላል ።

ምዕራፍ ፲፰

መስተንግዶ ።

፩/ ብሂል ፥

መስተንግዶ ማለት ማስተናገድ ወይም ማስተናገጃ እንግዳ መቀበያ መስጠት ማቀረብ ማለት ነው ።

ይኸውም አንድ ሰው የተወለደበትን አገር በልዩ ምክንያት ለቆ ቆይቶ ወደ ሀገሩ ሲመለስ ቤቱ ቀዝቅዞ ሀብቱ ፤ ተቀንሶ ፤ ለጊዜው የተዘ

ጋጀው ሳይሆኖር የሚበላው የሚጠጣው እንዳይቸገር ፤ የጥንት ጐረቤቶቹ ወይም ዘመዶቹ ገመናውን ለመሸፈን የተቻላቸውን ያህል ወይም ቤታቸው ያፈራውን ያህል ይዘው ይቀበሉትና ያስተናግዱታል ። ሁሉም የችግሩ ወይም የደስታው ተካፋይ በመሆን እየበሉና እየጠጡ አንድነታቸውን እየገለጡ የሚያመሹት ወይም የሚውሉት ነው ፤ ይኸም ዓይነት ተግባር መስተንግዶ ይባላል። በዚህም ጊዜ ፩ኛ/ ቀድሞ ዝርዝር ሲቀጩ አፈር ሲፈጩ ውሀ ሲራጩ የኖሩትን በማውሳት ከአንድ የሥጋ ወንድንም የበለጠ ፍቅር ስላለው ያን ለመግለጥ ያደርጉታል ፤ ወዲያውም የሆነውን ሁሉ ይነጋገራሉ ። ፪ኛ/ አንድ ሰው ወደ አንድ አገር ሲሄድ እግረ መንገዱን ከወዳጅ ቤት ይደርስና ሲገባ እንግድነቱ ለወዳጁ ብቻ እንዳይሆን ጐረቤቱ ወይም የእንግዳው ተቀባይ ዘመዱ የሚያውቃቸው ወይም ሊተዋወቁትም የሚፈልጉ ሰዎች ሁሉ ቤታቸው ያፈራውን ያህል እህል ውሀ ይዘው ሄደው ተቀብለው አብሮ በመብላት ከሚያውቁትም ጋር በመነጋገር በመወያየት ከማያውቃቸው ጋር ደግሞ ለመተዋወቅ የሚያደርጉት ማኅበራዊ ሥራ ነው ።

በዚህም ጊዜ እርሱ የሄደበትን አገር ሲያጠና እነርሱ ደግሞ የመጣበትን አገር ታሪክ ሲያጠኑ ይገኛሉ ። ፫ኛ/ አንድ አገረ ገዢ ወይም ሹም ወደ አንድ አገር ሲሄድ ሕዝቡ ቀድሞ የሚያውቃቸውም የማያውቁትም የቻሉትን ያህል የሚያቀርቡለት የእንግድነት ግብር የኅብረት ሥራ የጋራ ስሜትም መግለጫ መስተንግዶ ይባላል ። በዚህን ጊዜ ሕዝቡ ያላቸውን ፍቅር ሲገልጡለት እርሱ ደግሞ የሄደበትን ኃላፊነት በማስረዳት የሚያደርጉት ነገር ሁሉ ከፍቅር የተነሣ እንደሆነ ይገለጣል ።

ይኸን የመሰለው ሁናቴ ከመልካም ግብረ ገብነት ከጥንታዊ ሥነ ሥርዓት የተነሣ እንጂ ለዚያም ሆነ ለዚህ ሁሉ የግዴታ ተግባር ስለሌለበት በደስታ ኢትዮጵያዊ የሆነው ሁሉ ሲፈጽመው ይገኛል ። በቀድሞ ዘመን አንዱ አንዱን የሚያጠናበት ዜናም በቀጥታ የሚተላለፍበት መሥመር ይኸ ብቻ ስለነበር ፤ መስተንግዶ በኢትዮጵያ ላይ በሃይማኖትም በምግባርም በፖለቲካም ከፍ ያለውን ቦታ ይዞ ይገኝ ነበር ። ይኸ መልካም ተግባር እስከሁን እንደቀጠለ ሲገኝ በአንዳንድ አገር በተለይም በከተማዎች ውስጥ አንዳንዶቹ በሆቴል መኖርን እንጂ ሰውን ለማስቸገር ወደ ዘመድ ቤት ስለማይሄዱ ተግባሩ ወደ መዘንጋት ሳይደርስ አልቀረም ።

መስተንግዶ ማለት ዋጋ የማይከፈልበት ብድራት የማይመለስበት እውነተኛው ፍቅር የሚገለጥበት ጥንታውያን ኢትዮጵያውያን የሚታወቁበት ተግባር ነው ፤ ለምሳሌ እንደሄሮዶቱስ ያሉ ሊቃውንት የመሰከሩት አምላካቸው ተሰዶ ሲመጣ ኢትዮጵያውያን አስተናገዱት የሚለው በዚህ መልክ የሚፈጸመውን ተግባር ነው ። አንድ ሰው ምንም ተወላጅ ቢሆን ከሀገሩ ወጥቶ ብዙ ጊዜ ቆይቶ ከሄደ እንግዳ መባሉ አይቀርም እንግዳም ከሆን ዘመዶች ወዳጆች ማስተናገድ አለባቸው ። ለርሱም የሚሰጠው ስጦታ የሚወጣውም ወጭ ሁሉ መስተንግዶ ይባላል ።

በኢትዮጵያ ላይ መስተንግዶ ስላለ ዘመድ አጥቶ የተንገላታ የሚበላው አጥቶ ጦሙን ያደረ ከቶ አልነበረም ፤ በኢትዮጵያ ወደ አንድ አገር ሄዶ ብቸኝነት የተሰማው ረዳትም ያጣ ከቶ አልነበረም ፤ ለሁሉም ሁሉ ረዳት ፤ ለሁሉም ሁሉ ተባባሪው ነበር «ሃምሳ ሎሚ ለአንድ ሰው ሸክሙ ለአምሳ ግን ጌጡ ነው» እንደተባለ አንድ እንግዳ ለአንድ ሰው ሸክሙ ለብዙ ሰው ግን ጌጡ መሆኑን አውቀው የአንድ ሰው እንግዳን የሁሉ አድርገው ይሸኙት ነበር ።

ይኸ ሁናቴ ለእንግዳው የደረሰበት ሀገር ሁሉ አገሩ የተገናኘው ሰው ሁሉ ዘመዱ ሲሆን ብቸኝነት ሳይሰማው እንዲሁም ለተቀባዩ ደግሞ ሁሉ ተባባሪ ሲሆንለት ችግር ሳይሰማው ሸክም ሳይከብድበት ደስታውንም ኀዘኑንም እንዲህ ተካፍለው ይዘውት ይኖሩ ነበር ።

በጥንት ዘመን ሆቴል አለመኖሩ ከቶ ኢትዮጵያውያንን የጐዳቸው አልነበረም እንዲያውም በበለጠ ሲያገናዝባቸው ሲያገናኛቸው የኖረው ዘመድ ከዘመዱ ቤት በማደሩ ፤ ዘመድ ዘመዱን መጐብኘቱ፤ በመስተንግዶም ሁሉ መተዋወቁ ፤ በኀብረት ችግራቸውን ሲያስወግዱ ፤ ኢትዮጵያውያን የሆኑ ሁሉ አንዱ በአንዱ ምክንያት ዘመድ ሲሆን ባዕድነት መለያየት ሲጠፋ ለኑሮው ምቾት ለአስተዳደሩ ሰላም ነበረው ።

፪ኛ/ መጥን ፤

እንደ መስተንግዶ ያለ እርሱንም የመሰለ መጥን የተባለ ነበር ። እርሱም የመንግሥት ሹም ከአንድ አገር ወደ አንድ ሲሄድ የሚሰጠውን መስተንግዶ ነበር ፤ ግን ይኸ መጥን የተባለ በሹሙ ኃላፊነት የሚሰጥ ሳያቀርብ ቢቀር ግን የሚያስቀጣ የግዴታ ነገር ነበር ለማለት እንችላለን ።

ምንም ግዴታ ቢሆን ቅሉ ሕዝቡ በደስታ ሹሙ ወዳለበት ቤት የታዘዘውን ያህል ይዞ እየሄደ ሁሉም አብሮ በመብላት በመጠጣት የመንግሥትን ሹም ለማስደሰት የሕዝብም የሀገርም እንግዳ ለመቀበል ሁሉ ተሰብስቦ ተባብሮ ይፈጽመው ነበር ።

የሆነ ሆኖ መጥን የተባለው መስተንግዶ የሚቀርበው በግድ ሲታዘዝ እንደነበር የሚያመለክት የሚያስረዳም ነገር አለ፤ ይኸውም እንጀራው የሳሳ ፤ ጠላው የቀጠነ እያደረጉ በመውሰዳቸው ነው ። ይኸም ነገር የሚያስረዳ አሁን ሳይቀር ትንሽ ወይም ስስ እንጀራ ለዘመድ ሲቀርብለት የመጥን እንጀራ ይመስል ይበላል ።

ምዕራፍ ፲፱

መሼ አዳሪ ።

፩/ ብሂል ፥

መሼ አዳሪ ማለት ከመሸበት የሚያድር ማለት ነው ። እንደዚህ ያለው ከአንዱ ጠቅላይ ግዛት ወደ አንዱ የሚዘዋወረው ኢትዮጵያዊው ሁሉ ብዙ ጊዜ ስንቅ የማይይዝ ወይም ሆቴል የሌለበት ጊዜ ስለሆነ ወደሆቴልም የማይሄድ ነበር ፤ ስለዚህ ሲጓዝ እየዋለ ከፈለገበት ወይም ከደረሰበት ቦታ የሚያድር ነበር ። ከታወቀው ነጋዴ ብዙ ጭነት ከያዘው በቀር ማንኛውም ተጓዥ በተለይም ፩ኛ/ በርስት ክርክር ፤ ፪ኛ/ በደጅ ጥናት ፫ኛ/ ተማሪ የሆነውና ይኸን የመሰለው ሁሉ እንዲሁ ሲሄድ እየዋለ፤ ቤት አይቶ አጥር ተጠግቶ ይቀመጣል ባለቤቱም ከሥራው ውሎ እንደተመለሰ እንግዳውን ሲያይ መልአክ ከሰማይ እንደወረደ አድርጎ ተቀብሎ በቀና ቃል አነጋግሮ እግሩን አጥቦ እቃውን በደንብ አስቀምጦ ራቱን አብልቶ ምኝታውን አዘጋጅቶ ለስላሳውን ቦታ ለርሱ ሰጥቶ የሚያስተናግዱት ወይም የሚፈጽሙለት በጎ አድራጎት ነበር ። ይኸ መልካም ተግባር በመላ ኢትዮጵያ የሚፈጸም ሲሆን በጐላ የሚገለጠው ግን በአማራው አገር ነው በተለይ ግን የጐጃምና የቤጌምድር ጠቅላይ ግዛቶች በዚህ የታወቁ ናቸው ።

ይኸም ሁናቴ ከፍ ያለ ዘመን የማይሽረው የእንግዳው ብዛት የማያሰለቸው ሆኖ ተጓዡን ሁሉ ሲያስተናግድ ይገኛል ። እንዲያውም ባልና ሚስት የእንግዳውን እግር እኔ ልጠብ እኔ ልጠብ እያሉ የሚጣሉበት ጊዜ አለ ።

የሚገርመው ነገር ሺፍታ ሆኖ በዱር ሲቀማ ሲገል የዋለው ጠንከኛው ሰው ሳይቀር ከቤቱ እንግዳ ሲያገኝ መልአከ ከሰማይ የወረደለት መስሎት ሲከባከብ ይገኛል እንጂ ወይም በሕይወቱ ወይም በሀብቱ አንዳች ጉዳት አያመጣበትም ፤ ይኸን የመሰለው ተግባር እስካሁንም እንደቀጠለ ይገኛል ።

ይኸም ሁናቴ የሚያመለክተው እንደ እንግዳ መቀበል አብሮ መብላት ለኢትዮጵያዊያን ከደማቸው የሠረፀ ነው ለማለት ይቻላል ፤ በአሁኑ ጊዜ ግን ተቀባዮቹ ሳይሰለቹ

፩ኛ/ ጊዜያችን ወስላታው እየበዛ የሚሄድበት ስለሆነ ወንጀል ሠርቶ የጠፋውን ያስተናገደ የወንጀለኛው ተባባሪ ይሆናል የሚለት አዋጅ ስላለ አንዳንዶቹ አዋጅ እንዴ ማፍረስ እንዳይሆንባቸው በማለት እንግዳውን ለመቀበል ደስ አይላቸውም ።

፪ኛ/ ሌባው ቀጣፊው እንግዳ እየመሰለ ያድርና ሌሊት እየሰረቀ እየሄደ ስላስቸገረ ፥ በአሁን ጊዜ የእንግዳ መቀበሉ ነገር ትንሽ እየቀዘቀዘ የሄደ ይመስላል ፤ የሰው ልጅ በክፋቱ በአመጣው ሁናቴ ጊዜውን ሲሰደብ አየ ጊዜ ሲል ይኖራል ።

፫ኛ/ ሆቴል በየጠቅላይ ግዛቱ ስለተሠራ ብዙው ሰው ስለምቾቱም ስለጸጥታውም እያለ ወደ ሆቴል ስለሚሄድ ፤ የእንግዳ ወይም የመሸ አዳሪነት ተግባር እንደቀድሞው አይፈጸምም ለማለት ይቻላል ። ሆኖም በጥንት ዘመን ኢትዮጵያውያን የወል የሆነውን ችግራቸውን እንዴት ይፈጽሙት እንደነበር ይኸ ምዕራፍ ትልቅ ሥዕል ሁኖ በሰፊው ያመለክተናል ።

፪/ <u>መሸአዳሪነትና ማኅበራዊ ኑሮ</u> ፤

በአንዳንድ አገሮች እንደሚሉት ረድኤት የተነሣን ጤንነት ያጣን እንግድነት መቀበል ከቀረብን ወዲህ ነው ይላሉ ። በአሁን ጊዜ በየትኛውም ዓለም ከገጠር ወደ ከተማ ወይም ከአንዱ አገር ወደ አንዱ በመዘዋወር ፤ እነርሱም ለሌላው ሕዝብ ወይም እነርሱ ለራሳቸው በሽታ ያስጋቸዋል ይላሉ፤ክትባትም ያደርጋሉ ። ግን በኛ አገር የተለየ ሁናቴ ይገኝበታል እንዲያውም ጤናው የተነሣው እንግዶችን መቀበል ከቀረ ወዲህ ነው ይላሉ ። ማኅበራዊ ኑራችን የሚገለጠው እንግዳው ቤቱ አድርጎ ባለቤቶቹም እርሱን ቤተ ሰብ አድርገው ምንም ልዩነት ሳይገኝባቸው መወ

ያየታቸው ነው እንዲሁም እንግዳውና ቤተ ሰቦቹ መተዋዋቃቸው ችግሩን እያንዳንዳቸው መካፈላቸው ነው ።

በኢትዮጵያ የመሸባቸውና ሆቴል አጥተው ጦም ያደሩበት ሰዎች ፤ ቤት አጥተው ደረጃ ያደሩበት ጊዜ ከቶ የለም ።

ቤታቸው እንደተከፈተ እጃቸው እንደተዘረጋ መሻዳሪዎችም ሳያቋርጡ እንደጐረፉ ይገኙ ነበር ፤ ይኸም ሁኖ መሻዳሪዎቹ በሄዱበት ቤት ጥል ተነሥቶ ሀብታቸው ተዘርፎ ፤ ችግር ደርሶባቸው አያውቅም ። በኢትዮጵያ መሻዳሪዎች ሲሄዱ ውለው ከአንዱ ቤት ለመግባት አያፍሩም ነበር ፤ ምክንያቱም እንደቤታቸው ቆጥረው በደስታ ይሄዱ ነበርና ነው ፤ ተቀባዩም ግዴታ እንዳለበት አውቆ ይቀበላቸውና ያስተናግዳቸው ነበር ። ኅብረት ማኅበራዊ ኑሮ ለኢትዮጵያውያን የዕለት ሥራቸው ክርስቲያናዊም ተግባራቸው ሁኖ በእንደዚያ ያለው መልክ ይፈጸም ነበር ።

ምዕራፍ ፭

<u>የእልፍ መዞር</u> ።

<u>፩/ ብሂል</u> ፥

እልፍ የሚለው ቃል ብዙ ትርጉም ያለው ነው ፤ ለምሳሌ ፤ አንዳንዶች እንደሚሉት እልፍ እልፍ ማድረግ ማራቅ ማሸሽ ማለት ነው ። ይኸውም ድሆችን ጧሪ የሌላቸውን አንድ ሰው ከቤቱ ከአሰነበተ በኋላ ከአንድ ቤት ወደ አንድ ቤት ማዘዋወር እልፍ እልፍ ማድረግ ነው ።

፪ኛ/ እልፍ የሚለው ቃል ብዛትን (ቊጥርን) የሚያመለክት ነው ማለት ተጧሪው ሰው የአንድ ሰው ዕዳ ስላይደለ ፤ የእልፍ ሰው ሸክም ሁኖ እልፍ ሰው ይረዳዋል ይጦረዋል እንደማለት የእልፍ ማዞር ብለው ይጠሩታል ።

፫ኛ/ እልፍ ማለት የማይነሣ ደካማ ሰነፍ ሰው ማለት ይሆናል ። ለአብነት ያህል የማይሠራውን ሰው ይኸ እልፍ ነው ብለው ይሰድቡ

ታል ። ግን ፫ኛው ትርጉም በኋላ የተወለደ ይመስላል ፤ ምክንያቱም ይኸ እልፍ የሚዞረው ሰው የማይቀንቀሳቀስ የማይሠራ አፉ ብቻ የማይደክም ስለሆነ የማይሠራውን ሰው ሁሉ ሰነፍ ብለው ሲሰድቡ እልፍ ይሉታል ሥራ ፈት ወይም የሥራ ጠላት እንደ ማለት ነው ።

፪/ <u>የእልፍ መዞርና ማኅበራዊ ኑሮ ፤</u>

የእልፍ መዞር ማለት በቀድሞ ዘመን በሀገራችን የጡረታ ቤት ስለሌለን ሀብት ንብረት የሌላቸው ቤተ ሠሪ፤ጐመን ዘሪ ልጅ የሌላቸው እርጅና ያጠቃቸው ሰዎች እንዲሁ ከባዶ ቤት አይሞቱም ነበር ፤ እንዲሁም አንድ ሰው ሊይዛቸው ሊረዳቸው ሲችል ችግሩ የማኅበር እንደመሆኑ ሁሉም በየ ቤቱ የተወሰነውን ዕለት ለመያዝና ቡራኬ ለመቀበል ይሻማ ነበር ። በዚህም ምክንያት ይኸ እልፍ ዛሬ ከአንዱ ነገ ከአንዱ ቤት እየዋለና እያደረ ይጦር ነበር ። ይኸም ፩ኛው ተጧሪ እንደለቀቀ ሌላው ደግሞ እንዲሁ ይቀጥል ስለነበር የኢትዮጵያውያን ሁሉ ቤታቸው የጡረታ ቤት ነበር ለማለት ይቻላል ።

ይኸም የእልፍ መዞር ለጧሪውም ለተጧሪውዎቹም በጣም ተስማሚ ነበር ።

ሀ/ ለጧሪው ተስማሚ የሚሆንበት ፤ የበሽተኞች ጠባይ ብዙ ጊዜ ብስጭት የሚስማው ቁጣ የሚያበዛ ስለሆነ ጧሪዎቹ በየዕለቱ እንዳይሰቀቁ እንዳይሰለቹ ያደርጋቸዋል ፤ ዕለቱ የተወሰነ ስለሆነ ለዚያ ጊዜ ብሎ ሁሉም ነገሩን ችሎ አስመችቶ ሲረዳቸው ይችላል ፤ ፶ ሎሚ ለአንድ ሰው ሸክሙ ለ፶ ሰው ግን ጌጡ ነው እንደተባለው ሊሕምሳ ሰው ጌጥ ሁነው ሲጦሩ ይኖራሉ ።

ለ/ ለተጧሪዎቹ ደግሞ ተስማሚ የሚሆነው በየዕለቱ አዲስ ሰው አዲስ ምግብ አዲስ ጠባይ ስለሚገጥማቸው ይኸ የመከራ ጊዜ ምንም ሳይታወቃቸው ልጅ የልጅ ልጅ የሚከባከባቸው እየመሰላቸው ተደስተው ያሳልፉታልና ።

በደኅናው ጊዜ ይኸ ዓይነት በጎ አድራጎት ቅዱስ ተግባር ሆኖ ጎጆ ያለው ሁሉ ምንም በሀብት የደላው ባይሆንም እንዲህ ያለውን ግዴታ ለመፈጸም ተራው እንዳያልፈው ቡራኬ እንዳያመልጠው ይፈልግ ነበር ።

እነዚህ እልፍ የሚዞሩም እንዳጋጣሚ እየሆነ ዕድሜያቸው በጣም ከፍ ያለ አንደበታቸው ግን የተሳለ ስለነበር ለምርቃትም ለእርግማንም ዝግጁ ነበሩ ፤ ሕዝቡም ይኸን በመፍራት አክብሮ ፈርቶ

ይይዛቸው ከእርግማኑ ይልቅ በረከቱ እንዲደርሳቸው ይከባከቧቸው ነበር ። ደካሞቹም በእርግር ለመሄድ እያቃታቸው ማመላለሻም የሌለበት ጊዜ ስለሆነ በዳውጃ ፤ በነት እያያዙ ይዞሩ ነበር ። ይህን በመሰለ አኳኋን ማኅበራዊ ችግርን ሕዝብ ሁሉ በማኅበር ያቃልለው ስለነበር አንዱ ለአንዱ ሸክም ሳይሆን ከመኖሩም በላይ በመንፈሳዊ ረገድ እንዲህ ያለው ስለሚፈጸም በሀገር በረከት ረድኤት እያደረ ሕዝቡ ይበዛ ጤንነትም ይሰጠው ነበር ።

ቀድሞ በሀገራችን ልመና ፈጽሞ ጸያፍ በነበረበት ጊዜ እንደዚህ እልፍ የሚዞሩ ሰዎች ጨርሶ ጉልበታቸው ሳይደክም ሠርተው እንዲበሉ በማለት ፤

፩ኛ/ ቃርሚያ እንዲለቅሙ ባለመሬቱ ቃርሚያውን አጥርቶ ማጨድ ፈጽሞ ክልክል ነበር ። በጣም ሲደክም ደግሞ በአውድማ እንዲዞርና እንዲለምን ያደርጉት ነበር ፤ ግን ፈጽሞ ሲረታ ሲወድቅ በእልፍ መልክ እየረዱ እስከ ጊዜ ሞቱ ድረስ ይይዙት ነበር ።

በየሀገሩም ሲዞር ተራው ለርሱ ደርሶለት የሞተበት የተቀበረበትም አገር የተባረከ በረከትም ያለበት ነው በማለት ወደኛ አገር ይምጣ ወደኛ አገር ይድረስ በማለት አገሩ ሁሉ ይሻሙት ነበር ።

ይኸ ሁናቴ በአማራ አገር በተለይም በቤጌምድር ጠቅላይ ግዛት አሁንም ቢሆን በትክክል ይፈጸማል ።

አካለ ስንኩሎችንም ምንም ሊሠሩ የማይችሉትን በዚህ መልክ ይጦሩ ነበር ። ርስት ሀብት ያለው እንደሆነ ግን ያኑ ለሚወደው ሰው አውርሶ ገመናውን ከቶ በዚያው በወራሹ ቤት ሲጦር ይኖር ነበር ፤ እንጂ ከቶ አይለምንም ነበር ፤ ምክንያቱም ልመና ፈጽሞ ነውር ነበርና ። ልመና የሚባለው እንደ ነውር የማይሆነው በተማሪዎች ዘንድ ብቻ ነበር ። እነርሱም ቢሆኑ መንደር ተለይቶ ታድሏቸው ደንበኞች ሁነው በማኅበር እንደሚረዱ እንጂ እንደለማኝ አይቆጠሩም ነበር ።

ምዕራፍ ፳፩

ዕርጥባን ።

፩/ ብሂል ፤

ዕርጥባን ማለት እንደገና ማርጠብ ማለምለም ማለት ነው ፤ ይኸውም ማለት አንድ ሰው በልዩ ልዩ ምክንያት ችግር ሲገጥመው አደጋ ሲወድቅበት ሕዝቡ ተባብሮ የሚያደርግለት ዕርዳታ ወይም የ ሚሰጠው ስጦታ ነው ። መርጠብ ማለት እንደገና ማርጠብ ማለምለም እንደገና እርጥብ ለምለም ማድረግ ማለት ነው ።

ይኸ ሰው መጀመሪያ ዕርጥብ ወይም ለምለም ነበረ ፤ ማለት ባለጸጋ ሁኖ ይኖራል ማለት ነው ፤ ይኸም ማለት ለሰው ሸክምም ሳይሆን ሠርቶ ባገኘው ሀብት ራሱን የሚረዳ ቤተ ሰውን የሚያስተዳድር ይሆናል ። ይኸ ሰው ግን የነበረውን ሀብት በልዩ ልዩ ምክንያት ሲያጣው ከሰው እጅ ወድቆ እየለመነ ራሱንም ሰውንም እንዳያስቸግር ፤ ወይም ሀገር ጥሎ ጓዙን ጠቅሎ እንዳይሰደድ በአለበት አገር ለማጽናት በማኅበርም ለመርዳትና እንደገናም ለመትከል ራሱንም ችሎ እንዲተዳደር እንዲረጠብ ፤ እንዲለመልም በማለት ጐረቤቱ ወይም የሚያውቀው ሰው ሁሉ የቻለውን ያህል ይረዳዋል ፤ ይረጥበዋል ። ይኸም ቅዱስ ተግባር እርጥባን ይባላል ።

፪/ ዕርጥባንና ማኅበራዊ ኑሮ ፤

የኢትዮጵያውያን የማኅበራዊ ሥራ የሚከናወነው በሕዝቡ አንድነት ነው። በዚህም መልክ በሕዝቡ ላይ የችግር መልክ ሳይታይ ባለጸጋው ከደሀው ሳይበልጥ ፤ ደኃውም ከባለጸጋው ሳያንስ እንደየአቅሙ ይኖር ነበር ። እንዲያውም አንዳንድ ጊዜ ጥቂት ነገር ሲጠፋው በእርጥባን የተሰጠው ነገር ከፍ ይልና በቶሎ ባለጸጋ ይሆናል ፤ ወይም ስጦታው በልክም ቢሆን ይባረክለታልና ። ቤቱ ሀብቱ ይረጥባል፤ይባረካል ፤ እንደዚህ ያለው ማኅበራዊሥራ እርጥባን እየተባለ ነገ በኔ ይደርሳል በማለት ሰው ሁሉ ተባብሮ ይረዳዋል ። ይኸም አምላካዊ ትእዛዝ ስለሆነ ማለት « ሰው ሊያደርጋችሁ የምትወዱትን እናንተም አድርጉ » (ማቴ ፣ ፯/፲፪) የሚለውን ቃል

በመከተል ፤ ሁሉም ሳይገደድ ከበጎ ስሜቱ የተነሣ ይረዳል ። ብዙ ጊዜ ይኸ ችግር ሊመጣ የሚችለው ፤

፩ኛ/ ቤቱ ንብረቱ ይቃጠልና ችግሩ የርሱ የግሉ ብቻ በመሆኑ ውሎ አድሮ ማኅበራዊ ችግር እንዳይሆን በማለት ሁሉም ይረዱታል ።

፪ኛ/ ከብቱ በበሺታ ምክንያት ያልቅበትና ፤

፫ኛ/ ነጋዴ ሁኖ ወንበዴ ይዘርፈው ሌባም ይሠርቀውና ፤

፬ኛ/ ከፍ ባለ በመንግሥት ዕዳ ተይዞ ይወረስና ፤

፭ኛ/ በከባድ በሺታ ቆይቶ ቤቱን ንብረቱን ተመልካች አጥቶ ለት ወንሶ በተገኘ ጊዜ ይኸንም የመሰለ ብዙ ምክንያት አለው ፤ ግን ሰውየው ሠራተኛ ኑሮ ድንገት አደጋ ስለወደቀበት እንደገና ለማቋቋም ራሱን ችሎ ለሌላም እንዲተርፍ በማለት ነው ።

ስለዚህ ችግር ብቻውን እንዳያጠቃው ዘመድ ተረዳድቶ ያጸናዋል ይተካለታል ይረጥበዋል ያለመልመዋል ።

ይኸም ቅዱስ ተግባር ማኅበራዊ ርዳታ ማኅበራዊ ኑሮ ይባላል ፤ ነገድ ፣ ዖታ ፣ ሃይማኖት ሳይለይ ኢትዮጵያዊ የሆነ ሁሉ ለሚያምነው ለጐረቤቱ ሲያደርገው ሲፈጽመው ይኖር ነበር ፤ አሁንም ይደረጋል ። መለመድኅነትን ችግርን በኅብረት እንዲህ አድርገው ይዋጉት ነበር ፤ መለመንን እንዲህ አድርገው አጥፍተው ሰው ሁሉ ሠርቶ እንዲበላ ያነሣሱት ነበር ። ሕዝቡም ጭዋነት የተሰማው ኩሩ በመሆኑ ቢያጣ እን ን ከመለመን ይልቅ ተጠቅሎ መሞትን እየመረጠ «ከመቅለል መጠቃለል» ይል ነበር ። አሁን በሥልጣኔ ምክንያት ሁሉም ከከተማ ወደ ከተማ በሚፈልስበት ጊዜ አንዱ ለአንዱ እንግዳ በመሆኑ የማይተሳሰብ የሆነ ይመስላል እንጂ ጥንት ግን እንዲህ አልነበረም ፤ ነገር ግን ማኅበራዊ እርዳታ ማኅበራዊ ሥራ አሁን የተቋረጠ ይመስላል ፤ ስለዚህም መለመን ባንድ በኩል ግዴታ ሆነ ። በሁለተኛው በኩል «ጅብ ከማይታወቅበት አገር ሄዶ ቆዳ አንጥፉልኝ አለ » እንደሚባለው ሰው ሁሉ ከማይታወቅበት አገር በመሄዱ ክብሩን ሳይጠብቅ ስለሚለምን አያፍርም ።

በዚህ ምክንያት አሁን ጊዜ ለማኝ የሚበዛው ለማኅበራዊ ኑሮ እንደ ጥንቱ አድርጎ የሚያስብ ባለመኖሩ ነው ፤ አሁን እርጥባንም ቢሆን እርጠቡኝ እያለ እየዞረ የእባቱን ትርኢሽ የአካላቱን ጉድለት የተቀማበትን ማስረጃ እያሳየ መዞር እንጂ ሕዝቡ ካለበት ሄዶ የሚረዳው የለም ። እርሱም ይኸን ጉተ አድርጎ ወይም ማደሪያ ብሎ በዚህ ይኖራል ።

ሣ/ የስብሰባው ዘዴ ፤

ስለ እርጥባን የሚሰጠው ገንዘብ በልዩ ልዩ ዓይነት ይደረጋል ።

ሀ/ የሀገሩ ባላባት ወይም የእድሩ ሹም ወይም አንድ ከፍተኛ ሰው ለጐረቤቱ ወይም ለሀገሩ ሰው ያስታውቅና ቀን ቦታም ወስኖ ቢቻልም መብል መጠጥ አዘጋጅቶ ችግሩን በመግለጥ ይነግርለታል ። በዚህ ጊዜ እያንዳንዱ የተወሰነውን ወይም የቻለውን ያህል እየሰጠ ይሄዳል ።

ለ/ ራሱ ባለቤቱ ለሚወዳቸው ሰዎች ወይም ለሚያውቃቸው ሰዎች በጽሑፍ ያድልና ቀን ቀጥሮ ምግብ አዘጋጅቶ ችግሩን ለተጋ ባዦቹ ይነግራቸዋል ፤ እነርሱም ባለቁርጥ እንደ መሆናቸው የተቻ ላቸውን ያህል ይረዱታል ።

ሐ/ እርሱም ሳይደግስ ሰውም ሳይጠራ እንዲሁ በሚያውቀው ሰው እየሄደ ይጠይቅና ይሰጠዋል ። ወይም አንዳንድ ጊዜ ራሱ እየዞረ ይለምናል ፤ ችግሩን ይገልጣል ። ግን እንዲህ አድርጎ የሚለምን ሰው መጀመሪያውን ከማኅበራዊ ኑሮ ውጭ የሆነ ከሰው ጋር ግንኙነት የሌለው ነው ።

በዚህም ሆነ በዚያ ኢትዮጵያውያን ሁሉ ሰውን ለመርዳት ከችግር ለማውጣት ያላቸው ስሜት የነበራቸው ኅብረት ከፍ ያለ እንደነበር ያመለክታል ። ይኸ ሁናቴ አሁንም ቢሆን በዚህ መልክ በከተማውም በገጠሩም ይሠራል ። ይሁን እንጂ አታላዩ በዚህ መልክ ብዙ ስለሚጠቀምበት ፤ እውነተኛውን ባለመለየት ብዙው ሰው ከመስጠት የተገታ ይመስላል ።

ምዕራፍ ፳፪

ልዩ ልዩ በጎ አድራጎት ፤

ኢትዮጵያውያን የእግዚአብሔር ወገኖች መንፈሳውያን ነገዶች እንደመሆናቸው ለበጎ አድራጎት እጃቸው የታጠፈበት ጊዜ ከቶ የለም፤ እንዲያውም ለራሳቸው ከሚበሉና ከሚለብሱ ይልቅ ሀብታቸውን ሁሉ ለበጎ አድራጎት ቢሰጡ የቀለላቸው ነበሩ ፤ በዚሆም ምክንያት እንደ ምለላቸው ወይም እንደኑሮ ደረጃቸው ልዩ ልዩ በጎአድራጎትን ይፈጽሙ በረ ።

ነ

፩ኛ/ ቤተ ክርስቲያን በማሠራት ፤

ቤተ ክርስቲያን በልዩ ልዩ ቦታዎች መሥራት ለኢትዮጵያውያን ትልቅ በጎ አድራጎት ነበር ፤ ቤተ ክርስቲያን መሥራት የክርስቲ ያን ሁሉ ግዴታው እንደሆነ አምነው በየጊዜው የፈረሰውን በማደስ ፈጽሞም ጥንት ከሌለበትም ቦታ ላይ አዲስ በመሥራታቸው በመላ የኢትዮጵያ ጠቅላይ ግዛቶች ሁሉ ቤተ ክርስቲያን ተተከሎባቸው ይገ ኛሉ ። የጠፋው እየጠፋ አሁን እንኳን ያለው እስከ ፲፭ሺሕ ቤተ ክርስቲ ያን ለመገኘት ተችሏል። እነዚህ አብያተ ክርስቲያናት በየጊዜው የተሠሩ ይሁኑ እንጅ ሠራተኞቻቸው ወይም አሠሪዎቻቸው በልዩ ልዩ አኳኋን የተከፈሉ ናቸው ።

ሀ/ ነገሥታት ፤ በቁጥር በርከት ያሉት አብያተ ክርስቲያናት በተ ለይም እንደ ገዳማትና አድባራት ያሉት በነገሥታት የተሠሩ ናቸው ። የኢትዮጵያ ነገሥታት የበጎ አድራጎታቸው መታሰቢያ የመንፈሳዊነ ታቸው ሐውልት ሁነው የሚገኙ በራሳቸው ስም የተሠሩት አብያተ ክርስቲያናት ናቸው ። አንዳንድ ገጠሮችና በመላ አድባራትና ገዳማት እንዲሁ በነገሥታት የተሠሩ ወይም የከበሩ ማደሪያ ሁነው የተሰጡ ናቸው ። አንድ ንጉሥ የሠራውን ወይም የገደመውንና የደበረውን ሌሎች ነገሥታት እየደገፉ እየረዱ ግዛቱን እያጸኑ ክብሩን መብቱን እየጠበቁ በማስገኘታቸው በኢትዮጵያ ብዙ አድ ባራት ብዙ ገዳማት ለመገኘት ችሏል ። ነገሥታቱ እንደነገሡ ቤተ መንግሥታቸውን ሳይ ሠሩ ይሠሩት የነበር ቤተ ክርስቲያንን ነው ፤ ሐውልቶችም ሁነው አሁን ድረስ ለበጎ መታሰቢያነታቸው ይገኛሉ ፤

ለ/ ባላባቶች ፤ ወንድም ሆነ ሴት ሀብት ወይም ሹመት ሲያገኝ የመጀመሪያው ሥራ ወይም የመጀመሪያው በጎ አድራጎት ቤተ ክርስ ቲያን መሥራት ነበር ። ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ቢሆን ተሹሞ ከሄደ በት አገር ለራሱ ማረፊያ ሳይኖረው በድንኳን ወይም በዛኒጋባ እያለ በጥሩ ሥራ የሚሠራ አብያተ ክርስቲያናትን ነበር ። በየጊዜው የተነው በጎ አድራጊዎች ሁሉ ቤተ ክርስቲያኑን ሠርተው ሲጨርሱ ከሀብታ

ቸው እንደ አንድ ልጅ እንዲደርሰው ኑዛዜያቸውን ለጳጳሳቱና ለነገሥታቱ እያስተላለፉ ሕይወታቸውም እስካለ በራሳቸው ሀብት ሲገለገል እንዲቆይ እያደረጉ የካህናቱን ልብስ ወይም ጉርስ ችለው መብዓውን ንዋየ ቅድሳቱን በጠቅላላም የሚያስፈልገውን ወጭ ችለው ቤተ ክርስቲያን እንዲደገፍ ያደርጉ ነበር ።

ይኸንም ስንመለከት ከቀድሞ ጀምሮ ቤተ ክርስቲያን ይሠራ ለቤተ ክርስቲያንም ያስብ የነበረው ቤተ ክህነቱ ወይም ካህኑ ሳይሆን ነገሥታቱ ባላባቱ የጨዋ ልጁ እንደነበር ያመለክተናል ።

<u>ሐ/ ምእመናን</u> ፤ ቤተ ክርስቲያን በራቀበት ቦታ ሕዝቡ ራሱ አስቦ ከቤተ ክህነቱ ፈቃድ ጠይቆ ቤተ ክርስቲያን እንዲሠራ የተሠራውም በሚገባ እንዲገለገል ክርስትና እንዲስፋፋ የእግዚአብሔር ምስጋና ጸሎት በሚገባ እንዲደርስ በሀገር ረድኤት በረከት እንዲኖር በማለት በኅብረት ይሠሩ ነበር ።

ይኸን የመሳሰለው በጎ አድራጎት አሁንም ቢሆን በነገሥታቱ በኩል እንደ ቀጠለ ይገኛል ፤ ማለት አሁንም ቢሆን ቤተ ክርስቲያን በመሥራትም መገልገያውንም በመስጠት የሚረዱ ነገሥታቱ ናቸው ።

ባላባቶችና ሕዝቦች ግን አሁንም በመጠኑ ይኑሩ እንጂ እንደ ጥንቱ አይደለም ። ምክንያቱም ፤

ሀ/ ቤተ ክርስቲያን ራሱን የቻለ ማደሪያ አለውና ራሱን ችሎ ይሥራ የማለት አስተያየት ነው ።

ለ/ ሕዝቡ የኑሮ ምቾትን የኑሮ ከፍተኛነትን ስለለመደ ገንዘብም ቢያገኝ አሁን ተቀዳሚነት የሚሰጠው የራሱን ፍላጐት ብቻ ለማርካት ነው ፤ የሆነ ሆኖ አሁንም ቢሆን ለቤተ ክርስቲያን ለአገልግሎትም ለጠቅላላ ርዳታ ማቅረብ ሕዝቡ የሚመራው ካነኛ ወደ ኋላ የማይል ነው ።

<u>፪ኛ/ ትምህርት ቤት ማሠራት ፤</u>

ትምህርት ቤት መሥራት ማቋቋም በኢትዮጵያ የወል ሐሳብ ነበር ። ነገሥታቱ መኳንንቱ ካህናቱ በጠቅላላውም ሕዝቡ እያሰበ ነገሥታቱ በሹመት በቀለብ እያጽናኑ ሊቃውንቱን ይደግፉ ነበር ። የተማሩ ሊቃውንት ምቾታቸው ማዕረጋቸው ከራሶችና ከደጃዝማቾች ስለማያንስ ለማስተማርም ለመማርም ሽሚያ ነበር ፤ በዚህም ምክንያት ሁሉ በትምህርት ሽንጎ ለመገኘት አገሩን ጥሎ ቅሉን አንጠልጥሎ ከሀገር ወደ ሀገር ይመላለስ ነበር ።

እንዲሁም መኳንንቱና የቤት ወይዛዝር ፤ ካህናቱን በቤታቸው በመያዝ ክብር በመስጠት በጠቅላላም ጊዜው በፈቀደው መልክ ለዕርዳታም ዝግጁ ነበሩ ፤ ሁሉ ከዚህ ደረጃ ለመድረስ የትምህርት ትጋት የዕውቀት ከፍተኛነት እንዲኖረው ይጣጣር ነበር ። ከዚህም በቀር ነገሥታቱም መኳንንቱም በጠቅላላም ሕዝቡ በየቤተ ክርስቲያን አስተማሪ እንዲኖር በማድረግ አስፈላጊውን ወጭ በግልም በማኅበርም በማውጣት የእውቀት ደገፉ ሁነው ይኖሩ ነበር ።

በዚህ ምክንያት ከአፍሪካ ውስጥ ራሱን የቻለ እውቀት ራሱን የቻለ ፊደል ራሱን የቻለ ባሕል ኢትዮጵያ ብቻ ይዛ እንድትገኝ ረድቷታል ። ይኸም የበጎ አድራጊዎች ውለታ ወይም መታሰቢያ ሐውልት ነው ለማለት ይቻላል ።

ተማሪዎችም በሚማሩበት ጊዜ እንዳይጉላሉ ፤

ሀ/ አንዳንድ ተማሪ በየቤታቸው ምእመናን ተካፍለው ይይዙ ነበር ።

ለ/ አስተዋፅኦ እያወጣጡ ይሰጡ ነበር ።

ሐ/ ልመና በወጣ ጊዜ እንደ ግብር (ግዴታ) አድርገው ድርሻውን አቆይተው ይሰጡ ነበር ፤ ስለዚህ ማንም ለመማር ችግር ሳይደርስበት ተምሮም ሲወጣም ሥራ ሳያጣ ኢትዮጵያውያን ሁሉ የማኅበራዊ ኑሮአቸውን በሃይማኖት በዕውቀት እያሻሻሉ በጎ አድራጎታቸውን እየፈጸሙ ይኖሩ ነበር ። መምህራኖችም በበኩላቸው ለሀገር ዕውቀታቸውን ለማካፈል የሚያስተምሩት ቀን ብቻ አልነበረም በቀንም በማታም በሌሊትም በጧትም ነበር ፤ ራሳቸውን ለሀገር መሥዋዕት አድርገው ሰጥተው ሀገራቸውን የቋንቋ (የሊትረቸር) የዜማ ፤ የግጥም መዲና አድርገዋታል ።

እንደዚህ አድርገው አባቶችና እናቶች ያቆዩትን ሙያ (ዕውቀት) ከተወላጆቹ ውስጥ አሁን የሚያውቁ ጥቂቶች ናቸው ።

ስለዚህ ከሀገራቸው ምን እንደቆያቸው ምንስ እንዳላቸው ወይም እንደሌላቸው የሚያውቁ ጥቂቶች ናቸው ። እንዲሁም አሁን የትምህርቱ አቅድ መንገዱን በመለወጡ ለትምህርት የማሰቡ ዘዴ ብዙውን ጊዜ ከመንግሥት ላይ ብቻ ወድቆ ይገኛል ፤ በአንዳንድ ከተማ ነዋሪዎች

ሕዝቦች አሁንም ቢሆን መንግሥትን በመርዳት ት/ቤት በመሥራት ግንዘብ በማዋጣት ይገኛሉ ።

፫ኛ/ መምህራን በመቅጠር ፤

መምህራን በየቤቱ ክርስቲያኑ በግል ቦታ እንዲያስተምሩ የሚገፉፉ ኢትዮጵያውያን በማኅበር ከመሥራታቸው የተነሣ ነበር ። በእገሌ ደብር ዕውቀት በዝቶ የትምህርት ገበታ ተዘርግቶ እንዴት እኛ ብቻ ከዚህ ውጭ እንሆናለን በማለት አንድ ብቻ ሳይሆን ልዩ መምህራን በመቅጠር ልጆቻውንም እንዲማሩ በመገፋፋት ይሠሩ ነበር ።

እንዲሁም በግላቸው በራሳቸው ቤት ቀጥረው ወይም ልብሱን ጉርሱን ችለው እንዲያስተምር ሲያደርጉ የጎረቤትም ልጆች ይኸ እድል እንዲደርሳቸው ያደርጉ ነበር ። ከዚህም ሌላ አንዳንድ መምህራን ተቀጥረው ማስተማርን እየጠሉ ዕውቀታቸውን በነጻ ለማደል እየፈለጉ እንዲሁ ሲቸገሩ ሕዝቡ በግልም በማኅበርም አስቶዋዕአ በማድረግ ይደግፋቸው ችግራቸውን ያቃልሉላቸው ነበር ።

በዚህ ምክንያት ኢትዮጵያ ለትምህርት ያላት ፍላጐት ከቀን ወደቀን እያደገ ወይም እየበዛ ለዚህ ለአሁኑ ሥልጣኔ አብቅቷታል ።

፬ኛ/ መጻሕፍትን ማጻፍ ፤

አሁን በየቤተ ክርስቲያኑ የሚገኙ መጻሕፍት ሕዝቡ በበጎ ፈቃዱ እያጻፈ ፤

ሀ/ ለቤተ ክርስቲያን ማገልገያ ፤

ለ/ ለታሪክና ለሃይማኖት መመራመሪያ ይሆናል በማለት የተጻፉ ናቸው ሕዝቡም እነዚህን መጻሕፍት በማኅበር ሲያጽፋቸው አንዳንዱን ግን የግል ሰዎች በግል ገንዘባቸው ያጻፉት ነው ፤ አንዳንዱን ደግሞ ሕዝቡ በበጎ ፈቃዱ በማኅበር ገንዘብ እያዋጣ እያጻፈ ወይም እየገዛ ይሰጥ ነበር።እንዲሁም ነገሥታት ከላይ ለተጠቀሰው ዓላማይሆን ዘንድ በየጊዜው በሰጡት ሀብት የተገዙ ወይም የተጻፉ ናቸው ። ከዚህም ጋር መነኮሳት በበጎ ፈቃዳቸው ያለዋጋ እየጻፉ ለቤተ ክርስቲያን ያድሉት ነበር ።

ይኸ ሁሉ በጎ አድራጎት ቤተ ክርስቲያን እንዲገለገል መምህራኑም ማስተማሪያ መጽሐፍ ሳይቸገሩ ዕውቀት በመላ ኢትዮጵያ እንዲዳረስ ታስቦ የተደረገ ቅዱስ አሳብ ነው፤ በመላ የኢትዮጵያ ሕይወት በበጎ አድራጊዎችና በበጎ አድራጎት የተደገፈ ነበር ።

፭ኛ/ ወገንን መርዳት ፤

በጥንት ዘመን ከብዙ ቤተ ሰብ መካከል አንደኛው ቀደም ብሎ በሞት የተለየ እንደሆነ የርሱ ቤተ ሰቦች እንዳይበተኑ፤ ወይም ልጆቹ አሳዳጊ አጥተው እንዳይቀሩ ወንድምና እኅት አጎትና አክስት፤እንዲሁም ሌሎች የቅርብ ዘመዶች የሆኑት ሁሉ ቢችሉ በዚያው ባሉበት ቦታ ራሳቸውን እንዲችሉ በኅብረት ይረዷቸው ነበር ፤ ያለዚያ ደግሞ ተከፋፍለው በየቤታቸው ይረዷቸው ይከባከቧቸው ነበር ። በዚህ ምክንያት ልጆች ችግር ሳይወድቅባቸው ፤ እነርሱም ለሀገር ሸክም ሳይሆኑ የኑሮው ደረጃቸውም ሳይለወጥ ፤ የማኅበራዊ ኑሮ መልክ ሳይበላሽ ሁሉም ተረዳድተው ይኖሩ ነበር። ልጆች በዚህ መልክ ሲያድጉ በአንድ በኩል እንደነዚህ ያሉት ሰዎች ዘር የነርሱ ወገን ታላቅ እየተባለ የታላቅነቱን ደረጃ እየገለጡ ገመናሸፍነው ያሳድጉ ነበር ፤ በአንድ በኩል ደግሞ ሰውን መርዳት ክርስቲያናዊ ትምህርት ሰብአዊም ርኅራኄ ስለሆነ የሰው ተፈጥሮ ሰውን እንዲረዳ ስለሚያስገድድ ይኸን ግዴታ ፈጽሞ መገኘት የታላቅነት ምልክት ነው ፤ ስለዚህ ፈጽመውት ይገኙ ነበር ። በሌላ በኩል ደግሞ የዕጓለ ማውታ አስተዳደግ አቅድ በኢትዮጵያ በዚህ መልክ እንደነበር የሚያመለክት ነው ። በዚህ ሁሉ ምክንያት በዓለም ላይ ከሰው ያልተወለደ የሰው ወገን ያልሆነ ሰው ስለማይገኝ ደኃም ሆነ ባለጸጋ እንደኑሮው ደረጃ ወገኑን እንዲረዳ የሚያስተምር ሲሆን ኢትዮጵያውያን በዚህ መልክ ይፈጽሙት ነበር ። ይኸም ሁናቴ የመንግሥት ግዴታ ሳይሆን የማኅበራዊ ኑሮው ግዴታ ስለሆነ ከሰብአዊ ርኅራኄም የተነሣ ይፈጸም የነበር በጎ አድራጎት ለአሁኑ ጊዜ ማኅበራዊ ኑሮችን እንደመስታዎት ግልጥ አድርጎ የሚያሳይ ተግባር ነው ። ይኸ ቅዱስ ተግባር በሥራ በሚውልበት ጊዜ ለማኝ ወይም ችግረኛ በኢትዮጵያ ላይ ከቶ አልነበረም ሊኖርም አይችልም ነበር ።

በአሁኑ ጊዜ ግን እንኳን የሌላውን የሩቅ ዘመዱን ልጅ ፤ የራሱንም ልጅ ቢሆን መያዝና ማሳደግ መከባከብ ሸክም እየመሰለው ብዙው ሰው ከአብራኩ የተከፈለውን ልጁን ምረን ስለለቀቀው የደኅናውን ሀገር ስም ወደማጥፋት ፤ ባለጸጋ የሆነችውን ሀገር ወደድሀነት ፤ ጥሩውን ማኅበራዊ ኑሮ ወደማቃወስ ሳይደርስ አልቀረም ።

፮/ አብሮ መብላትና መጠጣት ፤

በኢዮጵያ አብሮ መብላትንና አብሮ መጠጣት በጣም የታወቀና የተለመደ ሲሆን ፤ ማኅበራዊ ኑሯችን ከፍ አድርጎ ሁሉን በማስተሳሰር በማስተሳሰብ የቆየው ታላቅ ቁም ነገር ነበር ። በዚህ ምክንያት ለአንድ ሰው የተዘጋጀው ምሳ ለ፫ ለ፬ ሰው ይሆን ነበር ፤ ተጋባዡ እንግዳ ነገሩን ስለሚያውቅ ወደ ወዳጁ ቤት ዝም ብሎ ይገባ ነበር ፤ ባለቤቶችም በነገሩ እንግዲ ሳይሆኑ ደስ ስለሚላቸው ያለውን ለማቅረብ ከቶ ቅሬታ አል ነበራቸውም ማለት አይፈሩም አያፍሩም ነበር ። በእርግጥም ክርስቶስ ፭ እንጀራ ፪ ዓሣ አበርክቶ ለ፭ሺህ ሰው አብልቶ እንዳበረከተ ለአንድ ሰው የተዘጋጀው ፬ና ፭ ሰዎች ተጋብዘውበት ይተርፍና ይነሳም ነበር።

በዚህ ውስጥ ፪ ነገሮች ልንማር ይገባናል ፤

፩ኛው የያንዳንዱ ኢትዮጵያዊ ቤት የማኅበር ቤት እንደነበርና ሰዎች በስምምነት ይኖሩ እንደነበር በወንድምነት መካከል ይሉኝታ እንዳልነበር በርሱው ቤት ደግሞ በሌላ ቀን እንዲሁ እንደነበር የሚያመለክት ሲሆን ፤

፪ኛ/ በኢትዮጵያውያን ቤት ስስት የሚሉት የማይገባ እንደነበር ፤ እንዲያውም ከመንገድ እየጐተቱ ይወስዱና ያስተናግዱ እንደነበር የሚያመለክት ነው ፤ ከነምሳሌው «ሴሞተ እህል» ይላሉ ይኸም ማለት ለበሰለ እንጀራ ማዋል ማሳደር መልካም አለመሆኑን አብሮ መብላትና መጠጣት መልካም መሆኑን የሚገልጥ ነው ።

ምዕራፍ፫

የልዩ ልዩ የጨዋታ አንድነት ።

የኢትዮጵያ ማኅበራዊ ኑሮ የሚገለጠው በመብል በሥራ በኀዘን ፤ በደስታ ይሁን እንጅ በጨዋታም ቢሆን ብዙ ጊዜ ይገለጣል ። ነገር ግን ሁልጊዜ የምናገኘው መንፈሳዊ መልክን እንደያዘ ነው ፤ምክን ያቱም ሕዝቡ በመንፈሳዊ ነገር ያመነ ፤ በዚህም ብዙ ውጤት ያገኘበት በመሆኑ ሥጋዊ ነገር እንኳን ቢሆን መንፈሳዊ መልክን ሰጥቶ ወይም ከመንፈሳዊው ነገር ጋር አገናኝቶ መሥራት የተለመደ ተግባር ሁኖ ተገኝቷል ። በዚህም ሁሉ ምክንያት በኢትዮጵያ ማንኛውም ማኅበራዊ ሥራ ሁሉ መንፈሳዊ ትርጉምን ያዘለ ሆኖ ይገኛል ደግሞም እርግጥም ነው ሊሆንም ይገባል ፤ ምክንያቱም ሁሉን ሲያስተሳስረው የኖረ

ማኅበራዊ ሥራ ብቻ ሳይሆን መንፈሳዊነቱ ቅድስናው ነው ፤ እንዲሁ ደረቅ ማኅበር ቢሆን ኖሮ በፍጥነት በፈረሰ ነበር ። አሁንም ብዙ ጊዜ ማኅበራዊ አገልግሎትን የምንገለገለው በመብል በመጠጥ በዝክር መልክ ነው ፤ እንዲሁም ዘፈን ጨዋታ ይኑረው እንጂ ያም እንደ መንፈሳዊ አገልግሎት የሚቆጠር ነው ።

ኢትዮጵያውያን በጨዋታም ኅብረት አንድነት እንደነበራቸው በጉልህ የታወቀ ነው ፤ ለምሳሌ ስሙ ጨዋታ ሁኖ የመንፈሳዊ ትርጉም የነበረው በሀገራችን ውስጥ እንደ ገና ጨዋታ እንደፈረስ ጉግሥ እንደ ውሀ ዋና ፤ እንደ ዘፈን እንደ ሽለላ ፤ ያለውና ይኸን የመሰለ ውም ሁሉ ለማኅበራዊ ኑሮ ሕይወት ሰጥቶ ሕዝብን አስተሣሥሮ የሚኖር ዘዴ ነበር ። ይኸም በማኅበር የሚሠራ አንዱ ጐጥ ከአንዱ ጋር በመወዳደር የሚያደርገው ትርኢይት የአንዱ ጐጥ እንዲያቸንፍ ደግሞ አንደኛው በበኩሉ ይደክም ነበር ፤ በዚህም መልክ ሁሉም በየ፡ ጡ በኅብረት ይሠራ ነበር።ጨዋታው የግንኙነት በር በመሆኑ ደግሞ ከፍ ያለ ዝግጅት ያደርግ ነበር ፤ እያንዳንዱ ጐጥ ግን የግሉን መብት ለማስከበር ለሚዋጣው መዋጮ እኔ እቀድም እኔ እቀድም የማለት የበጎ ፈቃድ መልክ በሕዝቡ ዘንድ ጐልቶ ይታይ ነበር ።

በዚህ ምክንያት ማኅበራዊ ኑሮ በኢትዮጵያ በልዩ ልዩ መልክ በልዩ ልዩ ዘዴ ማለት ልዩ ልዩ መልክ ባለው ጨዋታ ይፈጸም ነበር፤ ስንል በጨዋታው ሁሉ ልጅ ከልጅ አዋቂ ከአዋቂ በጾታም ቢሆን ወንዱ ለብቻ ሴቱ ለብቻ እየሆነ በመተባበር ይሠራ ነበር ። ጨዋታውም የሚደምቀው ወገን መልስ በገጠሙ ጊዜ ነበር ። ይኸም ሁናቴ ማኅበርን ይጠይቅ ስለነበር ሁሉም በየጐጡ ሲራ ሲመታ ይውል ነበር ፤ ይኸም ቅሉ ሲሠራ ውሎ ወይም ወደ ሥራው ከመሄዱ በፊት የሚደረገው መብል መጠጥ ስለ ነበር ፤ እያንዳንዱ የተቻለውን ያህል ማዋጣት ነበረበት ። ሕዝቡ ግን ለጨዋታው ለቁም ነገሩ ለመንፈሳዊ አገልግሎት በጠቅላላውም ለማኅበራዊ አገልግሎት ሁሉ ሲደረግ በተለይ ከፍ ያለ ድግስ ተድግሦ ፤ ብዙ ወጭም ወጥቶ ነበር ። በዓል በተከበረ ጊዜ የበዓሉ ክብር የሚገለጠው ፤ ፩ኛ/ በመብል በመጠጥ ሲሆን ፤ ፪ኛው ደግሞ በጨዋታ ነበር ፤ ለምሳሌ ሴቶች በዘፈን በእልልታ ወንዶች በሽለላ በሆታ በዓሉን ሲያከብሩ መንፈሳዊ አምኃ እን

ደቀረቡ ይቆጠሩበት ነበርና ፤ ስለዚህም እያንዳንዱ ስለት አለብኝ በማ
ለት ከሰልፉ ገብቶ ሲዘል ሲጫወት ይውል ነበር ። ጨዋታዎቹም

፩ኛ/ <u>የገና ጨዋታ ፤</u>

ገና ማለት የጽርዕ (የግሪክ) ቃል ነው ፍቹም ልደት ማለት ነው ።
ነገር ግን ይኸ ጫዎታና ይኸ ስም እንዴት እንደተገናኘ አይታወቅም ፤
ምናልባት ጨዋታው የሚደረገው በልደት ሰሞን ስለሆነ ፤ የልደትን ስም
ወስዶ ይሆን ወይም አጋጣሚ ሆኖ ይጠራ አይታወቅም ። የሆነ ሆኖ
ጨዋታው የሚጀመረው በልደት ሰሞን ሁኖ የሚቆየውም እስከዚሁ
ዘመን መጨረሻ ነው ። ከዚያም ፊት አይጫዎቱትም ከዚያም በኋላ ጨዋ
ታው በአዋቂም ሆነ በልጅ ዘንድ አይጫወቱትም ። ይኸንም ጨዋታ
የሚጫወቱበት በትር የጠባቂ ምልክት ያለበት ከወደራሱ ቆለፍ ያለ
መጠኑ ግማሽ ሜትር ሁኖ ከጠንካራ እንጨት የተሠራ ፈጥኖ የማይ
ሰበር ነው ።

እንዲሁም ዕሩር (ጥንግ) የተባለ ድብልብል ዕንጨት ወይም
የተጠረዘ ቆዳ ሁኖ ከግራ ወደቀኙ በመምታት ይጫወታሉ ።
በትሩ የጠባቂነት ምልክትም የተባለው ከወደራሱ ቆላፋ በመሆኑ
በጎች ሲሮጡ እግራቸውን የሚጠለፍበትና የሚይዝበት ስለሆ ነው ።
እንግዲህ ክርስቶስ በተወለደ ጊዜ ጠባቂዎች ከመላእክት ጋር ሲዘ
ምሩ የተወለደውንም አምላክ ሲያመሰግኑ ይኸንኑም ዓይነት ጨዋታ
በመጫወታቸው ሳይሆን አይቀርም የማለት ግምት ይሰጠዋል ።

ምንም ዘመኑ እየበዛ የት መጣው ቢጠፋ የሥራው አፈጻጸም
ከበዓሉ ጋር የተገናኘ በመሆኑ ፍቹም ከዚሁ ጋር የተያያዘ ነው ብንል
ቀረብ ያለ ግምት ሳይሆን አልቀረም ። የሆነው ሆኖ የልደት ዕለት
ወንድ ልጅ የሆነው ሁሉ በየእኩያው እየሆነ ይኸን ዓይነት ጨዋታ
የማይጫወት እምብዛም ነበር ፥ መኳንንቱ ሳይቀሩ ለበረከት ያህል
ይሞክራሉ እንዲያውም ከነግጥሙ «በገና ጨዋታ የለም ሎሌ ጌታ»
ወይም «በገና ጨዋታ አይቆጡም ጌታ» ይሉ ነበር ፤ ስሙ ጨዋታ
ይባል በጨዋታም መልክ ይታይ እንጂ ከመንፈሳዊ አገልግሎት ጋር
የተያያዘ የሀገር ባህል በመሆኑ ፤ አንድ ሰው ይኸን ጨዋታ ሳይጫ
ወት ቢቀር ሊያደርገው የሚገባ አንድ መንፈሳዊ ተግባር እንደጐ
ደለበት ይሰማው ነበር ። በሽተኛም ሰው ያለ እንደሆነ ያዳንከኝ

የሆነ እንደሆነ የልደት ዩጥምቀት በዓል ገና ጨዋታ እጫወታለሁ ያን
ተን የልደት ዕለት አከብራለሁ ብሎ ለአምላኩ ይሳል ነበር ።

ይኸም የሚያመለክት እምነታችን ወይም መንፈሳዊነታችን ከማኅበራዊ ኑሮችን ጋር
ምን ያህል ግንኙነት እንደነበረውና ጨዋታም ኃጢአት አለመሆኑን ሲሆን አምላካች
ንም ደግሞ የደስታ አምላክ እንጂ የኀዘን አምላክ አለመሆኑን ቢጫወቱና ቢደሰቱ የማይ
ቀየም መሆኑን የሚያመለክት ነው ።

የገና ተጫዋቾች በቀኝ ፲፪ በግራ ፲፪ በድምሩ ፳፬ ሁነው ነው ፤
የጨዋታውም ዓይነት እንደዛሬው የኳስ ጨዋታ ያለ ከጥብ ወደ
ግብ በመሯሯጥ የሚያደርጉት ትግል ነበር ፤ ነገር ግን ዕድል ገጥ
ሞት ያስገባ ፤ አቸናፊ ፤ ወይም አይጥ አበላው እየተባለ በተቸናፊው ወገን
ጸያፍ ሲነገርበት ይገኝ ነበር ። ያቸናፊው ወገኖች በተቸናፊው ወገን
ላይ ጸያፍ ግጥም ሲገጥሙበት ንቃት ወኔ ይሰጡት ነበር ፤ ይኸውም
በሌላ ጊዜ ወኔው ተነሣሥቶ እኩል ለእኩል እንዲሄዱ የሚያነሣሣ
ነበር ፤ የሆነ ሆኖ ጨዋታውን የሚመሩ የተውጣጡ ሽማግሌዎች እየተ
ገኙ ጸጥታውን ያስከብሩ ነበር ።

ከልደት ጀምሮ እስከ ዓቢይ ጾም መግቢያ በአሉት በዓላት ሁሉ
ከበዓሉ አከባበር ውስጥ ፩ኛው ይኸ ገና የሚባለው ጨዋታ ነው ።
እስካሁንም በየጠቅላይ ግዛቱ እንደቀጠለ ይገኛል ፤ ምንም ጨዋታው
እስካሁንም የእግር መሰበርን የአካል መጉ
አድካሚና ብዙ ጉዳትን የሚያስከትል የእግር መሰበርን የአካል መጉ
ደልን የሚያመጣ ቢሆንም ቅሉ በዚህ ዕለት በሚደረገው ጉድለት
አንዱ አንዱን ሳይወነጅል ጨዋታውን በፍቅር ይፈጽሙት ነበር ።
ምንም አንዳንድ ጊዜ ወገን መለስ ገጥመው ሁለቱም ወገን ቱካረው
ጥል ቢነሣ ከዚያም ከዚያም ሽማግሌ ገብቶ ነገሩን ያይ ነበር እንጂ
ወደዳኛ ክስ የሚያቀርብ ከቶ አልነበረም ። እንደዚህም ሆነው ሲጫወቱ
ከዋሉ በኋላ አብሮ በመብላት አብሮም በመጠጣት ሲወያዩና ለሚመ
ጣው ጊዜ እንዴት እንደሚጫወቱ ፕሮግራም ሲያዋጡ የተበላሸውን
ሲያድሱ ይገኙ ነበር ። በዓሉ በዚህ መልክ ሲፈጸም ክብረ በዓሉ
መልክ ያገኘ በበለጠም የደመቀ እየመሰላቸው በማኅበር ሲፈጽሙት
ይታዩ ነበር ፤ በዚህም ዓይነት የጨዋታው አቸናፊ የሆነው ሕዝብ
ቢኮራ መንፈሳዊ ግምት ሲሰጥበት ይገኝ ነበር ።

፪ኛ/ <u>ዘፈንና ሽለላ ፤</u>

ዘፈን በልዩ ልዩ በዓል በማንኛውም የደስታ ጊዜ በየመንደሩ ይደረግ እንጂ ብዙ ጊዜ ደምቆ የሚታየው በማኅበር ሲሆን ፤ በቤተ ክርስቲያን በዓል ጊዜ ነው ። በተለይም ከልደትና ከጥምቀት ጀምሮ ባለው ጊዜ በየበዓላቱ ክብር ጊዜ ሴቱም ወንዱም መብዓ ሥለት ሰጡሁ መስሎት ግማሹ ከውስጥ ገብቶ በማቀንቀን ግጥም በመግጠም ግማሹም ዙሪያውን ከበበመቀበል ግማሹም ከዳር ሁኖ በደመቀ ቁጥር እልል በማለት ይዘፍኑ ነበር።

የካህኑ ማኅሌት ጭብጨባ ስላለው ዘፈኑም ከአታሞ ጋር ሁኖ በመዘፈኑ በበኩላቸው ማኅሌት (ምሥጋና) ያቀረብን ይመስላቸው ነበር ። ስለዚህ ሥለት አለብኝ በማለት ወንዱም ሴቷም ከክበቡ ገብተው እስከታ ሲወርዱ ዳንኪራ ሲመቱ ይውላሉ ። ዘፈኑም ሳይቀር አንዱ አገር ከአንዱ አገር የበለጠ ነው ለማለት በበጎ ቅንዓት ይቀኑና ወገን መለስ ይገጥማሉ ። ብዙ ጊዜ ግን ዘፈኑ የሚሆነው ግጥሙም የሚገጠመው መንፈሳዊ ነበር ፤ በዚህም ምክንያት እንደምስጋና እየተቆጠረ መበለቶች ባልትቶች ሳይቀር ይዘፍኑ ነበር ። መንፈሳዊ በመሆኑ የሚገጥሙት በዓሉን የመሰለ አዳዲስ ግጥም ወይም ከጥንት የቆየ ወይም ነዋሪ የሆነው ዘፈን ነበር ። ለምሳሌ «በሆት ግባ በሆት የአገሬ ታቦት» ይሉ ነበር ፤ ይኸም ማለት ግባ በሕይወት የሚሉ ይመስላል ወይም በሆታ በእልልታ በግርግርታ ግባ ያሉ ይመስላል ። እንደገና ደግሞ «ይኸው ሰልፉ ማማሩ ይኸው ማማሩ ሰልፉ ሽህ በክንፉ ሽህ በአክናፉ» - - -እያሉ ይዘፍናሉ ።

ዘፈኑም በማኅበር ይደረጋል ወይም ሲዘፍኑ ውለው የሚበሉት የሚጠጡት በማኅበር ይዘጋጃል ፤ ወይም እንደ ቤጌምድር ባለው ጠ/ግዛት ምሬት ይባላል ፤ ይኸም ማለት በዓል ሲያከብር የዋለው ሁሉ በያንዳንዱ ሰው ቤት ይመራና ሲበሉ ሲጠጡ ሲዘምሩ ያድሩ ነበር ። የእገሌ አገር ታቦት ክብሩ ከፍ ያለ ነው ተብሎ የሚደነቅና የሚነገርለት በዚህ መልክ ሲከበር ነበር ።

እንግዲህ ጥንታውያን ወገኖቻችን ለማኅበራቸው ክብር ያለው ስም ወይም ዝና ይሰጡት ነበር ፤ እንደዚህ ባለው ጊዜ ትንሽ ትልቅ ወንድ ሴት ሳይል ወኔ ያለው ሁሉ እየገባ ግዴታውን ይወጣ ስሜቱን ያረካ ነበር ። ሁኔታውንም ሲመለከቱት በአንድ በኩል «ሰብሕም በከሂሎቱ» ባለው መሠረት ሁሉ በየተቻለው በየስጦታው ለማመስገን ስሜቱን ለመግለጥ ያደረገው ይመስላል ። ይኸውም ጽታወቅ ዘንድ ሥለት አለብኝ እያለ ስለሚገባና እግዚአብሔር እንደተቀበለለት አምኖ መሥራቱ ነው ።

በ፪ኛው በኩል ደግሞ ከጥንት ዘመን ተያይዞ የመጣ በሕዝቡ ደም የሠረጸ ከሃይማኖት ጋር የተያያዘ ልምድ ስለሆነ ነው ። በኛ ብቻ ሳይሆን ጥንታውያን በሆኑ ሕዝቦች ሁሉ ይኸን የመሰለ አምልኮት ነበር ፤ ለምሳሌ ግብጻውያን ግሪኮች ዕብራውያን እንደዚሁ ያደርጉ ነበር፤ በተለይም እሥራኤል የኤርትራን ባሕር በተሻገሩ ጊዜ ዘምረዋል ዘፍነዋል አመስግነዋል ሁሉም ስሜቱን ገልጧል በተለየ የሙሴ እኅት ማርያም እንደዘመረች እንደ ዘፈነች ቅዱስ መጽሐፍ ይናገራል (ዘፀ ፲፭. ፳-፳፩) ። ይኸን የመሰለ ልማድ በክርስቶስ ጊዜ ቢሆን ሳይኖር አልቀረም ፤ ምክንያቱም ክርስቶስ ሲያስተምር ዘፈን አቀነቀንላችሁ አልዘፈናችሁም ብሎ ለአብነት በጠቀሰው ልንረዳው እንችላለን ፤ በዚህም መልክ ኢትዮጵያውያን ደስታቸውን ለመግለጥ ዘፈን ይዘፍናሉ በልዩ ልዩ መልክ ይሸልላሉ ፤ ግን በጠቅላላው ስሜታቸው ከሃይማኖት ጋር የተያያዘ እንጂ ከቶ ሥጋዊ ፈቃድ ያልተቀላቀለበት መሆኑ በግጥሙ ይታወቅ ነበር ። ይኸ ሳይሆን ውዴት (ንግሥ) የሆነ እንደሆነ የእገሌ ታቦት ሳይቆጣ አይቀርም ከብካቡ (ጨዋታው) ቀርቶበታልና እያሉ ይናገራሉ ። በእርግጥም አንዳንድ ጊዜ ታቦቱ ተቆጥቶ አልነሣም አለ በማለት ይናገሩ ነበር ። እግዚአብሔር ፍቅር ነው ባለው መሠረት የፍቅር አምላክ በፍቅር ሁነው የሚሠሩትን ሥራ ሁሉ ይቀበለው ነበር ፤ ደስታቸውንም ፍጹም ያደርግላቸው ነበር ብለን ብንናገር አልተሳሳትንም

፫ኛ/ <u>የፈረስ ጉግሥ ፤</u>

የፈረስ ጉግሥ ወይም እሽቅድድም በኢትዮጵያ ከፍ ያለውን የእስፖርት ክፍል ይዞ ይገኝ ነበር ፤ ይኸም የጉግሥ ጨዋታ ምንም በማንኛውም ጊዜ ቢደረግ ብዙ ጊዜ የሚታየው የዓመት በዓልን ተከትሎ በተለይም ከልደት ጀምሮ ባለው ጊዜ ነበር ። እያንዳንዱ ወኔኛ ፈረሱን ሲያበላ ሲያደረጅ ይኖርና በዚህ በዓል ጊዜ በአንድ በኩል እንደገናው ጨዋታ መንፈሳዊ አገልግሎትና የሃይማኖት አገልግሎት ነው የሚል ግምት ሰጥቶ ፤ በሁለተኛው በኩል ወገኑን ለማስከበር ማኅበርን ለመርዳት ሲል ወገን መልስ ገጥሞ ሲዋጋ ይውል ነበር ፤ በዚህ ጊዜ የሚፈጸመው ፤ መቅደም

ሀ/ ከግብ እስከ ግብ በመጋለብ ለጠላት ሳይገኝ መቅደም

ለ/ ከግብ እስከ ግብ ሲጋልብ ተቃዋሚውን ወገን በመውጋት ወይም በመማረክ ሲጋልብ ይውላል።ምንም ጨዋታው ከባድ ቢሆንና ብዙ ዱላም ያለበት ቢሆን ጥል ሳይነሣ ጨዋታው ሳይከር በመገባት ይሠሩት ነበር ። እርግጥ ነው አንዳንድ ጊዜ ጠላት የሆኑ ሰዎች ሲገናኙ ይኸን ምክንያት አድርገው ጥል ያነሱ በዘንግም መወራወር ፈንታ ጦር እየወረወሩ ጨዋታውን ማደፍረስ ጥል መፍጠር አይቀ

ርም ነበር ፤ ግን ጉዳዩ የሀገር መሆኑን ሕዝብ ተረድቶ ለጊዜውም በግልግል ነገሩን ያቆመው ነበር ፤ በኋላ ደግሞ አጥፊውን ወገን በማኅበር ይቀጣ ነበር ። የኢትዮጵያ ሕዝብ የፈረስ ጉግሥ ልምድ ስለ ነበረው ለጦርነትም ጊዜ ይራዳው ነበርና በፈረስ ኃይል ይተማመን ነበር ፤ ስለዚህ ጀግናው ወይም ዘማቹ ሁሉ ፈረሰኛ እየተባለ ይጠራ ነበር፤ በዚህም ምክንያት የዘማች ማደሪያ ቦታ እየተ ባለ ርስት እየተሰጣቸው የተተከሉ ብዙዎች ናቸው ፤ እንዲህ ያለው ትክለኛ ግን ፈረሰኛ ይባላል።

– ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ግን ፈረሰኛ መባሉ ቀርቶ በፈረስም ሆነ በእግር መክቶ የሚዋጋ ጉበዝ በመሆኑ መመከቻው ጋሻ ስለሆነ ፤ ማደሪያ መሬት ሲሰጥ ፈረሰኛ በማለት ፈንታ ጋሻ የሚል ስም ተሰጠው ፤ ስለዚህ የአሁኑ ትክል ሁሉ ይኸን ያህል ጋሻ እየተ ባለ ይጠራል ። የፈረስ ጉግሥ አሁንም ቢሆን በልዩ ልዩ በዓል ጊዜ ይታያል ፤ ሁሉም ለዚህ ሲል ፈረስ ያረባል ፤ ወይም ይገዛል በሚገባውም ይከባከባል ። በዚህ ጨዋታ የታወቀው ሰው በአንድ በኩል ጉበዝ ተብሎ አገሩን አስከብሮ ስሙ ተፈርቶ ይኖራል ፤ በሁለተኛው በኩል ደግሞ እርሱ መንፈሳዊ ስሜቱን እንዳረካ ተግባሩን እንደፈጸመ ቆጥሮ ደስ ይለዋል ።

፬ኛ/ ውሀ ዋና ፤

ውሀ ዋናም እንዲሁ ከነሐሴ ወር አንሥቶ እስከ መስከረም አጋማሽ በተለይም በጳጉሜን ወር እስከ ቅዱስ ዮሐንስ ባለው በተለየ ጊዜ ይሆናል ። በዚህም ጊዜ ሕዝብ ሁሉ ወንዝ እየወረደ ወገን መልስ እየገጠመ የሚያውቀው ወገን እየዘፈቀ እያስለፈለፈ ያቸንፍ ነበር ። የማይችለውም ወገን የሌላውን ቅልጥፍና በማድነቅ ሳይቀየም አመን ኩልህ ለአንተ አደርኩልህ እያለ ጉብዝናውን በመመልከት ተግባራቸውን ይፈጽሙ ነበር ። ብዙዎች የጥንት መምህራን ሳይቀሩ የውሀ ዋናን ጥቅም በማወቅ ከቀለሙ ትምህርት ጋር አብረው ያስተምሩት ነበር ። ስለዚህ ብዙው በትምህርት ቤት ብዙውም በልማድ ውሀ ዋና የሚያውቅ ስለሆነ ፤ በማኅበር ወይም በኅብረት በሚሠራበትጊዜ ደስ ብሎት ሕዝቡ ይሠራው ነበር ።

የጨዋ ልጅ ሞያ ተብለው ከሚቆጠሩት ሞያዎች ውሀ ዋና ፈረስ ግልቢያ ሠንጠረዥ ጨዋታ በገና መደርደር ነበሩ ። የካህን ሞያ የሆነ እንደሆነ ደግሞ ጽሕፈት ድጉሠት ጸናጽል አጣጣል ከበሮ መምታት እየተባለ ይነገርለት ነበር ። የገበሬ ሞያ ደግሞ እርሻ ቁፋሮ ተብሎ ይነገርለት ነበር ። በዚህም መልክ እንኳን በበዓል ጊዜ በሌላውም

ጊዜ ቢሆን በማኅበር ፈረስ መጋለብ ወገኑን ማስከበር ማኅበሩን ማስደሰት ተግባሩ ስለሆነ ፤ የኢትዮጵያ ሕዝብ ይኮራበት ነበር ።

፭ኛ/ የኳስ ጨዋታ ፤

የኳስ ጨዋታ ለኢትዮጵያውያን ጥንታዊና የታወቀ ጨዋታም ቢሆን ጨዋታው የዛሬውን ያህል ክብር የተሰጠው አልነበረም ፤ ወይም የጨዋታው መልክ ትንሽ ለየት ያለ ነበር ። የሆነው ሁኖ ተጫዋቾቻችን ከዓለም ተጫዋቾች ጋር በተገናኙ ጊዜ ለጨዋታው እንግዶች ሳይሆኑ የሀገራቸውን ስም በማስነሣት ሽልማት በማስገኘት ይሠራሉ።ይኸ ጨዋታ በዓለም ያለ ስለሆነና ሁሉም በሰፊው ስለሚያውቀው፡ ኢትዮጵያዊ ነው ብለን ብዙ አናትትም። የሆነው ሁኖ በጊዜያችን ስሙን ለውጦ አትሌቲክ ወይም እስፖርት እየተባለ የሚጠራው ሁሉ ጥንታዊ የሆነና ሕዝቡም አምኖበት ይሠራው የነበር ማኅበራዊ ሕይወቱን የሚያድስበት ግንኙነት የሚፈጥርበት ነበር ።

ምዕራፍ ፳፱

ገ በ ያ ።

፩/ ብሂል ፤

ገቢያ ማለት የሰው ልጅ ሁሉ በወል የሚለዋወጥበት ያለውን የሚሸጥበት የሌለውን የሚገዛበት ቦታ ነው ። ይኸም ቦታ የሰው ልጅ ሁሉ ተግባብቶ ማኅበራዊ ኑሮውን ለማቃለል አውጥቶ አውርዶ ተስማሚ ቦታ መርጦ ለደገኛውም ለቆለኛውም አማካይ የሆነ ቦታ ተመርጦ ይደረጋል ። በዚህም ገበያ ማንኛውም ተፈላጊው ዓይነት ይገኝበታል ስለዚህ ሁሉ ይገዛል ፤ እንዲሁም የፈለገውን ይሸጣል ይገዛለታል ፤ የጠላቴ ነው ልተወው የወዳጄ ነው ልግዛው ሳይል እያንዳንዱ ለራሱ ፍላጎት ሲል በጠቅላላ የሰው ልጅ የጋራ ችግሩን ለማቃለል ሲል ይሸጣል ያም ይገዛል ።

እንዲሁ የሰው ልጆች ማኅበራዊ ጥቅምን በጋራ በመካፈላቸው አብረውም በመሥራታቸው አንዳንድ ጊዜ የስምምነቱን ሥራ የጋራውንም ጥቅም ሁሉ ገቢያ ይሉታል ፣ ማለት የሚለዋወጡበት የሚግባቡበት ማለት ነውና ። አንዱ ከአንዱ ጥቅም የሚያገኝበት አንዱ

በአንዱ ምክንያት ችግሩን ሲያስወግድበት ይገኛልና ፤ በዚህም መልክ በጠቅላላ የቤተ ሰብ ኑሮ እንኳን ገበያ ሊባል ይቻላል ፤ ምክንያቱም አንዱ ቆላ አንዱ ደጋ ሲሠሩ ውለው የጋራ ችግራቸውን ሲያቀሉ ይገኛሉና ፤ ለምሳሌ የአንድ ቤተሰብ አሳዳሪ ሲሞት የገሌ ገበያ ተፈታ ገቢያው ፈረሰ ይላሉ ፤ ይኸም ማለት ምቾቱ ቀረ ፤ ስምምነቱ ፈረሰ፤ ቤተሰቡ ተበተኑ ሲሉ ነው ።

ገበያ ሲሰበሰብ ጥቂት በጥቂት ነው ፤ ግን ከመካከለኛው ጊዜ ላይ በጣም ሰው በዝቶ ገበያው ደርቶ ሲታይ ገበያው ሳይፈርስ ፤ ያም ልሸጥ ይላል ስለዚህ ዋጋውን ለቅቅ ያደርጋል ፤ ያም ዕቃው ሳያልቅ ብኝ ልግዛ ይላል ፈጥኖም ይገዛል ፤ ሁሉም ጥቅማቸውን በማወቅ ይህ ችን ሰዓት ይጠብቃሉ ። ስለዚህ አባቶች ሲመስሉ « ገበያ ለአርፋጅ ቤተክርስቲያን ግን ለማላጅ ነው » ይላሉ ። ይኸም ማለት እግዚአብ ርን በጠዋት በማታ መማለድ መለመን ተገቢ ሲሆን ፤ ገበያ ግን አር ፍደው የሄዱ እንደሆነ ይስማማል ይቀናል ማለት ነው ። የፈለገውን ሁሉ እንደሄደ ሊገዛ ይችላልና፤ ማታ ግን ገበያው ሲፈርስ አንድ የሚቀር ሰው የለም ሁሉም ጥሎ ይበተናል ። በዚህም መልክ የሰው ልጅ ማኅበ ራዊ ኑሮ ራሱ ገበያ ነው ትንሹ በትልቁ ትልቁም በትንሹ ሲረዳዳ ሲጠ ቃቀም ይገኛልና ፤ ይኸ ስምምነት ይኸም መግባባት ገበያ ተብሏል ።

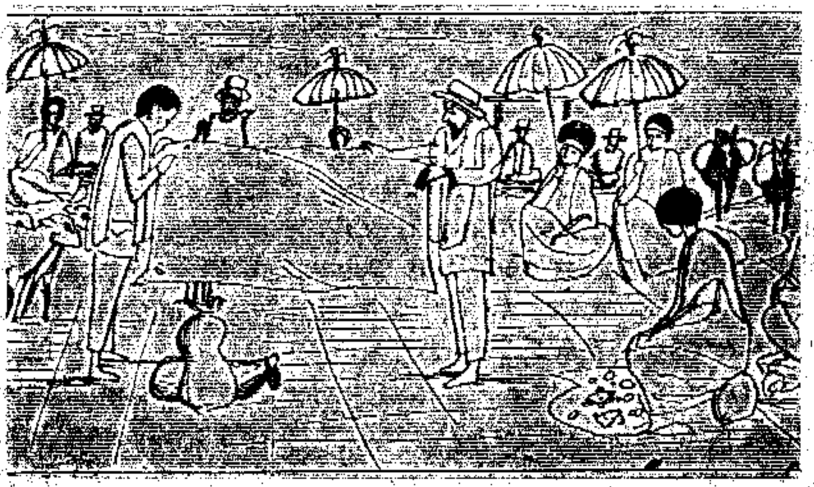

ገበያ በልዩ ልዩ መልክ ።

፫ኛ/ ገበያዎች የሚገኙበት ፤

ገበያዎች ምንም በልዩ ልዩ ቦታዎች ይገኛሉ ብንል የመጀመሪያ ውን ደረጃ የያዘው ከተማ ወይም መንደር የተባለው ነው ። እንዲ ሁም ባለው ቦታ ወደውም ሳይወዱም በቶሎ ከከተማዋ ጋር ወይም ከመንደሩዋ ጋር አብሮ ይቋቋማል ።

ሀ/ አዲስ የተቆረቆረችው ከተማ ወይም መንደር እንድትለማ እንድትታወቅ የተፈለገ እንደሆነ ወዲያው አብሮ ገቢያ ይቆረቆራል ።

ለ/ በዚያ የሚገኙት ሕዝቦች ሩቅ ቦታ እንዳይሄዱ እንዳይንገላቱ በማሰብ ፤

ሐ/ የተፈለገው ሸቀጣ ሸቀጥ ራሱን ችሎ በብዛት ይገኛል ፤ በቀ ላሉም ሊለዋወጡ ይችላሉ በማለት ነው ። የሁለተኛውን የገቢያ ደረጃ የያዘው ደግሞ ደብር የተባለው አገር ነው ፤ ለምሳሌ አንድ የሻለቃ የደበረው ደብር ዝነኛ እንዲሆንለት ደብሩም በቀረጡ እንዲተዳደር ለት ሲል ቤተ ክርስቲያን ሠርቶ አስደብሮ ፤ ገበያ አቋቁሞ ከቀረጡ ለደብሩ እንዲሰጥለት ያደርጋል ። የካህናት ቀለብም የቤተ ክርስቲያን ማገልገያ ይሆን የነበረው ከዚያ ገቢያ ቀረጥ የሚገኘው ገቢ ነበር ።

አሁን ግን የገቢያው ቀረጥ በአዋጅ ይቅር ሲባል ብዙዎች አድ ባራት ችግር ሳይደርስባቸው አልቀረም ። ሦስተኛውን ደረጃ ደግሞ የያዘው ባዶ ቦታም ቢሆንም ቅሉ ቆለኛውና ደገኛው ተስማምተው ተግባብተው የወል ችግራቸውን ለማስወገድ ከሀገረ ገዡ ጋር ተስማ ምተው የሚያቋቁሙት ገቢያ ነው ። ስለዚህም ገቢያ ቦታውን ዕለቱንም ይለያሉ ፤ ማለት ከሌላው አገር ገቢያ ጋር እንዳይማታባቸው በአቅራቢያቸው በቀኝም በግራም ያሉት አገሮች ከአቋቋሙት ገበያ ጋር ተመሳሳይ እንዳይሆንባቸው ዕለቱን ይወስናሉ ፤ በዚ ህም ምክንያት በሀገራችን ከእሑድ በቀር በ፮ቱ ዕለታት ሁሉ በእየቦታው ገበያዎች አሉ ፤ ሁሉም ይገበያሉ ፤ ምንም የሥራ ዕለት ቢሆን ያም አንድ ሥራ አንድ ለውጥ በመሆኑ ገበያው ሞልቶ የያን ዳንዱ ግዳጅ ተፈጽሞ ይውላል ። በዚህም ጊዜ ሃይማኖት አይለይ በት ጾታ አይመረጥበት ነገድ አይታይበት ሁሉም የየግል ፍላጐቱን ለማርካት ብቻ ይሸጥ ፤ ይለዋወጥ ሌላውም ይገዛ ነበር ።

ምንም የገቢያው ቦታ ቢለያይ ከከተማም ቢርቅ ጠቅላይ ግዛቶቹም በመገናኛ ምክንያት ቢራራቁ ቴሌፎን ሳይኖር ተግባብተው ተስማምተው ገቢያው ሲወጣም ሲወርድም በአንድ ዓይነት ሁኖ ሁሉም ዳር እስከ ዳር አውቆት የገቢያ ልዩነት ሳይኖር ይለዋወጡ ይሸጡ ነበር ።

፪ኛ/ የሚገበያዩበት ዓይነት ፤

ሀ/ እህል በእህል ፤ በቀድሞ ዘመን ኢትዮጵያውያን በእህል በከብት ቢበለጽጉ የገንዘብ ችግር ስለነበረባቸው በገንዘብ ከሚገበያዩ ይልቅ አንዱን ነገር በአንዱ መለወጥ ይቀላቸው ነበር ። ለምሳሌ ፣ ቃሪያ (በርበሬ) በገንዘብ ከሚገዙ በእህል በሱፍ ፣ በስንዴ ፣ በልዩ ልዩ ጥራ ጥሬ ይለውጡ ነበር ፤ እንዲሁም አንደኛውን እህል በሁለተኛው እህል ይለውጡ ነበር ፤ ለምሳሌ ጤፉን በምሥር ወይም ምሥሩን በጥፍ ሌላውንም እህል ወይም ተክል እንዲሁ እንደተፈላጊነቱ ያም የፈለገውን ያም የፈለገውን ሲያገኝ ይለዋወጡ ነበር ። ግን እንደጊዜው ሁኔቴ አንድ ጊዜ እኩል ለእኩል ይለዋወጣሉ ይገበያያሉ ፤ አንዳንድ ጊዜም ደግሞ አንዱ ይወደድና ፫ ለ፩ ያኛውም እንዲሁ እየሆነ ይለዋወጣሉ ። በጠቅላላው ኢትዮጵያውያን ሁሉ በዚህ መልክ ይገበያዩ ነበር፤ የቀረው ቀርቶ ጥጡ ሳይቀር በእህል እህሉም በጨው ይለወጥ ይገዛ ነበር።

ገቢያ እንደስሙ ትርጓሜ በእርግጥ ገቢያ ሁኖ ሁሉም ያለውን እያወጣ የሌለውን እየገዛ ችግር ሳይኖርበት የኖረ ሕዝብ ነው ። ሌላው ዓለም ኑሮውን በከተማ አድርጎ የዋጋውን ልክ ወስኖ ሲሸጥና ሲለውጥ ኢትዮጵያውያንም አንድ ጊዜ ከሌላው ዓለም ያላነሱ ሁነው ከአንዱ ጠቅላይ ግዛት በችግር ሄዶ ለሀገሩ ወይም ለዋጋው እንግዳ ሳይሆን ግዳጁን ፈጽሞ ይመለስ ነበር ። ለምሳሌ የወል የሆነው የእህሉ ፣ ገቢያ ፩ቱ ቁሊጥ ፩ ቁና ፣ ፳ ቁና ፩ ዳውላ ሁኖ ሁሉም ተስማምቶ ኑራል ።

ለ/ ጨው ፤ እህል በእህል ከሚለወጠው ጋር በሁሉም ዘንድ የታወቀው የወል ዋጋ የነበረው እንደዛሬ ብር በኢትዮጵያ ዋጋ ሆኖ የታወቀው ጨው ነበር ። ማለት እያንዳንዱ ሰው ብዙ ሊያተርፍ የሚቻለው በጨው የነገደ ሲሆን ውድ የሆነውን ነገር ሁሉ የሚገዛ

በጨው ነበር ። ዕዳም ቢኖርበት የሚከፍለው በጨው ነበር ፤ የቀረው ቀርቶ ባሪያ ይሸጥበት በነበር ጊዜ እንኳን በዚህን ያህል ጨው የተገዛ ባሪያ እየተባለ ይነገር ነበር ። የጨውም የዋጋ ግምት የተለያየ ደረጃ ነበረው ፤ ማለት ዝቅተኛው ዓይነት እየሌ እየተባለ ይጠራ ነበር፤ ምናልባት የ፩ ብር ዋጋ ሳይኖረው አልቀረም ከርሱም ቀጥሎ ከፍተኛው ደረጃ አሞሌ የተባለው ዓይነት ነበር ፤ ከዚያ ቀጥሎ የነበረው ልመደው የተባለው ከባድ ዓይነት ጨው ነበር ፤ የመጨረሻው ግን ጋን ፉር የተባለ ነበር ። የሆነ ሆኖ ከነዚህም ውስጥ እየተሸረፈ ግማሽ እየሌ ግማሽ አሞሌ እየተባለ ይሸጥበት ወይም ይገዛበት ነበር ።

ሐ/ ጥይት ፤ የብር ያህል ዋጋ ኑሮት ሁሉም ደስ ብሎት ይገበያይበት ይለዋወጥበት የነበር ልዩ ልዩ ዋጋ የነበረው ጥይት ነው ፤ ስለ ዚህ ለሳበው ጠበንጃ ከሚያገለግለው ባሩድ ጀምሮ የወጡት ጠበንጃዎች ጥይቶች ሁሉ እንደ ዓይነታቸው እንደ ተወዳጅነታቸው ዋጋ ነበራቸው ፤ ይሸጡባቸው ይገዙባቸውም ነበር ። እንዲያውም ከሌላው ዓይነት ማለት ጨውን ከመሰለ ዋጋ ይልቅ ጥይት ለአያያዝ ተስማሚ ስለሆነ ፤ ከእህልና ከጨው ይልቅ በጥይት መሸጥ ይወዱ ነበር ። ምክንያቱም በአንድ በኩል ላያያዙ ይመቻል በሁለተኛው በኩል ግን የጦርነት ጊዜ ስለነበር ፤ በየጠረፉ ጠላት ስለሚያስቸግር አንዱ ጉሳም ከሁለተኛው ጋር መጋጠም እንደ ጉበዝና ስለሚቆጠር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ጠበንጃ መያዝ ጥይት መግዛት ይወድ ስለ ነበር ፤ ጥይት በጣም ውድ ዋጋ የነበር ለመሸጥም ለመግዛትም ትንሹም ትልቁም የሚፈልገው ነበር ። እንዲሁም ሁሉ ጥይት እንዲኖረው ስለሚፈልግ ዋጋነቱም ተወዳጅነቱም እጅግ ከፍ ያለ ነበር ።

፭ኛ/ ጥሬ ገንዘብ ፤

በባላገር በገጠር ያሉት በብዛት አያገኙትም አልን እንጂ ከጥንት ዘመን ጀምሮ ኢትዮጵያውያን የገንዘብ ቅርጹ ቅርጽ በብዛት እንደነበራቸው ታሪክ ያስታውሳል፤ለምሳሌ ከአክሱም መንግሥት ጀምሮ በየጊዜው የተለየ ዋጋ የነበራቸው መገበያያ ገንዘብ በየጊዜውም እየተለዋወጠ ስሙ ዓይነቱ ዋጋው ልዩ የሆነ ነበር ። ከነዚህም ውስጥ ፩ኛው ወርቅ ነው ፤ ኢትዮጵያ ከጥንት ጀምሮ ብዙ ወርቅ የነበራት አገር ስለሆነች ፤ ብዙ

ጊዜ በወርቅ ትለውጥ ፣ ወርቅም ትገዛ ነበር ። የቀረው ቀርቶ ወር ቁን እንደዛሬው ሣንቲም እያደረገች ለገበያ ታውለው እንደነበር አሁን በሙዚዩም የሚገኘው ቅርጹ ቅርጽ ያስረዳል ።

፪ኛው ብር ነው እንዲሁም በብር ዋጋነት ስንጠቀም አያሌ ጊዜ ነው ። በተለይም የንግሥት ሜሪ ትሬዛ ቅርጽ ያለበት ብር በኢት ጵያ እንደራስ ገንዘብ ሁኖ ሁሉም አምኖበት ሁሉም አውቆት ይሠራ በት ነበር ። በኋላ ጊዜ ግን ዳግማዊ አጼ ምኒልክ ብርነቱ ሳይለወጥ ዋጋውም ያው ሆኖ በመልካቸው አስቀርጸው የኢትዮጵያ ብር አውጥ ተው ነበር ፤ ሕዝቡም የሀገር ፍቅርን በማወቁ የገቢያም ስሜት ያለው በመሆኑ ዳር እስከዳር ይኸንኑ ብር አክብሮ ተቀብሎ ይገበያይበት ነበሩ ፤ በተለይ ይኸን ብር ለማግኘት ሕዝቡ ሁሉ በመፈለግ ይደክም ነበር ፤ ምክንያቱም ፩ኛ/ ሲታተም በአነስተኛ ቁጥር የወጣ ይመስላል ፤ ፪ኛ/ ብረ ሰብስብ እያለ ሕዝቡ ስለሚያመልክበት ይቀብረው ስለነበር አንሶ እንደሆነ አይታወቅም ፤ የሆነው ሁኖ ማንኛውም ሰው ሊያገኘው አልቻ ለም ነበር ፤ እስከ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ይኸው የአጼ ምኒልክ ብርና የሚሪትሬዛ ብር በአዋጅ ሲሠራበት ቆዩ ።

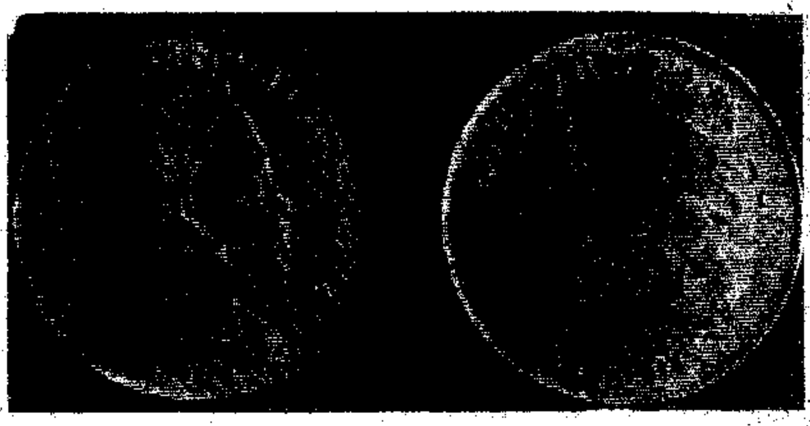

በአፄ ምኒልክ የወጣው ብር ።

የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት ከ፲፰፻፹፱ ዓ/ ም/ ጀምሮ የነበረ የመለዋወጫ ገንዘብ በዳግማዊ ምኒልክ መልክ የተቀረጸ ልዩ ልዩ መገበያያ ከዚህ በሚከተለው መልክ የታተመ ነበር ።

፩ኛ/ ባለ አንድ ብር

፪ኛ/ አላድ	(የብር ሃምሳኛ)	ከብር የተሠራ
፫ኛ/ ሩብ	(የብር ሃያ አምስተኛ)	
፬ኛ/ ግርሽ (መሐለቅ)	(የብር አሥራ ስድስተኛ)	ከመዳብ የተሠራ
፭ኛ/ ቤሣ	(የብር ሰላሣ ሁለተኛ)	

የሚሪትሬዛ ብር (አሁን ጠገራ ብር የተባለው) በተጨማሪ ይሠራበት ነበር ፤ ከዚህ ዘመን በኋላ ግን ሥልጣኔው በኃይል እየገፋ ሁሉ በገ ንዘብ መገበያየት መሸጥ መለወጥ ስለለመደ ገንዘቡም በየጊዜው ልዩ ልዩ ዓይነት ይታተም ጀመር ለምሳሌ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ልዩ ልዩ ዓይነት ያለው ገንዘብ በመልካቸው አሳተሙ ።

፩ኛ/ የብር	፩ ሣንቲም	የኒኬል
፪ኛ/ የብር	፭ ሣንቲም	የኒኬል
፫ኛ/ የብር	፲ ሣንቲም	የኒኬል
፬ኛ/ የብር	፳፭ ሣንቲም	የመዳብ
፭ኛ/ የብር	፶ ሣንቲም	የመዳብ

ኖ ት ፤

ባለ ሁለት ብር የግርማዊ ጃንሆይና የእቴጌ መልክ ያለበት እንደ አ/ አ/ በ፲፱፻፴፫ ዓ/ ም የወጣ ፤

በተጨማሪ ፤

የኢትዮጵያ ባንክ የሚል ኖት ።

፩ኛ/ ባለ	፭፻	ብር
፪ኛ/ ባለ	፩፻	»
፫ኛ/ ባለ	፶	»
፬ኛ/ ባለ	፲	»
፭ኛ/ ባለ	፭	»
፮ኛ/ ባለ	፩	»

እንደ አውሮፓ አቆጣጠር በ፲፱፻፴፪ ዓ/ ም/ የወጣ ፤ አሁን የሚሠ ራበት ገንዘብ ደግሞ ብሩ የወረቀት ሁኖ የንጉሠ ነገሥት ቅርጽ ያለበት

የ፭፻ መቶ
የመቶ የሃምሳ
የ፳ ፥
የ፲ ፥
የ፭ ፥
የ፩
ብር ዋጋ ያለው ከዚያም በኋላ የሃምሳ ፥
የ፳፭ ፤ ሣ
የ፲ ሣ ፤
የ፭ ፤ ሣ
የ፩ ፤ ሣ

ዋጋ ያለው ሁኖ ተሠርቶ ሕዝቡ ይጠቀምበታል ፤ ከዚህም ውስጥ ከብሩ በስተቀር ሣንቲሙ የመዳብ የብር የንኬል ቅርጽ ያለው ሁኖ ይገኛል ።

በሀገራችን ከጥንት ጀምሮ የወርቅና የብር ለውጥ በጣም የታወቀ ነበር ማለት አንደኛው ብሩን በወርቅ ደግሞ አንደኛው ወርቁን በብር ይለውጥ ነበር ። ለዚህ ለውጥ የሚውለው መሣሪያ ሚዛን የተባለው ሀገራዊ መሣሪያ ነበር ፤ ስለሚዛኑም ትክክለኛነት ተረን ፤ ኮለል ፤ ነጥር ፤ ወቄት ፤ መክሊት የተባለ በተለይ ለወርቅና ለብር የሚውል ስም ነበረው ። ነገር ግን በዚህ ሚዛን ጥጥ ሳይቀር ይሸጡበት ወይም ይገዙበት ነበር ።

በጥንት ዘመን የነበሩት በመጽሐፍ ቅዱስም የተገለጡት የገንዘብ ስሞችና የሚዛን ልኮች ብዙና ልዩ ልዩ የሆኑ ናቸው ፤ እነዚህም የሚከተሉት ናቸው ።

፩ኛ/ ወቄት እየተባለ ሲሆን የሚመዘነው ፤ ፲፪ቱ ወቄት አንድ ነጥር ብር ይሆናል ። ፲፪ቱ ነጥር ደግሞ ፩ ምናን ይሆን ነበር ። ፲፪ቱ ምናን ደግሞ ፩ መክሊት ይሆን ነበር ። ፩- መክሊት በአሁኑ ጊዜ ያለውን ፩፻፲፪፭ የኢትዮጵያ ብር ይሆን ነበር ።

ማ ጠ ቃ ለ ያ ።

ማኅበራዊ ኑሮ ማኅበራዊም ሥራ በኢትዮጵያ ከጥንት ጀምሮ የቆየ ፤ የታወቀም ነው መታወቅም ብቻ ሳይሆን በልዩ ልዩ መንገድ እንደ ዓላማው ሲፈጸም የቆየና አሁንም የሚፈጸም ነው ። ይኸውም ሁናቴ በዕድሜና በጾታ የማይወሰን በልዩ ልዩ ዓይነት ይገለጥ የነበረ ሁሉም በደስታ ይቀበለው ወይም ይፈጽመው የነበረ አገልግሎት ነው።

ጥንታውያን አባቶቻችን ማኅበራዊ ሥራን አክብረው ይዘው ይሠሩት ነበር ፤ ትልቅ ጥቅም ከፍ ያለ ዋጋም ስላገኙበት በየቀኑ ጨምረው ይሠሩበት ነበር ። በቀድሞ ጊዜ ማኅበራዊ አገልግሎት ወደ መንፈሳዊ ሥራ የተጠጋ ሆኖ እያንዳንዱ ሰው ከሥጋዊው ጥቅም ይልቅ በመንፈሳዊው የበለጠ ዋጋ እንደሚያገኝበት አምኖ እግዚአብሔርን ታዛቢ አድርጎ ይሠራው ነበር ፤ በዚህም ምክንያት ከኢትዮጵያ ውስጥ ማንም ሰው ይኸን ከመሰለ አገልግሎት ውጭ ሲሆን የሚወድ ከቶ አልነበረም ።

የሀገር ርቀት ፤ የቋንቋ ልዩነት የነበራቸውን ኢትዮጵያውያንን ሁሉ ሲያገናኝና ሲያስተሳስብ የኖረ ይኸው ቅዱስ ዓላማ ያለው ማኅበራዊ አገልግሎት መንፈሳዊም ስሜት ነው ። ኢትዮጵያውያን በሥነ ምግባር ጸንተው ታላቅ ነገድነታቸውን ለዓለም ያስታውቁበት ይኸው ማኅበራዊ ኑሮአቸው ማኅበራዊም ሥራቸው ነው ፤ ማለት ኢትዮጵያውያን በዙሪያቸው ከሚኖረው ሕዝብ ተለይተው ከዘላንነት ወጥተው የሚኖሩት የሥልጣኔያቸው ምልክት አብሮ መኖር አብሮ መሥራት አብሮ መብላትና መጠጣት አብሮ መወያየት ነው ። ኅብረታቸውን አጠንክረው በማኅበራዊ ኑሮአቸው ባህላቸውን ጠብቀው የጋራ ችግራቸውን አስወግደው ለመኖር ስለቻሉ ሁሉ ታላቅ ይላቸው ታላቅም ያደርጋቸው ነበር አሁንም ናቸው ።

ለኢትዮጵያውያን ሁሉ ማኅበራዊ አገልግሎት ሥራቸው ስለሆነ ወይም ማኅበራዊ ኑሮአቸው በልዩ ልዩ መልክ ይፈጸም እንጂ ሁሉም ወደው ስለገቡበት ግዴታም ጭምር የነበረበት ነው ፤ ስለዚህ ማኅበራዊ አገልግሎትን እንደደንቡ ያልፈጸመውን ማኅበራዊ ደንብ የወሰነውን ቅጣት ይቀበል ዘንድ ግዴታ ነበረበት ። በኢትዮጵያውያን ዘንድ ብቸኝነት እንደ ወንጀል የሚቆጠርበት ጊዜ ስለነበር ከማኅበር ተለይቶ

የሚኖረውን ሰው ከባድ ወንጀል እንደሠራ አድርገው ይቀጡት ነበር፤
ለምሳሌ አንዱን ሰው ለመቅጣት ሲፈልጉ እሳት እንኳን እንዳይጫ
ጫሩት ሰላምታ እንዳይሰጡት ያዳኙበት ያውጁበትም ነበር ፤ ስለዚህ
እንደአሁኑ ጊዜ የክብሪት ሥራ ስላልተስፋፋ ያ ሰው ከሌላ ቦታ
እሳት ስለማያገኝ የግድ ከሰው ዘንድ እሳት መጫርም ስላለበት ከሕ
ዝብ ጋር ተስማምቶ ማኅበራዊ ሕግን አክብሮ ለማኅበራዊ ሥራ
ተግቶ ይገኝ ነበር ።

ይኸም ሁኔታ የሚመለከተው የሰው መብት የሚከበርበትን ጸጥ
ታው የሚጠበቅበትን በጎ አድራጎት የሚፈጸምበትን በጠቅላላው የሀ
ገር ልማት የሚገኝበትን ጠረፍ የሚስፋፋበትን ለመሥራት ስለሆነ
መጀመሪያ ኅብረት ያስፈልጋል ፤ ለኅብረትም ለአንድነቱም መሰብሰ
ቢያ ምክንያት ይጠይቃልና ነው ። ስለዚህ ከሁሉ ጋር የማይተባበረ
ውን ወይም ብቸኛውን ሰው ማኅበር ለመቆጣት ሲፈልግ «ያውሬ ማባረ
ሪያ» የሚሉት ዘዴ ነበራቸው ይኸውም አንድ ሰው አብሮ ያልበላ
አብሮ ያልሠራ እንደሆነ በአደጋም በደስታም ጊዜ አይመስለንምና
እንፈታተነው ብለው ጥቂቶች ሰዎች ይመረጡና ባልታሰበ ቀን ወይም
ሰዓት አውሬ መጣብን አደጋ ደረሰብን ብለው የእሪታ ድምፅ ያሰ
ማሉ ፤ (ይጮሃሉ) በዚህን ጊዜ ጐረቤቱ ወይም ሀገሩ ሁሉ ሲወጣ በነ
ገሩም ሲተባበር ያ ሰው አሁንም ያልወጣ እንደሆነ አገር ሁሉ መክሮ
የተሰበሰበው ሁሉ እንደ አለ ከሰውየው ቤት ይሄድበታል ፤ ያለውንም
ሀብት ሁሉ አብላን አጠጣን ይህንም ሥራልን ይኸንም አድርግልን
እያሉ ይፈታተኑታል ። በእርግጥ ትልቅ ፈተና ነው ፤ ይኸን ሳይፈጽም
የተገኘ እንደሆነ ያግዙታል ፤ ማለት ብቸኛ ያደርጉታል ።

በጀኛውም በኩል ደግሞ ትምህርት ይሰጡታል ደስታም ኀዘን
ከሰው ጋር ቢሳተፉት እንደሚቀል ፤ ማኅበራዊ ኑሮ ለሰው ልጅ ተስ
ማሚ እንደሆነ ከዚያ የሄደው ሁሉ ለዚህ ዓላማ እንደሆነ ይነግሩታል
ያስረዱታል ። ይኸን ሁሉ ቃል ሰምቶ ዓላማውንም ተመልክቶ በቶሎ
የተቀበላቸው እንደሆነ ባለፈው ወቅሰው ያልፉታል ፤ ያመነታ እንደሆነ
ወይም ደኅና መልስ ያልሰጣቸው እንደሆን ግን ተማምለው እሳት እንዳት
ጫጫሩ እንዴት ዋልክ እንዴት አደርክ እንዳትባባሉ ብለው ወስነው
ይሄዳሉ ። እንዲህ ያለው ሰው ደስታውም ኀዘኑም የግሉ ብቻ ሆኖ

በችግር ሕይወቱን ያሳልፋል ግን እንዲህ ያለ ከባድ ሕግ ስለነበር
ሁሉም ለማኅበራዊ ኑሮ የተጋ የነቃ ሁኖ ይገኝ ነበር ።

የሆነ ሆኖ የአደጋውም የደስታውም ጊዜ የሚያልፈው በአንድ
ነት ይሁን እንጂ ይኸ አንድነት መኀባባት ወይም መተዋወቅ የሚ
ጀመረውም የሚፈጸመውም በምኀብ ስለሆነ አብሮ መብላት አብሮ
መጠጣት ከፍ ያለውን የማኅበራዊ ኑሮ መሥመር ጠብቆ ይኖር ነበር።
ምንም የሌለው ዘማቹ ሻለቃ እንኳ የመጣለትን መስተንግዶ ወይም መጥን
ለጋሻ ጃግሬው ለነፍጠኛው ሁሉ ያከፋፍል ነበር እንጂ ለግሉ የሚ
ለው ይዋል ይደር የሚሉ ነገር ከቶ አልነበረም ። መሻዳሪውም የመጣለ
ትን መስተንግዶ ለኗሪውም ለእንግዳውም ሁሉ ያከፋፍል ነበር እንጂ
ይዋል ይደር ይቆይ የሚል ነገር ከቶ አልነበረም ። ስለዚህ አብሮ የበላ፤
አብሮ መሞት እንዳለበት ያምን ነበር ፤ እንደእምነቱም ይፈጽም ነበር ፤
እንዲያውም የማን ጠጅ ገደል ይገባል እያሉ ይዋጉለት ነበር ፤ ማለት ያ
ያጠጣን ጠጅ ለዛሬ ሊሆን አይደለም ወይ እርሱስ ከሞተ ጠጁ መፍሰሱ
አይደለም ወይ እያሉ አብሮ መብላት አብሮ መጠጣት ለሞት ተላልፎ
መስጠትን ያተርፍ ነበር ።

እንዲሁም በሰንበቴው በዝክሩ ጊዜ በምክንያቱ የአንዱን ቅዱስ ስም ያነ
ሳል እንጂ ዋናው ዓላማ አብሮ ለመብላት አብሮ ለመጠጣት ዘመዱ ከባ
ዕዱ ጋር ለመገናኘት ፤ ነገረ እግዚአብሔርን ለመወያየት ታስቦ የተደረገ
ቅዱስ ተግባር ነው ።

ይኸን የመሰለው ግንኙነት ይኸን የመሰለውም ኅብረት ስለተቋ
ረጠ በአሁኑ ጊዜ አንዱ አንዱን አያምነውም ፤ አንዱ በአንዱ ላይ እም
ነት የለውም ፤ ሰውየው ሰውየውን ይጠረጥረዋል ፤ በጠቅላላም የሰው
ልጅ የሰው ልጅን ሲጠረጥረው የሰው ግምት አይሰጠውም ፤ እንግዲህ
መለያየት ሞትን ያመጣል ኅብረት ግን ሕይወትን ያስገኛል ምርጫው
በሰው ልጅ እጅ ነው ፤ የተሻለውን መርጦ መያዝ የሰው ልጅ መብት
ነው ።